

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

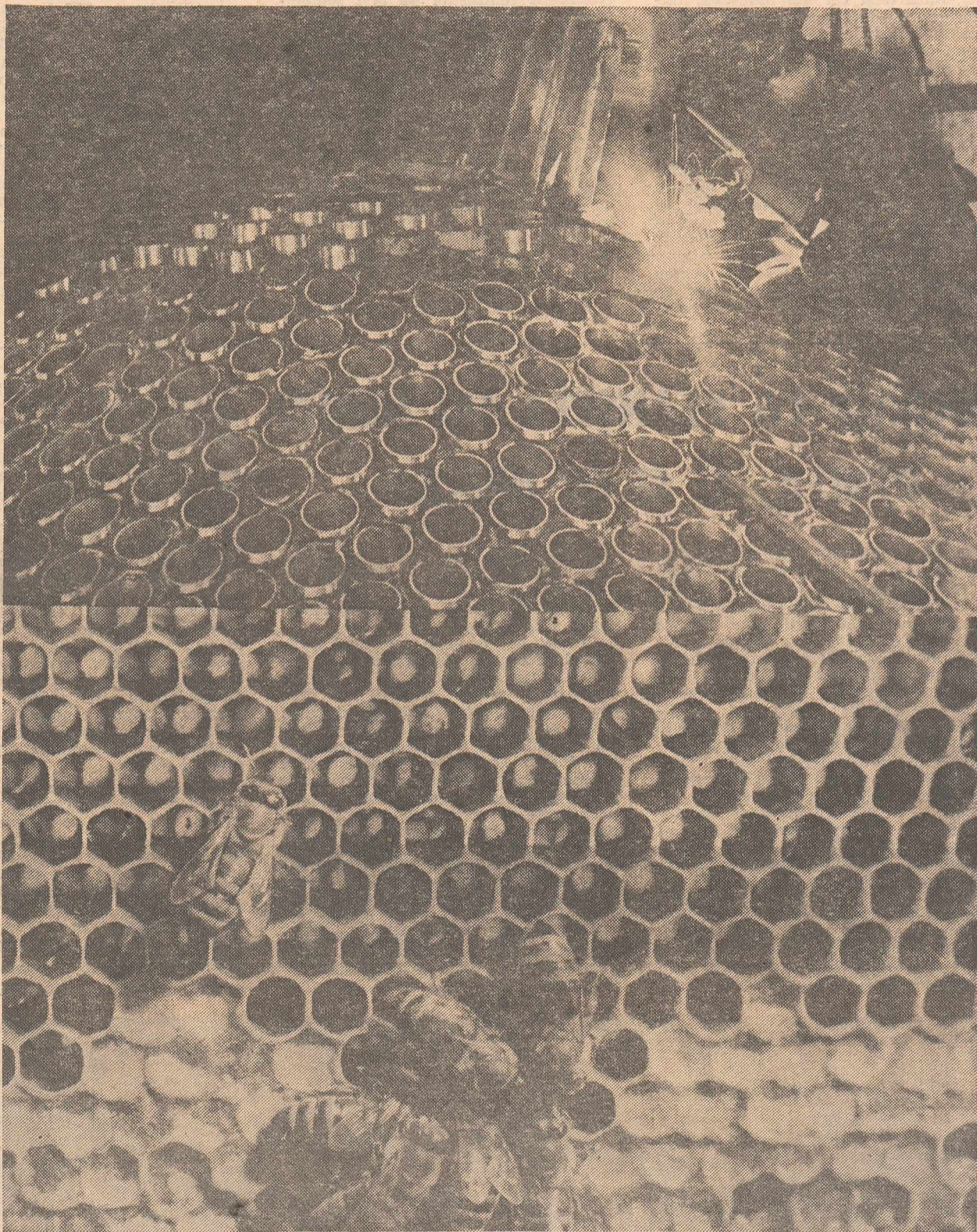
La Baia de Fier, într-o mină tină, printre mineri cu nume de Basarabi

Baia de Fier, așezarea minerilor, forestierilor și ciobanilor de sub Munții Georghiului, își justifică numele din plin. Localitatea e o „baie” sau o căldare, un fel de vastă mină naturală la zi, cu pereți de stînci, pe care soarele o inundă tîrziu, mult după răsărit, prin explozie. La Baia de Fier, zilele și nopțile vin subit, prin surprindere, ca prin răscucirea unui comutator electric gigant. E dimineată! Asta înseamnă că aici e zi plină — dimineata a fost mai demult, în văi — cu un soare care s-a suprapus violent, dinamitînd noaptea, printr-un contact sumar de fitil aprins. L-a aprins un minier și s-a făcut ziua. Seara, la fel: a suflat un minier în gigantica lui lampă cu carbid, care altminteri luminează întreg universul, și s-a făcut întuneric. Toată lumea doarme aici, la Baia de Fier, într-o tăcere deplină de univers care se regenerează. Așa trebuie să fie ziua și noaptea în Cosmos.

În afara acestui grandios al rotației și revoluției universale, pe care îl simți din plin aici, la Baia de Fier, localitatea, oamenii și bogățiile ei îți deșteaptă, la fel, un sentiment de necuprindere, de nețărîmurit, vecin uneori cu fabulosul, cu fantasticul. Localitate întinsă, ocupînd, cu casele ei, cu oamenii ei (4580 de suflete), cu bogățiile și industriile (guri de exploatare a lemnului, fabrică de cherestea, carieră de piatră și, peste toate, mina de grafit, unică mină de grafit din România), cu ogoarele și cu pășunile ei alpine, cu munții ei, fîșgîind pînă sus de turme, un teritoriu de 120 kilometri pătrați. Din centrul Băii de Fier pînă la Muntele Pleșa, unde se află ultima din cele 11 stîne ale „băiașilor”, bați cu piciorul sau călare (în ultima vreme cu autoturisme ARO sau IMS) peste 160 de kilometri. Un abur fantastic pune, peste același pămînt, istoria, aromîndu-l, învîluindu-l, oxidîndu-i culorile, întărîndu-le o patină și-așa arhaică. Sîntem într-una din cele mai vechi exploatare sau „băi” ale fierului, „băile”, de fapt, sînt pretutîndeni, le întîlnești pe toate coclaurile, cerbicea de piatră a munților, în care oamenii le-au sculptat cîrîva, le poartă și azi amintirea ca pe niște trofee, un deal cu fineață se cheamă „livezul Băii” sau „dealul Băii”, un cîmp se cheamă „cîmpul Băii”, o pădure „dumbrava Băii”, un teren mlăștinos, acoperit cu mesteceni și cu anini, este „bărcul Băii”. Băile fierului de la Baia de Fier au fost exploatate de mult, probă, printre altele, obiectele străvechi (o zăbală de cal, un vîrf de suljiță) descoperite în celebra „Peșteră a Muierilor”, aflătoare pe vatra satului. După daci, băile au trecut sub romanii a căror tabără, cantonată în fața cheilor calcaroase ale riului Galbenul, a fost, după toate semnele, puternică, numeroasă, odată ce pe săliștea casei locuitorului Gheorghe Panduru a fost dezgropat, cu ani în urmă, un vast cimitir al strămoșilor de pe Tibru. Apoi băile au trecut în mîinile fiilor și nepoților, ale românilor, industria exploatareii fierului nesuspendîndu-și procesele pe aici decît temporar, în bătaie de clipă. Le regăsim menționate în însemnările lui Paul de Alep, pe vremea lui Matei Basarab, le regăsim și sub Brâncoveanu, care ctitorește aici o frumoasă biserică (în picioare și astăzi, restaurată, decretată monument istoric), apoi ele se pierd, dispar, filo-

(Continuare în pag. 12-13)

I. OLTEANU ■

Alături — fotografie de VIRGIL PAVEL

Din cuprins:

- PLUS 19.3 LA SUTĂ (cîteva calcule despre retribuția — majorată începînd de astăzi — a siderurgistilor)
- În piețele Capitalei și în grădinile de unde ne vin legumele.
- O carte de căpătii — manualul școlar (o dezbatere care rămîne deschisă).
- Unde ne sînt spectatorii (o întrebare la Opera Română).

Cîntec de toamnă

Noi care niciodată
podoabe n-am ales,
ci doar prin poezie
am vrut s-avem un nume
tot căutînd în lume
tiparul lumii cum e,
ce înțeles e-n toate
cînd toate-s înțeles,
de cînd ne știm, cu visul
ne-am tot țîput anume
fîntînă limpezită,
grădină de cules
și-am regăsit în toate

aceste taine ce-s
ca vechile imagini
cu început de lume...

Noi care niciodată
podoabe n-am ales,
ci albia aceasta
a cîntecului pură ;
cît lumea se clădește
pe-un singur înțeles,
să-i dăm acestui cîntec
o faptă pe măsură...
Cu ochii spre lumină
stăm gata de cules
și, totodată, greul
pămîntului ne fură...

PAUL BALAHUR ■

Retribuția siderurgiștilor începând de azi:

ÎN MEDIE, CU 19,3 LA SUTĂ MAI MARE

Aceasta doar în prima etapă, fiindcă în actualul cincinal, în industria metalurgiei feroase și cocschimice se va aplica unul din cele mai ridicate procente de creștere a retribuției din economie: 33 la sută.

După cum se știe, începând cu luna iulie a anului în curs, muncitorii din agricultură, construcții-montaj, industria textilă, a confecțiilor și industria alimentară au intrat în posesia retribuțiilor majorate. Începând cu data de 1 august, alte două categorii de muncitori, minerii și cei din industria construcțiilor de mașini și prelucrări metalice, au beneficiat de acordarea primei trepte a majorării retribuțiilor în acest cincinal. Revista noastră, prin note, comentarii și reportaje la fața locului, a consemnat aceste evenimente care, în limbajul concret al cifrelor, vorbesc despre grija permanentă a partidului și statului nostru pentru continua creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii. Dincolo de satisfacția firească a interlocutorilor noștri, muncitori și muncitoare care au adăugat la venitul familiilor lor importante sume de bani, am reținut hotărârea fermă a tuturor de a nu recupeți nici un efort pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de producție ale acestui cincinal al revo-

luției tehnico-științifice, al calității, cincinal care poate fi numit, cum spune unul dintre interlocutorii, și cincinalul creșterii deosebite a nivelului de trai pentru fiecare om al muncii în parte.

Iată însă că, potrivit programului de creștere a veniturilor de la 1 septembrie, de astăzi adică, vor beneficia de majorarea retribuțiilor și muncitorii din industria metalurgiei feroase și cocschimice, altfel spus siderurgiștii. După cum este știut retribuțiile în acest important sector al economiei vor fi majorate în medie cu 19,3 la sută în prima etapă, mai precis, pentru personalul din rețeaua A siderurgie, majorările vor fi cuprinse între 18,9—20,7 la sută, iar pentru cel din rețeaua B siderurgie majorările vor fi cuprinse între 17,9—18,8 la sută. Ce înseamnă aceasta? Calculele o demonstrează convingător: un spor însemnat la bugetul lunar al celor ce asigură țării metalul necesar.

Un furnalist, sau un oțelar cuprins

în nivelul A de retribuție din siderurgie, încadrat la categoria a VI-a cu treapta a III-a, are în prezent o retribuție de 2 293 de lei. Începând cu 1 septembrie, va avea o retribuție tarifară de 2 744 de lei, ceea ce înseamnă un venit în plus de 441 de lei. Asta înseamnă o creștere a retribuției cu 19,7, dar, pe lângă această creștere directă, veniturile sale vor fi suplimentate cu sporul corespunzător de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, adică 10 la sută din noua retribuție, ceea ce înseamnă alți 275 de lei, plus cele cinci procente obținute prin munca în acord, adică alți 135 de lei. În prima etapă, deci, care începe la data de 1 septembrie, un muncitor cu înaltă calificare, ceea ce vrea să însemne de regulă un oțelar șef, un furnalist șef, adică un șef de echipă, sau chiar un muncitor pur și simplu având această categorie de încadrare, va avea un venit suplimentar de 821 de lei.

Un alt exemplu pe care l-am analizat ar fi un laminorist la cald, categoria a IV-a. Vom constata din calculele pe care le vom face că laminoristii la cald beneficiază de o majorare a retribuției cu 20,7 la sută. Dar iată calculele: actuala sa retribuție, până la 1 septembrie, era de 1 656 de lei. Va primi o retribuție majorată de 1 999 de lei, cu 343 de lei mai mult. Va beneficia, ca și furnaliștii sau oțelarii, de suplimentarea veniturilor prin sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și prin sporul obținut prin acordul global. În cadrul aceleiași meserii un tânăr care începea pentru prima dată să muncească, adică având o vechime zero, era încadrat cu o retribuție de 1 398 de lei. Ei bine, prin majorarea actuală, începătorul ajunge la o retribuție de 1 663 de lei, mai mare decât vechea retribuție a unui muncitor de categoria a IV-a.

Vom analiza în continuare retribuțiile maiștrilor simpli și ale maiștrilor principali. Pentru maiștri simpli oțelari sau furnaliști, pe lângă majorarea retribuției tarifare, s-a luat hotărârea să li se mai acorde o clasă de retribuție, ceea ce înseamnă o creștere efectivă de aproximativ 20—21 la sută a vechii retribuții. Mai concret, un maistru simplu care are gradația a V-a, clasa 27, va fi încadrat tot în categoria a V-a, dar la clasa 28, pentru care retribuția sa va crește de la 2 620 de lei la 3 170 de lei, ceea ce reprezintă o majorare de 550 lei, la care se adaugă bineînțeles sporul de vechime și de acord global. În ceea ce-l privește pe un maistru principal, acesta având, de exemplu, gradația a VI-a, clasa 30, va trece de la o retribuție de 3 000 de lei la o retribuție majorată de 3 480 de lei. Merită să ne oprim puțin asupra unei diferențe care este evidentă, adică un maistru simplu va avea un câștig suplimentar de 550 de lei, iar un maistru principal va avea un câștig suplimentar de 480 de lei. Pentru o mai bună corelare a retribuției maistrului simplu cu retribuția muncitorilor pe care îi are în subordine, acestuia i s-a acordat, așa cum am spus, o clasă de retribuție în plus, ceea ce reprezintă o creștere cu încă cinci procente a majorării obișnuite ce se aplică maistrilor. Cu alte cuvinte, nu este vorba despre nici o neconcordanță între majorarea retribuției unui maistru principal și a unui maistru simplu.

Dincolo de aceste cifre care în graiul lor concis au punctat importantul salt al creșterii nivelului de trai pentru toți muncitorii din siderurgie, ne propunem ca într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre să comentăm de la fața locului acest eveniment major din viața unor familii de siderurgiști.

VICTOR NIȚĂ ■

LUCRÎND LA PLANȘETĂ NU NUMAI CU PENIȚA, CI ȘI CU INIMA!

Există la ora actuală în județul Neamț două municipii (Piatra Neamț și Roman), două orașe (Tirgu Neamț și Bicaz) și 70 de comune, incluzând nu mai puțin de 347 de sate, dintre care însă cam 100 sunt așezări foarte mici, având sub 500 de locuitori. În anul 1969, am aflat, perimetrul construit din județ erau cuprinse în peste 35 000 de hectare; astăzi însă, analizându-se conform indicațiilor de partid ocuparea exagerată a suprafețelor agricole, limitele construite amintite au fost reduse la numai 19 000 de hectare. Astfel, s-a ajuns la concluzia că aproape o treime din numărul satelor din județul Neamț nu prezintă condiții corespunzătoare de dezvoltare și, în consecință, au fost propuse pentru dezafectare în timp, populația lor urmând să se mute treptat în localitățile viabile. Deja, în cursul anului trecut, peste o sută de familii s-au mutat din afara perimetrului construit în interiorul lui, lăsând pământul în seama tractoarelor și plugurilor, așa

cum era mai normal să fie. Nu e mai puțin adevărat că până la sfârșitul actualului cincinal alte două comune vor fi declarate centre urbane — Bălățești și Roznovul.

În ceea ce privește specificul edilitar al județului, după părerea lui Iosif Ciubotaru, arhitectul șef al județului Neamț, acesta „era... că nu prea era!”, adică foarte greu s-ar fi putut vorbi în această parte a țării despre un specific și o tradiție edilitară anume. Piatra Neamț de exemplu, astăzi supranumită nu o singură dată „perla Moldovei”, n-a fost în trecut decât o urbe prăfuită, veche, plină de pensionari și copii imberbi. Orașul a explodat, pur și simplu, ca în atâtea alte locuri de pe cuprinsul țării, drept logică urmare a dezvoltării sale industriale cu adevărat spectaculoase. Nu este mai puțin adevărat că aici au lucrat încă de la început câțiva arhitecți (Mariana Vereanu, Alexandru Iotzu, între alții) care nu s-au folosit la planșetă, numai de peniță, ci și de inimă.

Cum poate lucra un arhitect cu inima? „Simplu, ne răspunde Iosif Ciubotaru. Atunci când muncește nu numai pentru a primi o aprobare pe proiect, ci pur și simplu se pune în situația celui care va locui pe acea stradă sau în acea locuință, se „mută” primul în edificiul care va fi construit după planurile sale, devenind „chiriaș” încă de pe planșetă?” Astfel, există chiar o continuitate în urbanistica orașului Piatra Neamț. Schița de sistematizarea municipiului, aprobată în 1976, a fost a treia din istoria orașului, dar alcătuită de același colectiv, care a reluat mereu, pe plan superior, idei mai vechi socotite poate, la acea oră, drept prea îndrăznețe. Colectivul atelierului de proiectare din cadrul Consiliului popular județean a rămas totuși un colectiv tânăr, entuziast, care se bucură dealtfel de o deosebită înțelegere și sensibil sprijin.

Cu ce se deosebește totuși Piatra Neamț de alte orașe moldovene? Bine gândit din punct de vedere arhitectural, orașul se află ancorat perfect în peisajul munților împădurii dimprejur, care coboară până la numai câțiva metri de blocurile cele mai semețe. Practic, toate „capetele de perspectivă” ale străzilor se încheie cu munți, peste al căror contur verde-închis se profilează siluetele albe ale blocurilor de patru, cinci sau zece etaje. „La ora

actuală, ne spunea tovarășul Vasile Bălan, prim-secretar al Comitetului municipal de partid, conturul orașului este aproape definitivat. Au rămas doar câteva cartiere, cum ar fi Dărmăneștii, Mărăței, ansamblurile Dacia, Făgetului și Bicaz, care urmează să fie definitivitate în următorii ani, până la finele cincinalului. În zona Făgetului, de exemplu, situată chiar sub poalele muntelui Pietricica, altădată cea mai urâtă parte a orașului, avem de gând să construim câteva blocuri deosebit de frumoase, de tip Olimp cum li se spune, după cele construite pe litoralul Mării Negre. Unii au propus să mai lăsăm ceva din casele aflate încă acolo, așa ca o mărturie a trecutului față în față cu prezentul, dar n-a fost nimeni de acord cu așa ceva — ce nevoie avem de mărturie de tristă amintire?”

Fără îndoială, la explozia urbanistică a Pietrei Neamț a contribuit din plin prezența apropiată a Combinatului de fire și fibre sintetice de la Săvinești. La ultimul recensământ, populația orașului s-a cifrat la 77 000 de locuitori! Dezvoltarea sa edilitară (într-o parte, cam două mii de apartamente pe an) se va face mai ales pe verticală, desigur o verticală controlată, pentru a nu da loc la excese, și asta pentru că orașul nu mai are prea mult loc să se extindă în afară. În ceea ce privește sistematizarea localităților rurale, aici trebuie vorbit, în afara fixării unui perimetru optim construibil, despre preluarea, alături de parametrii edilitari moderni, a elementelor arhitecturale tradiționale. De asemenea, o atenție deosebită se acordă creării unor centre civice, în cadrul cărora se află, de regulă, centrul politico-administrativ, unitățile de învățământ, grădinițele, unitățile sanitare, spațiile comerciale și pentru activitățile meșteșugărești, locuințele noi (cu parter și unul, două etaje), toate acestea fiind în așa fel amplasate încât să poată fi cu ușurință racordate la rețelele edilitare. În acest fel, alimentarea cu apă potabilă este un lucru ca și rezolvat în județul Neamț, au început canalizările, nu mai este o curiozitate centrala termică într-o comună. Asemenea centre civice, reușită a transunerii ideilor edililor nemțeni în practică, au fost realizate în comunele Vițăneri, Săbăoani, Bodești, Agapia, Răucești, Bălățești, Roznov, Cordun și așa mai departe.

Astfel încât, dincolo de reușitele în urbanistica și sistematizarea județului Neamț pe care le-am înfățișat aici doar parțial, ceea ce ne-a impresionat în mod deosebit la arhitecții nemțeni, aproape ca un secret al lor, a fost felul în care au înțeles să muncească pentru frumusețea localităților și confortul celor care le populează: cu inima!

DUMITRU GRAUR ■

Importante convorbiri

cu oameni politici, cu delegații de peste hotare

Prezența în tribunele din Piața Aviatorilor a numeroși oaspeți de peste hotare — membri ai delegațiilor pe linie de stat și parlamentară, reprezentanți ai unor partide comuniste și muncitorești, partide socialiste, partide guvernamentale din țările în curs de dezvoltare, ai unor organizații progresiste și democratice din diferite țări ale lumii, cu prilejul celei de-a XXXIII-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, a constituit o nouă dovadă a prețurii de care se bucură România socialistă pe arena internațională, activitatea neobosită a președintelui Nicolae Ceaușescu pusă în slujba aspirațiilor poporului nostru, a idealurilor de pace și progres ale întregii umanități. Este și contextul în care se înscriu importante convorbiri pe care le-a avut în ultimele zile tovarășul Nicolae Ceaușescu cu oameni politici și delegații de peste hotare.

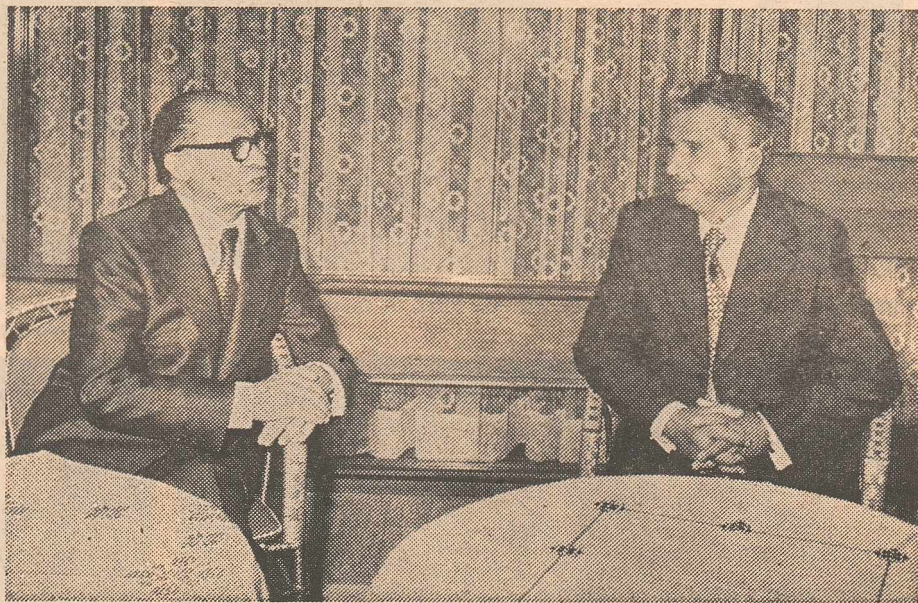
O serie de convorbiri au oglindit strinsele relații de prietenie, de stimă și respect reciproc care unesc România cu țările în curs de dezvoltare.

Astfel, președintele Republicii Socialiste România a primit delegația parlamentară egipteană condusă de dr. Sayed Ali El Sayed, vicepreședinte al Adunării Poporului din Republica Arabă Egipt, care ne-a vizitat țara. În timpul întrevederii a fost evidențiată dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre cele două țări, având la bază hotărârile și măsurile stabilite cu ocazia întâlnirilor și convorbirilor la nivel înalt de la București și Cairo, prietenia și înțelegerea dintre cei doi șefi de stat. A fost exprimată dorința comună de a extinde și aprofunda fructuoasa colaborare româno-egipteană în folosul ambelor țări și popoare, al construirii unei lumi mai drepte și mai bune. În acest cadru a fost subliniată însemnătatea conlucrării dintre parlamentele celor două țări. S-a procedat, de asemenea, la un schimb de păreri asupra unor aspecte ale actualității internaționale, îndeosebi cu privire la situația din Orientul Mijlociu, asupra necesității unor acțiuni politice mai hotărâte pentru înstaurarea unei păci drepte și durabile în zonă prin retragerea Israelului din toate teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, pentru rezolvarea problemei poporului palestinian în conformitate cu aspirațiile sale legitime — inclusiv prin crearea unui stat palestinian liber și independent — pentru asigurarea suveranității și independenței tuturor statelor din această regiune.

Vicepreședintele Adunării Poporului din Republica Arabă Egipt a exprimat tovarășului Nicolae Ceaușescu profunda recunoștință și considerație a Parlamentului, a întregului popor egiptean pentru poziția României față de soluționarea pe cale politică a conflictului din Orientul Mijlociu, pentru atenția deosebită și activitatea neobosită a șefului statului român în vederea realizării unei păci drepte și trainice în această zonă, corespunzător intereselor legitime și aspirațiilor fundamentale ale tuturor popoarelor din regiune.

În cadrul întrevederii dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și Hamilton S. Amerasinghe (Sri Lanka), președintele în exercițiu al Adunării Generale a O.N.U., care a efectuat o vizită oficială în România, s-a subliniat că evoluția situației politice internaționale, schimbările profunde petrecute în lume impun cu necesitate creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în abordarea și soluționarea problemelor majore ale contemporaneității, în conformitate cu interesele și aspirațiile fundamentale ale popoarelor. S-a evidențiat, totodată, aportul important al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al statelor nealiniate la rezolvarea constructivă a problemelor complexe ce confruntă omenirea de astăzi, la înstaurarea unei noi ordini economice mondiale, care să ducă la lichidarea subdezvoltării, să asigure progresul economic și social al tuturor națiunilor și să le înlesnească accesul la cuceririle științei și tehnicii moderne.

Consecvența politicii externe de pace și largă cooperare a țării noastre, care, în spiritul coexistenței pașnice, dezvoltă relații de colaborare cu toate statele lumii, indiferent de regimul lor politic și social s-a ilustrat și prin convorbirile prilejuite de primirea de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primului ministru al statului Israel, Menahem

Primirea de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primului ministru al statului Israel

Begin, care a făcut o vizită oficială în țara noastră. În cadrul convorbirilor au fost abordate probleme ale relațiilor bilaterale, cât și probleme internaționale de interes reciproc.

Au fost examinate stadiul actual al relațiilor româno-israeliene și posibilitățile de promovare a acestora în viitor. De ambele părți s-a relevat că raporturile dintre cele două țări evoluează normal, în spiritul principiilor deplină egalitate în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. S-a considerat că aceste principii oferă o bază corespunzătoare pentru extinderea conlucrării economice, tehnico-științifice, culturale, pentru lărgirea ariei de cooperare în sfera producției materiale și intensificarea legăturilor comerciale, în interesul ambelor popoare, al cauzei păcii și înțelegerii între națiuni, al edificării unei lumi mai drepte și mai bune.

Subliniind că țara noastră a militat și militează cu toată fermitatea pentru rezolvarea politică a diferendelor dintre state, pentru stingerea, pe această cale, a focarelor de incordare și conflict ce se mai mențin în diferite zone ale globului, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția consecventă a României față de instaurarea unei păci drepte și durabile în Orientul Mijlociu, prin retragerea trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, recunoașterea intereselor și aspirațiilor legitime ale poporului arab palestinian, inclusiv a dreptului său de a-și crea un stat național propriu, asigurarea independenței și suveranității tuturor țărilor din regiune. Președintele Nicolae Ceaușescu a precizat că România se pronunță pentru reluarea Conferinței de la Geneva, cu participarea tuturor statelor interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei, pentru sporirea rolului Organizației Națiunilor Unite în soluționarea politică a conflictului din Orientul Mijlociu.

La rîndul său, premierul israelian a prezentat poziția Israelului în ceea ce privește situația din zonă, căile propuse de țara sa pentru promovarea procesului de realizare a păcii în Orientul Mijlociu.

Șeful statului român a exprimat convingerea că în abordarea problemelor Orientului Mijlociu va prevala rațiunea, că părțile implicate în conflict vor renunța la orice acțiuni de natură să complice și să agraveze situația existentă, că țările direct interesate, toate statele lumii își vor intensifica eforturile în vederea găsirii unei soluții care să răspundă intereselor vitale ale popoarelor din regiune, ale păcii și securității în lume, pentru a face ca Orientul Mijlociu să devină o zonă a liniștii, a bunei vecinătăți, încrederii și colaborării pașnice.

De comun acord s-a considerat că, deși există deosebiri de vederi în probleme privind căile de reglementare a situației din Orientul Mijlociu, esențială este sporirea eforturilor în vederea asigurării unei păci juste și durabile în zonă.

S-a apreciat că vizita în România a primului ministru al Israelului, convorbirile purtate contribuie la dezvoltarea pe

mai departe a relațiilor dintre cele două țări, la stimularea eforturilor pentru realizarea unei păci drepte și trainice în Orientul Mijlociu, la cauza destinderii și colaborării internaționale.

Poporul român, care a cunoscut el însuși jugul asuprii străine, a sprijinit totdeauna lupta de eliberare și emancipare a popoarelor africane și din alte regiuni ale lumii. Condamnarea de către țara noastră a politicii de apartheid și de discriminare rasială decurge din opoziția sa principală față de orice politică de forță și dictat, din atașamentul față de principiile Cartei Națiunilor Unite.

Această poziție fermă a țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, a fost relevată și cu ocazia recentei Conferințe mondiale de luptă împotriva apartheidului care s-a desfășurat în capitala Nigeriei (Lagos). În cadrul lucrărilor a fost prezentat mesajul transmis participanților de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mesajul, însușit de conferință ca document de lucru, a fost primit cu vii aplauze de participanți, care au elogiat politica de deplină consecvență a României în acest domeniu. Ca un omagiu adus țării noastre, în semn de stimă față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de prețuire a aportului său la cauza lichidării apartheidului, conferința a organizat un moment solemn consacrat celei de-a XXXIII-a aniversări a eliberării țării noastre de sub dominația fascistă. Cu această ocazie plenumul conferinței a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, Partidului Comunist Român și poporului român un mesaj de calde salutări și felicitări.

În tovarășul Nicolae Ceaușescu Africa neagră vede un dușman neîmpăcat al politicii imperialiste, colonialiste, al apartheidului și al oricăror forme de dominație și asuprire, un sprijinitor consecvent al dreptului popoarelor de a fi stăpîne pe destinele lor.

În cursul convorbirilor dintre președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și James Phillips jr., ministrul finanțelor al Republicii Liberia, președintele părții țării sale în Comisia mixtă de cooperare economică româno-liberiană, au fost evocate bunele relații statornicite între țările și popoarele noastre. Schimbul de vederi a reliefat, totodată, dorința comună de a accelera dezvoltarea acestor raporturi pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural. A fost subliniată, în acest cadru, importanța hotărâtoare a înțelegerilor stabilite de cei doi șefi de stat, de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu și președintele Republicii Liberia, William Tolbert jr., cu prilejul întâlnirilor de la București și Monrovia, pentru extinderea și întărirea conlucrării româno-liberiane, în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.

S-a relevat importanța unității și solidarității popoarelor africane în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și

neocolonialismului, a oricăror forme de dominație și asuprire, a politicii de discriminare rasială și apartheid, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru o nouă ordine economică mondială.

Securitatea europeană ca și alte probleme ale vieții internaționale, precum și relațiile bilaterale au format obiectul întrevederilor pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a avut cu ministrul administrației interne din Portugalia, Manuel Da Costa Bras, și cu vice-secretarul național al Partidului Socialist Italian, Enrico Manca.

În timpul întrevederii cu Enrico Manca a avut loc și o informare reciprocă privind activitatea Partidului Comunist Român și Partidului Socialist Italian. Schimbul de vederi în probleme internaționale a evidențiat transformările survenite pe plan mondial, afirmarea tot mai puternică a hotărârii popoarelor de a se dezvolta în mod liber și independent, de a pune capăt politicii imperialiste și neocolonialiste, inegalităților sociale și naționale, de a-și hotărî în mod liber și independent calea dezvoltării, de a conviețui în condiții de pace și securitate. S-a relevat importanța infaptuirii unui sistem real de securitate și colaborare în Europa prin aplicarea consecventă și integrală a prevederilor Actului final al Conferinței de la Helsinki, a întăririi colaborării și bunei vecinătăți în Balcani și în zona Mării Mediterane, care să contribuie la promovarea unui climat de destindere și înțelegere în Europa, să exercite o influență pozitivă asupra relațiilor internaționale în ansamblu. A fost reafirmată convingerea că adincirea conlucrării dintre partidele comuniste, socialiste, social-democrate, dintre toate forțele progresiste și democratice, inclusiv creștine, slujește intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, ale tuturor popoarelor.

În cadrul întrevederii dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și ministrul administrației interne din Portugalia, Manuel Da Costa Bras, s-a apreciat cu satisfacție evoluția pozitivă a relațiilor dintre România și Portugalia, care cunosc în ultima vreme un puternic impuls ca urmare a înțelegerilor la care s-a ajuns în timpul întâlnirilor și convorbirilor la nivel înalt de la București și Lisabona. Totodată, de ambele părți a fost reafirmată dorința de a adînci și mai mult conlucrarea româno-portugheză, atât pe plan bilateral cât și pe plan internațional, în folosul și spre binele ambelor popoare, al cauzei securității și păcii în Europa, ca și în întreaga lume.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu au primit, la Snagov, pe publicistul grec Theodoros Katrivanos, membru al Comitetului Executiv al conducerii E.D.A., autorul volumului „Demiurgul României noi”, apărut recent la Atena. Oaspetele a relevat interesul larg manifestat în Grecia față de această lucrare — fapt ce ilustrează prestigiul internațional mereu în creștere al României în lume, înalta stimă de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu — eminentă personalitate a vieții politice contemporane.

Consemnăm în finalul acestei cronici un apropiat eveniment politic de deosebită însemnătate.

La 28 august s-a anunțat că tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu vor efectua, în prima decadă a lunii septembrie, o vizită oficială de prietenie în Republica Populară Bulgaria, la invitația tovarășului Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Vizita va constitui, fără îndoială, o nouă și puternică afirmare a voinței celor două țări și state de a adînci tot mai mult colaborarea și conlucrarea multilaterală. Dunărea nu desparte, ci unește cele două popoare, devenind un adevărat fluviu al prieteniei și solidarității româno-bulgare, cimentate de lupta pentru un țel comun: fărîrea unei lumi socialiste, a unei lumi a libertății și prosperității, a demnității și fericirii omului.

LUCIAN NICULESCU

Oamenii minunați de la sonde

Liniștea prin care am suit pînă aici, în dealul cel mai înalt al Morenilor, a rămas în urmă. E noapte. De câteva ore stau printre oamenii echipei lui Ion Lungeanu. Jos, risipite prin văi, se întrevăd luminile orașului. Sus, stelele, dilatate parcă de aerul curat al dealului Piscurilor. Aici se forează sonda 5501. Una dintre cele mai grele din țară, mi se spune. Forajul va ajunge la câteva mii de metri. Pînă acum au fost străbătute straturile dacian, pontian, meoțian. În această noapte sapa continuă să înainteze într-un strat de helvețian. Aici, spune maestrul Lungeanu, arătînd cu degetul pe o planșă aflată la vedere în cabina sa. O rocă foarte dură, de gresii compacte, adaugă el lămurind lucrurile. Pe hartă stă înscrisă o cifră: adîncimea la care se ajunsese la ora 23, cînd maestrul și oamenii săi au intrat în schimb.

Ieșim din nou afară și mai trecem o dată pe la toate posturile de lucru. Acum o să ne învățați de-a binelea meseria, zice Ion Lungeanu. Un bărbat înalt, trecut de 50 de ani, cu ochi verzi și cu amintiri frumoase despre Cuba, unde a fost trimis o vreme să lucreze tot în petrol. S-a făcut ora 2 și 30 de minute. Instalațiile sondei vulesc ca o uzină, ca un tren care se năpustește în viteză de-a lungul unui viaduct. Ilie Barbu, laborantul, și-a lăsat deoparte aparatele de măsură și control, a desfăcut un ziar și pe el a întins mîncarea de-acasă. Taie cu briștea o bucată de piine, o felie de roșie, una de brînză. Fără grabă. o dată, apoi o ia de la capăt. Nu are nimic de raportat maestrului. Totul e-n regulă, zice, fluidul de foraj, „noroiul” care aduce sus la suprafață, roca dislocată din adînc, își păstrează compoziția normală. Nu trebuie, așadar, nici o intervenție. În drum către turla sondei ne întîlnim cu Nicolae Păcu-reșu și Nicolae Bocioacă. Vin de la motopompe, îi spun ei maestrului. Să n-ai nici o grijă, totul e bine acolo. Urcăm pe scările turlei. Pe platforma de la 36 de metri îi vedem pe Gheorghe Nisipeanu, pe Gheorghe Pletea și Petre Baciu, sondori-podari, controlînd „Circuitul” de care stau suspendate cele 140 de tone ale „prăjinilor”. Prin schelăria metalică a turlei bate un val de aer înfrigorat. Vine și se pierde peste pantele dulci, umblome, ale dealurilor Morenilor, în umbra neagră, ca de cărbune, a pădurilor de stejari. Coborîm. La pupitrul de comandă, Ion Traiciu, sondorul-șef, a mărit între timp pînă la 18 tone greutatea care apasă pe sapa. Tot el are în supraveghere mersul motorului diesel de 700 CP. Deci, explică, sapa acționează cu energia dată de acest motor și, ca să fie ajutat pentru a-și deschide drum, am lăsat pe ea sarcina de 18 tone, greutatea care apasă pe sapa. Tot el are în supraveghere mersul motorului diesel de 700 CP. Deci, explică, sapa acționează cu energia dată de acest motor și, ca să fie ajutat, pentru a-și deschide drum, am lăsat pe ea sarcina de 18 tone. Asta e forța de apăsare cea mai potrivită acum. Restul de 122 din cele 140 de tone ale prăjinilor stau sprijinite pe turla sondei. Jos, în întunericul pămîntului, sapa lucrează fără întrerupere. Înaintează cu viteza medie obișnuită, 1 metru la 2 ore. Este ora 5. În arcul orizontului, Sirius se aprinde ca o flăcără străvezie, curată, și nu mult după aceea peste frunzișul greoi, ca de aramă, care îmbracă împrejurimile, răsare soarele. O corabie cu pinze în flăcări, incendiind cerul. S-a încheiat o noapte de muncă, în timpul căreia nu s-a petrecut, iată, nimic neobișnuit și senzațional, dar sonda 5501 s-a aflat în „marș” neîntrerupt, adică a funcționat. E drept că marșul s-a înțins numai pe patru metri și a durat opt ore, dar el s-a petrecut acolo unde nici ochii minții nu pot să vadă întotdeauna exact, adică în liniștea de pia-tră și în memoria stelară a pămîntului.

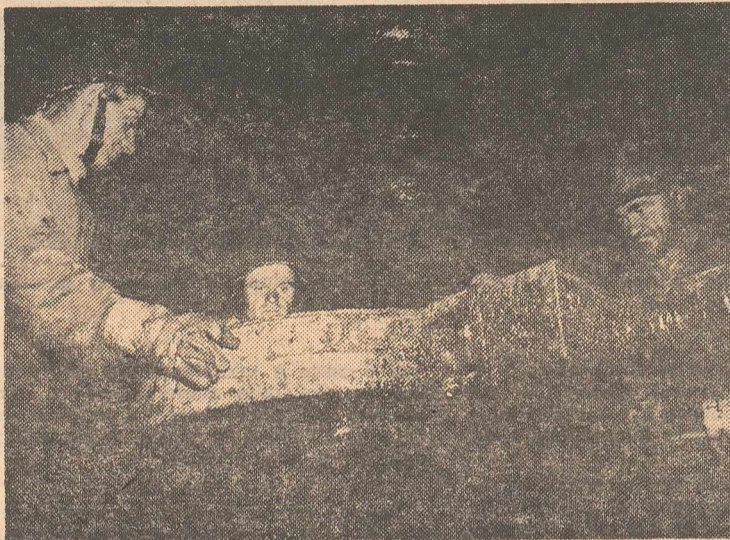
RADU CONSTANTINESCU ■

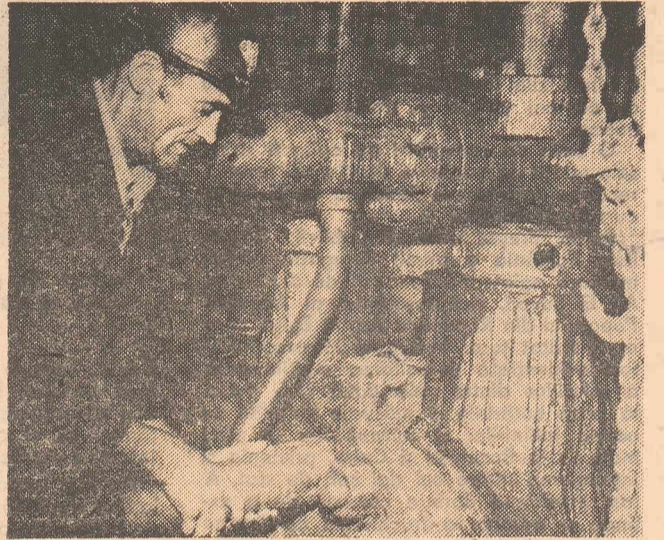
Sondorul Nicolae Nisipeanu, un om de bază al formației

Indicațiile maestrului Ion Lungeanu sînt ample și înțelese chiar în urutul motoarelor

Munca de sondor-podar, muncă deloc ușoară, este dusă la bun sfîrșit cu răspundere, abnegație și tenacitate

Nicolae Bocioacă a fost și este cel mai bun mecanic

Pe noul vas românesc „Blaj” — marele pavoaz

„Respectîndu-și angajamentul luat în cinstea zilei de 23 August constructorii navali gălățeni au lansat la apă primul lor mineralier de 55 000 tdw, realizare excepțională din punct de vedere tehnic precum și al termenilor de execuție, al metodelor de lucru folosite.”

Așa poate arăta știrea despre evenimentul în cauză, știre care la ora aceea sta a străbătut, desigur, întreaga țară. Adăugăm acesteia coordonatele umane și materiale care o circumscriu.

Vaporul, să-l numim așa spre bucuria copiilor de constructori aflați luni la festivitate și pentru care cuvintele cargou, mineralier sau prescurtarea tdw sînt încă neînțelese, să-l numim așa și pentru primarul orașului Blaj, oraș al cărui nume demn a fost înscris cu litere albe pe prora vasului, este atît de mare încît privirea nu-l poate îmbrățișa dintr-o dată. E alb cu negru iar partea care calcă apa este verde închis, ca marea pe care o v-a străbăte. Mai bine de 200 de metri în lungime și vreo 17 în înălțime, de jos pînă la puntea principală. De pe catarg se vede mai întîi orașul cu Dunărea în stînga și lacul în dreapta apoi, coborînd privirea, șantierul naval, docul în care a fost construit vasul și acesta în întregime cu puntea principală secționată de magazii pentru minereuri. Cuvîntul magazie pare cam impropriu dacă te gîndești că ridicînd un perete despărțitor în două magazine poate încăpea cu ușurință cunoscuta Sală polivalentă cu spectatori cu tot. Dealtfel primarul de la Blaj, impresionat pesemne de aceste gabarite, a exclamat: „Aici se pot aduna laolaltă toți cei 22 000 de locuitori ai orașului nostru. Voi povesti acasă despre acest vas.”

Dar nu numai gabaritele impun, la urma urmei se pot face și facem vase și mai mari, ci în primul rînd construcția în detalii cu soluțiile eficiente din punct de vedere tehnic și economic, ceea ce vădește hărnicie, creativitate și multă îndrăzneală. După război — șantierul există mai dinainte — cele mai mari vase construite aici erau niște șainere de pescuit, ceva ca o barcă de lemn înzestrată cu motor. S-a trecut

prin toate fazele de dezvoltare, adică înzestrare materială și umană, iar în 1960 este materializat aici un proiect de navă maritimă: primul cargou de 4 500 tdw a primit, firesc, numele de Galați. Din 1970, se construiesc la Galați deja nave de 18 000 tdw. Saltul de la șainere la nava maritimă de 18 000 este mare dar în limitele așteptate. La împlinirea a 80 de ani de la înființarea șantierului, într-o zi memorabilă cînd colectivul a avut cîntecul de-a-l-avea ca oaspete pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care felicitîndu-i pe constructori, le-a sugerat să-și dubleze hărnicia adăugîndu-i mai multă îndrăzneală. Și oamenii au îndrăznit! S-au angajat atunci să construiască vase de 40 000 de tdw, iar acum iată că s-au și depășit.

Pentru o construcție de asemenea amploare a trebuit luat aproape totul de la început. Și în timp ce proiectanții puneau pe hîrtie primele repere, muncitorii — sudorii, matrișerii, electricienii, macaragii etc. — au trecut la însușirea noilor tehnologii. Fiindcă una era să construiești în hală o secție de vas în greutate de 50 de tone și alta desigur atunci cînd această secție avea să cîntărească cel puțin 300 de tone. „Uneori ni se strecura în suflet, ca un ghimpe, indoiala — își amintea inginerul șef Vasile Zota. În asemenea momente fiecare îl caută pe celălalt. Incepusem lucrul în hală și de cîteva ori pe zi alergam pe șantierul unde oamenii de la grupul de construcții hidrotehnice ridicau sau mai bine zis așezau în albia Dunării docul uscat. Și nu numai fiindcă aveam și noi de executat lucrările din metal ci mai ales fiindcă știam că de soarta acestei construcții depinde și execuția în grafie a navei de 55 000. La realizarea ei am aplicat modulizarea, adică ceva asemănător cu tehnica folosită în electronică unde compartimente funcționale sînt realizate separat și apoi imbinat cu mai multă ușurință. Ca elemente specifice notați că în faza cînd secțiile de navă erau în atelierul de montaj noi am început să montăm în acestea țevi, pompe, instalații electrice și așa mai departe. Metoda a con-

dus la reducerea cu 20 la sută a timpului de staționare la cheul de armare. Și astfel se face că vasul lansat acum la apă nu este gol pe dinăuntru și are în el o însemnată parte din utilajele și instalațiile de care va avea nevoie. Oamenii au lucrat și o fac în continuare, admirabil. Vă pot vorbi de foarte mulți, sigur că nu-i puteți reține pe toți dar dacă vă rog să-i notați pe Nicu Macovei, maestrul, Vasile Stanimia, șef de echipă, Gheorghe Mandu, inginer, Ion Dărăscu, Andrei Panaît, Vasile Bălăuță și Gheorghe Mereuță, nu cred că se va supăra cineva.”

Pe unii dintre acești oameni cît și pe alții care și-au legat numele de noua construcție i-am întîlnit luni spre prînz lîngă vasul „Blaj” așteptînd momentul festiv și tradițional al botelului cu o sticlă de șampanie ciocnită de oțelul prorei. Alții, care cu o zi și o noapte înainte vegheaseră umplerea docului cu apă și primele semne de plutire, „totul decurgînd conform calculelor”, aveau, desigur, o binemeritată odihnă. Dar pe cei mai mulți i-am putut afla pe platoul de alături de camera de construcție a docului, acum goală. Erau în plină activitate, lîngă cîteva secții ale celui de-al doilea mineralier de 55 000 de tdw. Adică în timp ce în camera de evacuare „Blaj”-ul va primi tot ce are nevoie pentru a pleca la drum, alături vor începe lucrările de asamblare ale corpului următorului vas. Adică din mers cu o productivitate tot mai bună, fără timp pierduți și ezitări sterile.

...Momentul a fost încărcat de emoție. Sticla s-a spart desenînd o efemeră floare de spumă albă, sirenele din port au început să sune, oamenii și-au scos caschetele salutînd pe noul născut, vasului „Blaj” i s-a urât vînt bun din pupă pe mările și oceanele lumii. Din virful catargului pînă la pupă și prora se arcuia în bătaia vîntului marele pavoaz. Pavilioanele lui, mici drapele frumos colorate, reprezentau fiecare o literă dintr-un alfabet internațional. Se putea scrie cu aceste însemne orice cuvînt: lumină, sudoare, victorie, abnegație, bucurie, pace.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

Am fost cel mai tânăr maestru de la „Grivița Roșie”

Nicolae Florea, 37 de ani, maestru în secția a doua mecanică a Întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie”, unul dintre reprezentanții muncitorimii bucureștene în Consiliul național al oamenilor muncii.

Un zîmbet, o vorbă de duh și o privire deschisă, drept în față, proprie oamenilor care nu au nimic de ascuns, m-au făcut să simt și să înțeleg că în inima, în viața și în gândurile maestrului Nicolae Florea pot intra fără nici un fel de opreliști, așa cum se intră într-o casă cu ușile larg deschise.

Din spusele sale, vorbind despre sine, aveam să aflu că era cît pe-acî să ajungă învățător sau chiar profesor. Terminase în 1954 școala elementară și reușise la examenele de admitere într-un liceu pedagogic. Dar cum tatăl său murise pe front, iar mama sa avea destule greutăți cu creșterea celor trei copii, a renunțat (ca fiind mai mare și, deci, ajuns cap de familie) la viitorul său într-ale pedagogiei și a dat un alt examen, la „Grivița Roșie”.

— Pe atunci era mare lucru să reușești să intri în școala profesională de la „Grivița Roșie”. Îmi aduc aminte că erau 300 de inși pe 30 de locuri. De ce atît de puține locuri? Pentru că locomotivele cu aburi care se reparau în ateliere erau foarte puține la număr. Examenul în sine nu a știu cine ce greu, dar eu era să fiu respins la vizita medicală, deoarece pentru meseria de montori de locomotive, deși eu intenționam să devin strungar, se căutau băieți voinici, nu srijiiți ca mine. Noroc că un om, nu știu cine, a pus piciorul pe cîntar și în loc de 55 de kilograme am ajuns de 65. Altfel nu

treceam de vizită. După primul an de lăcătușerie la pilă, că așa se făcea pe atunci, indiferent de meserie, clasa noastră a fost trecută la meseria de strungari. Al treilea mare noroc al vieții mele l-a reprezentat și faptul că, la un an după terminarea școlii, am fost trecut în echipa lui Ștefan Raiciu, un strungar de mare clasă despre care auzisem încă din școala profesională. Aveam 18 ani, abia împliniți, și executam lucrări de categoria a VIII-a, cum era pe atunci, ceea ce astăzi ar fi categoria a VI-a. Se spune că făceam față, iar nea Raiciu era mulțumit de cuzineții mei, că asta era pe-atunci cel mai greu lucru, să faci cuzineți. Acolo, în echipa lui nea Raiciu, am învățat două lucruri: că un strungar adevărat trebuie să știe să lucreze cu toate utilajele de prelucrare prin așchiere și că nu există cuvîntul „nu se poate”. Atît de adevărate și atît de adînc au pătruns aceste două idei în conștiința oamenilor noștri încît, de la cuzineți și diverse repere din armătura mecanică a locomotivelor cu aburi, principalele operații de-acum 20 de ani, am ajuns să producem utilaj chimic de mare complexitate, atît ca proiect cît și ca execuție. Ar fi vorba, ca să dau cîteva exemple, de seria de schimbătoare de căldură la temperaturi înalte și presiuni mari, livrate către combinatele chimice din Slobozia, Tg. Mureș și Craiova, sau despre același tip de schimbătoare, modificat pentru linia de uree și amoniac de la Slobozia. Deci, de la simple piese, adică repere de serie, la utilaje și instalații chimice de unicat.

— Și nu-ți pare rău, l-am întrebat pe maestrul Florea, că n-ai ajuns profesor sau învățător? Mai ales că, după cum mărturiseai, se spunea despre dumneata că ai fi avut anumite înclinații spre pedagogie.

— Nu-mi pare rău și, ca să susțin această afirmație, am să vin cu următoarele argumente. În primul rînd mi-am ajutat familia la momentul oportun. În al doilea rînd am ajuns să fac parte din marele colectiv de la „Grivița Roșie”, o adevărată școală muncitorească. În al treilea rînd evoluția mea ca meseriaș a coincis cu diversificarea producției, cu saltul acesta care constituie mîndria întreprinderii noastre. În al patrulea rînd, în legătură cu așa-zisele mele aptitudini pedagogice, ajuns maestru la 29 de ani ne-impliniți (eram cel mai tânăr maestru de la „Grivița Roșie”, ceea ce, zic eu, a însemnat ceva pentru mîndria mea), aveam și încă mai am un larg teren de acțiune. Ca secretar al comitetului de partid pe secția a doua mecanică și ca membru în Consiliul oamenilor muncii pe întreprindere am sarcina și datoria de a mă ocupa îndeaproape de oameni în scopul ducerii la bun sfîrșit a sarcinilor de producție, dar și în scopul rezolvării tuturor doleanțelor justificate ale muncitorilor. Nu știu cum să spun, dar nu se poate delimita cu claritate de unde pînă unde începe numai munca și de unde pînă unde începe numai viața. Sînt două sectoare care se inter-pătrund într-o mie și una de puncte. Alături de alți oameni de vîrsta mea și avînd aceeași pregătire, am reușit să-l ridicăm pe toți muncitorii la un nivel profesional cu care să atacăm noile

obiective tehnice care stau în fața noastră. Sînt foarte puțini cei care astăzi se încumetă să spună despre o operație tehnică oarecare că nu se poate. I-am obișnuit să-și pună mîntea la contribuție, să aibă o mîndrie a lor, de adevărați meseriași. Am creat, așa cum se recomanda în lucrările Congresului consiliilor oamenilor muncii din toată țara, climatul necesar pentru un susținut dialog între muncitorii noștri și proiectanții utilajelor pe care noi le executăm. A menține și a activa un astfel de climat îmi oferă posibilitatea să mă manifest, fără doar și poate, și ca pedagog, adică, în concluzie, produsul de bază al întreprinderii noastre nu-l reprezintă doar seria de utilaje chimice, ci omul nou, muncitorul nou, conștiința sa, profesionalitatea sa.

— Aș putea spune că dumneata însuși ești unul dintre aceste produse de bază ale „Griviței Roșii”, dar mai la îndemînă mi se pare următoarea întrebare: care este momentul cel mai important din viața maestrului Nicolae Florea?

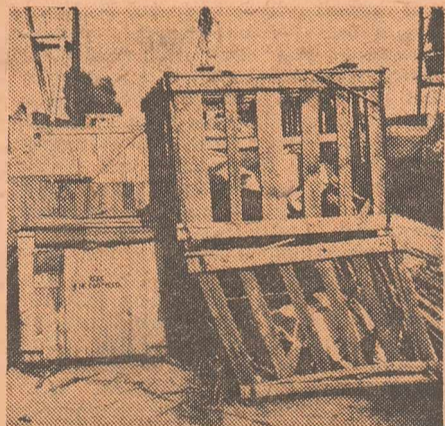
— Momente importante în viața mea, ca în viața oricărui alt muncitor, au fost multe. De exemplu, prima piesă executată la strung, sau prima felicitare din partea șefului de echipă sau a maestrului pentru felul în care mi-am dus la bun sfîrșit o treabă grea. Sau chiar nașterea primului copil. Sau momentul în care i-am convins pe oameni că merit să-mi acorde încrederea lor. Am avut astfel de momente și aș dori, ca proaspăt ales în Consiliul Național al Oamenilor Muncii, să fac în continuare dovada, prin fapte, că merit această încredere, această investiție care mă onorează și, drept să spun, mă emoționează, dar, în același timp, mă și stimulează.

VICTOR NIȚĂ ■

Fotoanchetă economică în stația C.F.R. „16 Februarie”

„Comenzi urgente” pe linia moartă!

Discuția alunecă repede către exemple. Cum se și cuvine, dealtfel. Și pentru că exemple există destule, deoarece, cum ne încredințeam interlocutorul nostru, inginerul Corneliu Stelian, șeful stației C.F.R. „16 Februarie 1933”, din cele 4 500 de transporturi de diferite mărfuri adăpostite în depozitele și magazile gării, aproximativ 3 700 sînt penalizabile. Procentul este imens, desigur, și el pare să vorbească suficient de limpede despre grija unor funcționari aparținînd unor întreprinderi și instituții bucureștene de a intra în posesia unor mărfuri pe care le-au cerut prin contracte și comenzi ferme. Vin și așteaptă în gara „16 Februarie” fără să fie ridicate la termen, transporturi cu comenzi dintre cele mai diferite, din țară și de peste hotare. Astfel, întreprinderea „Electronica” a cerut, mai demult, niște cartoane lichide de umplere, care au sosit de mult, pe 20 iulie. Casiera Alexandra Niță arată că de trei ori a anunțat întreprinderea să trimită delegați care să preia marfa plimbată în lungul Europei, dar repetatele apeluri au rămas fără răspuns. Există însă și nepăsări de mai lungă durată, ca să zicem așa, și ni se exemplifică prin Baza de aprovizionare-desfacere utilaj chimic din bulevardul Micurin nr. 1, pe adresa căreia au sosit, pe 17 mai a.c., două lăzi cu aparate din import, în greutate de 1 500 de kilograme. Și această unitate a fost anunțată tot de trei ori, dar, probabil, penalizările de peste 4 000 de lei, cît reprezintă „locația”, au părut prea mici pentru a se deranja cineva să preia aparatele cerute. Alte două transporturi de aparate electrice de la

Craiova, unul din aprilie și celălalt din iunie, care au fost anunțate de șapte ori Centrului de biologie și patologie București din bulevardul Hașdeu nr. 8, continuă să rămînă în depozitele gării, sub privirile nedumerite ale oamenilor C.F.R.-ului. Să nu mai aibă nevoie de aceste aparate cei care le-au cerut?

Insoțiți de inginerul Tudor Ștefan, dăm o raită prin magazinele și depozitele stației. Întîi, în cele acoperite, unde, într-o ordine riguroasă, se înșiruie ori sînt stivuite sute de colete. Ordinea este esențială aici, zice interlocutorul nostru, altfel n-ar avea cum să încapă, spre păstrare, atîtea mărfuri sosite și neridicate. Cu toate acestea, mărturisim, pe platforma de depozitare aflată sub cerul liber, în dreapta și în stînga căii ferate, numai ordine nu am observat. Aici, unde spațiul este mai mare, coletele păreau depozitate la voia întîmplării, pe locurile pe care au rămas de cînd au fost descărcate din vagoane. Adică pradă vîntului, ploii, prafului. În aceste condiții stau, de exemplu, cele trei freze sosite la sfîrșitul lui aprilie din Bulgaria pe adresa I.A.S.-ului Buftea (foto 1), sau mașina MRG-8, seria 2527, pe care întreprinderea Mecanică Roman a trimis-o, la mijlocul lunii iulie, Trustului de construcții Carpați (foto 2). Magazinierul Vlad Constantin, a cărui cabină se află la cîțiva pași de aceste utilaje, a văzut bine că ele au rămas descoperite tuturor intemperțiilor, nu numai celor birocratice, dar, recunoaște, nu s-a gîndit să le acopere cu o bucată de placaj sau cu o foaie de polietilenă pentru a le mai ocroti. Nici măcar nu ar fi fost necesar să se deplaseze pentru a procura aceste materiale. Placajul, polie-

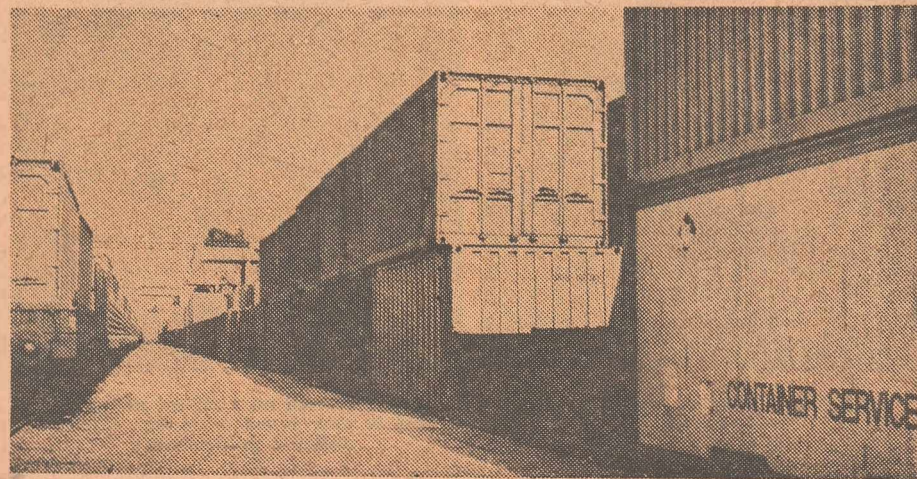
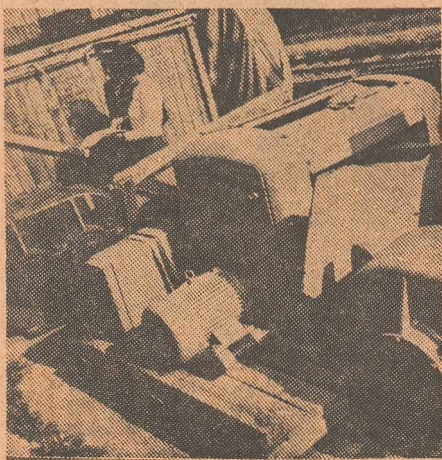
tilena stau jos, lîngă utilaje, și un om mai grijuliu n-ar fi avut altceva de făcut decît să le ia, frumos, cu mîna, și să le pună pe utilajele amintite.

În afară de procedeul mai sus amintit, ca o întreprindere să vină și să-și ridice din depozitele gării mărfurile pe care singură le-a comandat, există însă și o formă de transport mai suplă, modernă și eficientă, creată evident în avantajul beneficiarilor cărora marfa comandată li se aduce, pur și simplu, „la scară”. „Această formă de transport într-adevăr foarte eficientă și modernă, ne spunea Mihai Cernea, șeful districtului E.C.M. (adică Expediții Camionaj Mecanizat) nu ne dă însă mai puțină bătaie de cap, și veți vedea imediat de ce. Noi lucrăm cu transcontainere de 10 și 20 tone. Aceste transcontainere sînt încărcate pe semiremorci care sînt atașate unor camioane și duse pînă în curtea întreprinderii care e beneficiarul transportului. Acolo, dacă descărcarea nu poate fi făcută imediat, lăsăm semiremorca cu transcontainerul o zi, două, sau cît este nevoie. În orice caz, nu prea mult timp, pentru că altfel ar însemna să ne scoatem pe noi înșine, „cărăuși”, din uz. Este, dealtfel, tocmai ceea ce s-a întîmplat, și asta e bătaia de cap și necazurile de care aminteam. Fiindcă multe întreprinderi au transformat semiremorcile noastre în depozite ambulante. Există, oricît de greu ar fi de crezut, întreprinderi care n-au reușit să descarce semiremorcile pe care le-am lăsat în curțile lor de luni de zile. I.C.R.T.I.-ul (adică Întreprinderea de comerț cu ridicata textile și încăl-

țăminte), din strada Valea Cascadelor, de exemplu, ne-a imobilizat astfel 37 de transcontainere, din 15 iunie. Am încheiat o minută cu ei, să descarce și să ni le restituie, pentru că sînt mijloacele noastre de transport și avem nevoie de ele ca să ducem și altora mărfurile depozitate aici, dar zadarnic. Știți la cît s-au ridicat penalizările pînă acum? Fantastic, la suma de aproape 2 (două) milioane. Răbdarea la încercare ne-a pus-o și Baza de aprovizionare tehnico-materială piese schimb Cătănoaia, care, după ce nu ne-a restituit cele 29 transcontainere, le-a mai și defectat, după cîte știm. Sînt buni și ei de plată, vreo 800 000 de lei penalizări. Nouă însă penalizările acestea nu ne tîn deloc de cald, ca să zicem așa, fiindcă — dacă stăm și adunăm toate mașinile noastre nerestituite — ajungem la concluzia, destul de gravă, că 40 la sută din parcul semiremorcilor noastre se află imobilizate. Activitatea noastră, așadar, a fost redusă la aproape jumătate. Urmarea? Toate aceste sute de transcontainere pe care trebuia să le ducem altor întreprinderi și nu le-am dus pentru că nu am avut cu ce” (foto 3).

Încît, ca să reluăm o vorbă a ultimului nostru interlocutor, în chip de concluzie am putea întreba: era necesar ca unele întreprinderi care au vrut să se aprovizioneze cu diferite utilaje și mărfuri, să fi făcut, totodată, și comenzi speciale pentru a li se trimite și a se aproviziona cu puțină memorie?

DUMITRU ELIADE ■
Fotografii de VASILE MĂNECAN ■

ÎN DOUĂ PIEȚE DIN CAPITALĂ ȘI ÎN GRĂDINILE DE UNDE NE VIN LEGUMELE

La „Matache” unde găsești de toate Ozana-Titan: spațiu există, unde sînt vinzătorii?

Pe la ora șase dimineața, Piața „Ilie Pintilie” este deja animată. Pînă spre seară aici își vor încărca sacoșele mai bine de zece mii de oameni, avînd locuința în cel puțin patru sectoare ale Bucureștiului, de care este impresoară piața amintită, **Matache** în limbajul gospodinelor. Prima vedere e cu adevărat excelentă: piața e încărcată cu absolut de toate, legume și fructe de sezon (poate cam puțini struguri), carne și pește (e adevărat, nu proaspăt!), brînză (totuși, o zi mai slabă), ouă și alte cele de trebuință zilnică, fără coadă, fără inghesuială, civilizat și curat, o plăcere pentru cumpărători. Practic, pentru a nu rămîne doar la vorbe, iată o serie de cantități de marfă intrate în piață în dimineața de marți, 30 august: 8 500 kg roșii, 5 200 kg vinete, 8 500 kg ardei gras, 600 kg salată, 800 kg dovlecei, 4 200 kg castraveți, 30 de tone de pepeni verzi, 17 000 kg cartofi, 71 500 de ouă și așa mai departe. Contribuie la aceste cantități atît unitățile I.L.F., Gostat, Agrocoop, cît și, firește, producătorii. Se vinde de cam 700 000—800 000 de lei în fiecare zi în Piața „Ilie Pintilie”, lucru de care sînt responsabili în foarte mare măsură cei în jur de 800 de producători prezenți, sau țărani cum li se spunea mai demult.

De jur împrejurul pieței, n-am găsit coadă decît în două locuri. În primul, un producător tocmai își desfăcea sacii cu orz, pentru hrana puilor de curte. Fiind singurul cu astfel de marfă la ora aceea, coada s-a format imediat. În al doilea loc, la un magazin al Gostatului, se vindea mălai. Magazia era chiar plină, dar nu exista decît un singur vinzător, lucru care făcea ca vînzarea să fie prea înceală, neconformă cu posibilitățile reale de aprovizionare a cumpărătorilor.

Sigur, să nu se înțeleagă că nu mai există și unele probleme. Le mărturi-

sește chiar Vasile Mihai, conducătorul piețelor din sectorul 7 al Capitalei. „Mai sînt și producători care nu respectă prețul stabilit în mercurial, ne spune dînsul. Dacă sectorul de stat ar fi mai bine aprovizionat, balanța pieței s-ar putea echilibra cu ușurință. Cînd nu se întîmplă așa, nouă nu ne rămîne decît să-i supraveghem cît mai atent pe producători și eventual să le tragem cîte o amendă. Dar sînt opt sute!” Avînd la îndemînă chitanțierul de amenzi al intendentului de piață Ilie Voicu, se certifică faptul că vorbele lui Vasile Mihai, om „de 21 de ani pe baricade”, cum îi place să spună, nu sînt vorbe în vînt. Într-o singură zi aici s-au împărțit mai bine de 50 de amenzi, pentru diferite abateri. Astfel, producătorilor M. Păitășan (comuna Nucii) și G. Răducanu (Dridu), pentru vînzarea cu suprapreț la vinete, I. Călin (Coșereni) pentru vînzare fără carnet de producător, M. Ivan (Ciorogirla) pentru suprapreț la roșii, V. Roșu și F. Bănică (Plopeni) pentru lipsa afișajului cu prețul de vînzare, ca și vînzătorilor Ion Scorboreanu și Ștefania Ionescu (ambii de la Gostat) pentru lipsă la gramaj, li s-au dat amenzi ce variază între 25 și 150 de lei.

Una peste alta, și mai cu seamă comparativ cu alte unități de același gen, Piața „Ilie Pintilie” rămîne una dintre cele mai bogate de pe întinderea Capitalei, servind cu generozitate interesele și dorințele miilor de cumpărători care o vizitează în fiecare zi. Cînd am plecat, spre ora nouă, am mai întîlnit totuși o mică coadă — aceea a producătorilor, care se înșiruiseră în fața Zahanalei pieței, al cărei „maestru de ceremonii”, pe numele său Doru Vlăduț, a pus la punct servirea unei ciorbe de burtă de mare atracție.

DUMITRU GEORGE ■

Deși e una din cele mai cochete piețe mici ale Bucureștiului — întreaga suprafață asfaltată, birouri, grup sanitar, chioșc lactate, apă și canalizare, tarabe, spațiu pentru comerțul cu păsări — piața Ozana, ținînd de administrația piețelor a sectorului 4 este dar aproape că nu există. Pe o suprafață de aproape o mie de mp se găsesc abia cîteva tarabe la care cîțiva particulari se necăjesc să vîndă ce-au reușit s-a-dune de prin grădini. Ozana aceasta nu se găsește la marginea lumii, ci chiar în mijlocul marelui cartier Titan. Șeful pieței, pensionarul Ion Ciureanu, e de acord cu noi că, în ce privește soarta locului, nu sînt decît două și numai două soluții: ori piața să fie desființată, ori să fie luată în seamă cum se cuvine de administrația piețelor din sector. Tovarășul Ciureanu este, de asemenea, de acord cu ideea că desființarea pieței Ozana ar fi o soluție cît se poate de anapoda, de moment ce s-au dat atîția bani ca să fie construită. Cartierul Titan e mare, cum bine se știe, cetățenii din Titan obișnuiesc să mănînce aceleași legume și fructe ca tot bucureșteanul, numai că pentru asta ar fi nevoie să le găsească. Cauza e una singură: administrația piețelor din sector nu a reușit să determine I.L.F. -ul sau Gostatul să-și instaleze aici niște unități serioase. Producătorii nu pot decît să completeze nevoile unei piețe. Am putea discuta mult și bine despre ce e Ozana și ce ar trebui să fie, responsabilii comerțului cu fructe și legume din sec-

tor ar veni, se înțelege, cu argumente și contraargumente la situația de fapt a pieței iar dînsa, în ciuda discuțiilor va continua să stea pustie, înviorată cîteodată de ambițiile cîte unui bătrînel, decis să vîndă niște morcovi, ale unei babe care fabrică borș și de cheful cîtorva producători, care țin la preț și vînd marfă urîtă. Tot la Ozana se mai găsește un centru de distribuție a laptelui. El e bine aprovizionat și se aseamănă cu toate centrele care distribuie laptele întreprinderii Vitan prin aceea că, la cîteva zile o dată, vinde laptele gata acrit. Tovarășii gestionari ai centrelor de distribuție a laptelui nu fac nici un efort personal să acrească laptele. El vine gata covăsit de la întreprinderea Vitan cu avizul de specialitate al Controlului de calitate și al medicului Cernescu. Ca să spunem lucrurilor pe nume și fără nici un dram de ironie, ceea ce se întîmplă cu laptele destinat unui întreg cartier cam aduce a bătaie de joc. Dacă tovarășul Cernescu ar vrea să știe ce gîndesc oamenii muncii, cu și fără copii, în zilele cu lapte acidulat, ar trebui să facă o plimbare prin Titan. Cu această ocazie ar vedea că zeci de borcane de iaurt, murdare și înjumătățite încă de la ieșirea pe poarta întreprinderii, sînt refuzate de cumpărător, s-ar convinge personal că una din cauzele care duc la alterarea laptelui proaspăt e starea de murdărie a sticlelor în care se îmbuteliază laptele.

ION POPESCU ■

Un record la „Transcom”: 2 zile pentru 8 kilometri!

De la directorul I.L.F. Berceni, Iorgu Dumitru, aflăm că între furnizorii amintitei instituții, C.A.P. Jilava s-ar afla printre restanțieri. Iată-ne la acest C.A.P., marți, 30 august, orele 6.45. Deși programul începe la ora 7, dacă despre program poate fi vorba în legumicultură în aceste zile, inginerul șef Cesni Petru vine la 7 și un sfert, iar șefa de fermă Georgescu Lucia aproape de 8. Motivările lor nici nu merită să fie comentate („Azi mi s-a întîmplat prima oară”; „Mașina 75 circula extrem de prost și are accidente”) dar exemplul lor, da. La ferma de legumicultură nr. 1 (șef inginer Georgescu Lucia) lucra, la orele 7,15 un singur om. Îl cheamă Tudor Vasile și are 70 de ani. Ne spune că unii tineri se scoală la 8 și din acest motiv ne întrebăm, ba și investigăm zadarnic, unde este secretarul organizației U.T.C. pe comună. În jur vedem roșii și castraveți frumoși dar și multe depreciate din cauza că nu au fost culese la timp. O magazie adăpostește, de asemenea, multe lăzi cu roșii, neputînd fi trimise fabricilor de conserve. La ferma legumicolă nr. 2 (șeful ei este învoit trei zile pentru a-și aduce copiii din Ardeal) nu lucrează nimeni, deși timpul este extrem de favorabil. Pe alte tarlale se

lucrează într-adevăr, evidențindu-se în mod deosebit echipa cooperativelor condusă de Gheorghe M. Ștefan. Acestea sînt lucrurile care încriminează, ca să ne exprimăm așa, modul cum se lucrează în unele sectoare ale C.A.P.-ului Jilava. Ce aflăm însă în continuare ne stupefiază nițel. Faptele sînt exacte deoarece ne sînt probate cu acte de toate felurile: „Afirmția tovarășului director Iorgu Dumitru că n-am livrat castraveți este inexactă. Simbătă am avut recoltată cantitatea de 1 526 kg, dar reprezentanții dînsului au refuzat s-o ridice. Au vrut doar varză, roșii și ardei gras. Și au luat doar cantitatea pe care dînsii au dorit-o și nu pe aceea existentă pe cîmp, cea pe care le-o puteam adică oferi. În afară de asta, conform contractului încheiat cu I.L.F. Militari, trebuia ca dînsii, săptămîna trecută, să ridice zilnic de la noi cîte 6 tone de ceapă. Pînă acum nu au ridicat nici un kilogram”. Afirmțiile acestea aparțin președintelui C.A.P.-ului Jilava, Voicu Vasile, un om, ni s-a părut, serios și competent. Dar la capitalul exigentă față de personalul din subordine mai are foarte multe de făcut.

La I.L.F. Militari lucrurile stau mai bine din toate punctele de vedere. Direc-

torul întreprinderii, inginerul P. Niculescu, a introdus modernizări în întreprindere, a redus mult din drumul, pe vremuri lung, al legumelor de pe cîmp la piață sau la fabricile de conserve și a construit, între altele fie spus, și I.L.F.-ul Berceni, condus astăzi de tovarășul Iorgu Dumitru. Din păcate, unii dintre subalternii dînsului, în dorința deloc stimabilă de a se evidenția, îl dezinformează sau îl mint pur și simplu. De pildă, recepționarul Petrescu Ion care în prezența noastră l-a asigurat că spre C.A.P.-ul Chiajna, unul dintre furnizorii dumnealor, au plecat spre prima oră mașini pentru a ridica mărfuri. Cînd am ajuns noi la Chiajna, în jurul orei 11, nu venise nici o mașină. La 11,15 minute, în directă legătură cu ancheta noastră desigur, au apărut recepționarul Petrescu Ion și șoferul Răducanu, firește într-un camion. De două zile, din 28 august a.c. sînt plecați spre Chiajna (distanța între comună și I.L.F.-ul Militari este de 8 kilometri) șoferii Dumitru Petrescu și Constantin Sandu. De ajuns n-au ajuns încă. La Chiajna, localitate intrată cumva în domeniul anecdoticii, aflăm, vedem acte, culegem declarații ale oamenilor care nu ne fac deloc să ridem. Din factura 226 din 29 august 1977 aflăm că valoarea lăzilor transportate de un camion este de 27 536,10 lei, iar a legumelor din ele de 16 535,70 lei. Asta pentru că oamenii de la I.L.F. veniseră să încarce varză în lăzi pentru ardei gras. Președintele și contabilul-șef al cooperativei ne asigură, tot cu acte, că zilnic pot livra 8—10

tone varză, 6 000 kg roșii și, culmea, atenție tovarășii de la I.L.F., 4—5 tone castraveți. Transcomul însă nu depinde nici de I.L.F., nici de vreun C.A.P. Iar despre disciplina unora dintre angajații acestei întreprinderi am vorbit mai înainte. Și nu numai despre indisciplina este vorba. Sistemul de lucru al unor șoferi de la Transcom, ne spun cei de la Chiajna, este următorul: se duc prin piețe și, ca niște veritabili misiți, întrebă șefii sau pe cei mai mici de ce anume produs au nevoie. De vinete, de pildă, li se răsponde. Și atunci ei se abat de la sarcina primită, nu mai merg la Chiajna să ridice roșii, ci în alte comune după vinete. Credem că n-o fac degeaba. Urmarea (dealtfel reală): cei de la Chiajna au recoltat într-o zi 6 tone roșii. Sînt ridicate abia după 4—5 zile. Ajung la I.L.F. unde, pe bună dreptate, se constată că sînt depreciate. La fabricile de conserve cu ele, se decide. Înapoi la Chiajna, căci aici este fabrica de conserve.

Un lucru care nici nouă nu ni s-a părut echitabil: în zilele de 23 August și 24 august, din proprie inițiativă, țărani cooperatori, U.T.C.-iștii din comună au recoltat cîteva tone de legume. Nu le-a ridicat nimeni din I.L.F.-ul n-a lucrat. Lipsă de corelare păgubitoare, pentru unitățile respective și mai cu seamă pentru cumpărători.

EUGEN SECELEANU ■

Fotografii de RADU CONSTANTINESCU ■

La C.A.P. Jilava sînt castraveți, dar cine-i ridică?

I.L.F. Berceni nu a ridicat nici pînă azi 30 tone ceapă de la una dintre unitățile producătoare

Din cîte știm, ziua de muncă în agricultură nu începe la 7,30. Doar șoferii întîrzie

Neridicate la timp, roșiile de la Chiajna ajung, totuși, la I.L.F. Militari și, apoi, la fabrica de conserve din... Chiajna

TIRGUL DE MOSTRE

Jucăriile

La standul jucăriilor din Pavilionul A al actualului Tîrg de mostre se întîlnesc vizitatorii de toate vîrstele.

O singură privire peste cele peste 600 de jucării care ocupă un spațiu însemnat în cadrul prezentării expozitelor te poartă de la ceea ce numim joacă la lucruri foarte serioase și importante.

Ne adresăm tovarășei cercetătoare principale Julieta Alexandru din cadrul Institutului de cercetări pedagogice și psihologice.

— Ce impresie v-a făcut actualul stand de jucării ?

— Remarc dintr-un început importanța și seriozitatea industriei și organizatorilor pentru acest stand. Actuala expoziție, plină de

farmec, o consider cea mai reușită din ultimii ani, atît prin va-

rietatea de jucării cît și prin ingeniozitatea și adaptarea la scopul pentru care au fost realizate.

— Răspunde industria nevoilor de instruire și cerințe ale copiilor ?

— Cunoscînd că două unități mari, Centrul de estetică a produselor ale industriei ușoare și UCECOM și zeci de fabrici care au în nomenclatorul lor astfel de produse, ne putem da seama ce importanță ocupă acest sector în preocupările economiei naționale. Astfel, în ultimii ani, pe baza unui program de dezvoltare și diversificare a producției, industria noastră a realizat jucării cu subiect, jocuri care reflectă lumea înconjurătoare ce contribuie la formarea și dezvoltarea gustului pentru frumos, a intelectului copiilor.

— Ce jucării noi v-au impresionat mai mult ?

— Mai întîi vreau să constat varietatea de culori a produselor, fantezia realizării lor. Ca noi produse, apariția jucăriilor electronice de montaj ca : telefon cu două posturi, avionul Vlaicu 2

realizat de Metaloglobus, jucăriile de mase plastice produse de fabrica Viitorul Oradea, care contribuie la dezvoltarea spiritului creator, a inventivității copiilor. Aș mai adăuga jucăriile cu mecanisme de mers „Dana“, cele muzicale și altele.

— Pentru activitățile instructive ?

— Iată un lucru nou aici, trusele pentru activități tehnice, trusele cu jucării pentru grădinițe, cit și jucării populare sau cele cu eroi din basme populare.

— Cercetătorul ce consideră că ar mai fi necesar ?

— O mai mare varietate de jucării pentru grupa de vîrstă 1-3 ani, cu forme și culori atrăgătoare, diversificarea jucăriilor mecanizate, cele cu reprezentări matematice, a jucăriilor semifabricate : mozaicuri, cuburi. Pentru că jucăria nu este o joacă ci o formă de activitate de bază a copilului.

GH. AMUZA

Alimentația publică și publicul

Într-o seară la un restaurant de cartier

TIMPUL I

Totul s-a întîmplat de curînd, în ziua cînd proaspătul doctor în filologie A.I. a hotărît să sărbătorească evenimentul nu departe de casă ci la un restaurant în cartier — mai precis la restaurantul Călugăreni situat pe șoseaua Giurgiuului. Și-a invitat familia și un prieten. În total șapte persoane și doi copii. Au consumat o gustare formată din cîteva felii de salam de Sibiu, puțînă pastramă, cașcaval, măsline, o friptură, s-au băut la masă 300 g de coniac, 3 sticle de vin, 3 sticle de apă minerală și 2 sticle de Ci-co pentru cei doi copii. Totul a fost minunat și chiar s-au simțit bine pînă în clipa cînd chelnerul Constantin Tănase, zis și «nea Titi», a venit să facă plata. Suma totală 487 lei. Toți cei de față s-au revoltat și au cerut nota de plată și justificarea sumei. Chelnerul a rupt nota de plată și l-a chemat pe responsabilul restaurantului, Sergiu Voinescu. Acesta a venit la masă, a început să-i jignească pe cei nouă consumatori. „Ce-i băi, doctore ? Nu ai bani să plătești consumația ? Ce, vrei pomană, ce, nu ți-e rușine ? etc., etc.“. După ce și-a terminat tot bagajul de cuvinte a început să imbrîncească mai întîi femeile, apoi bărbații de la masă. După ce scandalul s-a potolit puțîn, «nea Titi» a venit cu o nouă notă de plată avînd suma de 387 lei. „Am redus 100 de lei, v-a făcut-o cadou responsabilul, doctori meschini ce sînteți“. S-au plătit banii iar chitanța a fost oprită de chelner. Cînd cei care au venit să-și sărbătorească evenimentul la restaurantul din șoseaua Giurgiuului, au vrut să plece personalul de serviciu i-a petrecut cu injurături pînă departe.

TIMPUL II

Împreună cu locotenentul Ștefan Dincă de la circa 17. secția economică, și elevul caporal Mihai Dinu de la școala de ofițeri, am poposit recent la restaurantul Călugăreni. În biroul responsabilului, mic dealțfel, dar încăpător pentru cele trei persoane care se cîsteau aici cu o sticlă de votcă: Ferat Gafar, pensionar — dar care se

mai ocupă din cînd în cînd cu aprovizionarea — și cei doi responsabili ai unității, Sergiu Voinescu și Constantin Vasilescu. Era ora 14. Cei trei par mai mult deranjați de întreruperea micii petreceri decît de prezența noastră. Ei savurează în continuare licoarea albă și tare din paharele destinate apei minerale.

TIMPUL III

În timp ce locotenentul Ștefan Dincă verifică borderourile, notele de plată și facturile, stau de vorbă cu ospătarii care au fost prezenți la incident.

Dorina Turcin — ajutoare de ospătar — îmi spune că în ziua respectivă în jurul orei 23 cînd «nea Titi» a făcut nota de plată a încercat cantitatea la salam de Sibiu. Cei care au consumat nu s-au lăsat păcăliți și de aici s-a iscat tot scandalul. Mai multe nu vrea să ne spună. La toate întrebările noastre lasă ochii în jos și ridică indiferentă din umeri.

Buceac Ecaterina. Un tovarăș de la masă dorea totuși să plătească consumația în timp ce altul a vrut să-l bată pe «șefu». O întreb unde se află la ora aceasta tovarășa Maria Predescu, ajutor de ospătar. Îmi răspunde că s-a dus să dea niște telefoane pe la restaurantul Giurgiuului.

Predescu Maria. Am fost tot timpul în restaurant. Tovarășa Buceac Ecaterina minte. În seara aceea toți consumatorii erau într-o stare avansată de ebrietate și m-au jignit.

— Cum ?
— Au spus să nu mă amestec.
— S-au bătut ?
— L-au bătut pe «șefu». L-au luat de gît și l-au imbrîncit. L-au rupt cămasa.

Responsabilul Sergiu Voinescu. M-au tras de mîncă și de curea. Nu m-au luat de gît și n-a fost cazul de bătaie. Dar pînă la urmă le-am cerut scuze.

— De ce ?
— Așa am considerat eu. Am redus nota de plată cu 100 de lei ca să le arătăm noi că sîntem niște «domni», nu ei, care se zgîrcesc la bani în ciuda faptului că își spuneau între ei „dom' doctor“. Ca să vă spun cinstit. A venit la mine «nea Titi» și mi-a spus : „Lasă șefu că avem niște clienți serioși, să le punem o masă afară“. Eu am fost de acord și ei drept mulțumire uități

ce mi-au făcut. I-am servit cu mîncare pe platou că dacă dădeau de unul „al dracului“. Eheh! Chema pe toți aici și-i bătea zdravăn“.

TIMPUL IV

Împreună cu locotenentul Ștefan Dincă, seara tîrziu, la sediul circii nr. 17 Miliție ne centralizăm ideile și datele. Ce se întîmplă de fapt la restaurantul Călugăreni, restaurant fără firmă, deschis de cîteva săptămîni pe șoseaua Giurgiuului ? Dar să reluăm filmul evenimentelor din ziua de pomină și să vedem matematic tot ce s-a întîmplat în seara respectivă. Cei prezenți au cerut să li se aducă cașcaval la capac. Chelnerul a afirmat că acest sortiment de cașcaval Dalia se întinde și este mai bun dacă este servit crud și la felii. Consultînd registrele, privind intrările unor mărfuri precum și prețurile corespunzătoare categoriei restaurantului reies următoarele : la cantitatea de 400 g cașcaval care costa 16,80 lei, nota de plată inițială pretindea 19,20, preț care reiese din bonul pe care chelnerul l-a decontat bucătarului Nicolae Puiu. În cazul cînd ospătarul a servit cașcaval Dalia (și aceasta este prezumția absolut legală ce se desprinde din ancheta efectuată de noi) la cașcaval Dalia pentru 400 de grame ar fi trebuit să se încaseze 15,60 lei și nu 19,20, cum trecuse ospătarul în nota inițială, la 400 de grame pastramă (preț de desfacere de 76 lei/kg) suma de 30,40 lei și nicidecum 31,20 lei cît s-a încasat. Iar cele 200 de grame măsline (preț de desfacere de 18 lei/kg) 3,60 lei și nicidecum 4,80 cît a pretins ospătarul.

Trecînd la fripturi, conform declarației șefului de unitate și conform rețetarului existent în unitate reiese că la o friptură de vită garnitura se compune din : 70 g cartofi prăjiți care costă 1,25 lei, 50 g sote de ciuperci care costă 3,75 lei, 100 g pilaf care costă 0,80 lei și 100 g mazăre care costă 2,30 lei. Această garnitură, împreună cu 200 g de friptură care costă 10,20 lei ar forma porția etalon. Adunînd sumele, reiese că o friptură împreună cu garnitura ar costa 18,30 lei. Din nota de plată reiese că cele 9 fripturi au costat 158,60 lei. Acceptînd varianta șefului de unitate care a afirmat că la 16 iulie în unitate nu se găseau ciuperci și deci din prețul fripturii cu garnitură care costă 18,30 lei ar trebui să scădem prețul a 50 de grame sote ciuperci, echivalent cu suma de 3,75 lei. Rezultă din calculele efectuate că prețul frip-

turilor în acest caz ar fi de numai 130,95 lei și nicidecum 158,60 lei. Rezultă deci că și în această variantă a existat un profit de 27,65 lei. Lăsăm la o parte faptul că s-au cerut fripturi numai cu garnitură de cartofi, acestea ar costa numai 103,50 lei. În acest caz rezultă că s-a încasat în plus suma de 55,05 lei. Adunînd cele două sume, a mîncării și a băuturii rezultă că ceea ce s-a consumat a costat de fapt suma de 372,35 lei, sumă care a fost calculată în prezența șefului de unitate și necontestată de acesta.

Deci, acesta era misterul care a făcut ca prima notă de plată de 487 lei să fie ruptă. Așa se explică „politețea“ șefului de unitate de a face cadou consumatorilor sume de bani „prin reducerea notei de plată“. Așa se explică tirgularia ospătarului și a șefului de unitate pe marginea unor socoteli atît de simple. Dacă luăm în considerare ce a declarat ospătarul Constantin Tănase față de consumatori și ceilalți ospătari din unitate că de fapt nu ar fi fost 400 de grame de salam de Sibiu ci numai 200 de grame, reiese clar că și a doua notă de plată a fost încărcată cu suma de 61,30 lei, în varianta consumatorilor și cu 23,25 lei în varianta șefului de sală. În cazul celor relatate de noi ar mai exista dubiu, precizăm că borderoul de vînzări al ospătarului din ziua de 16 iulie 1977 a fost modificat ulterior. Deci, pe lîngă toate acestea se mai adaugă și fals în acte publice.

TIMPUL V

Responsabilul de unitate nu a stat cu mîinile încrucișate. Chiar imediat a început să-și pună în acțiune toate relațiile. A doua zi, la redacție am primit o groază de telefoane. Unul din ele era din partea unui coleg de redacție care mi-a spus : „A venit aseară pe la mine și m-a rugat să-ți dau un telefon și să te rog să nu scrii nimic. Eu te rog următoarele : dacă este vinovat, să scrii absolut totul“. Ceea ce am și făcut.

Mulțumind în încheiere celor doi lucrători de miliție, locotenentului Ștefan Dincă și elevului caporal Mihai Dinu, care muncind o zi întregă ne-au ajutat să elucidăm acest caz, precizăm că redactarea celui de al VI-lea timp revine conducerii întreprinderii de alimentație în subordinea căreia se află noul restaurant de pe șoseaua Giurgiuului.

SORIN POSTOLACHE

Se poate și fără sifon, dar totuși...

Cînd a apărut autosifonul, toți consumatorii de apă gazoasă au binecuvîntat invenția și pe creatori și în entuziasmul momentului n-au observat că există și un călcîi al lui Achile : capsulele metalice de schimb. Acum în București există, după statistici comerciale, circa 10 000 000 de capsule pe care posesorii lor nu le folosesc. Adică nu le pot folosi.

La centrele de schimb — le-am vizitat pe cele din cartierele Bucureștii Noi, Giurgiuului, Gara de Nord — există capsule din belșug. „Noi putem să asigurăm schimbul rapid și în orice fel de cantități — declara responsabilul centrului nr. 34 — Gara de Nord, tovarășa Maria Asan. Numai la calitate stăm mai prost. 10—15 la sută din

capsulele schimbate ne sînt înapoiate de cumpărători ; nu au gaz, nu funcționează ventilul“. Le primiți ? „Le primim, ce să facem... Oamenii au dreptate, trebuie să-i înțelegem. Mai rău este că ne facem cu toții nervi“.

Răspunsuri asemănătoare la toate centrele. Există, impus de situație, și un original registru. Un caiet mare unde reclamantul, adică cumpărătorul care odată ajuns acasă a constatat în cine știe ce împrejurări că nu poate prepara mult rîvnita apă gazoasă și plin de bună dispoziție s-a înapoiat la centru gata să-l ia de gît pe responsabil, este invitat să-și scrie numele și prenumele, adresa, data etc. Dacă se calmează poate chiar primește înapoi o capsulă, două ; o dată pe lună fiecare centru este vizitat de un reprezentant al întreprinderii care verifică registrul și decide numărul de returnări. Cel în cauză are și o ștampilă specială, fapt ce atestă încetățenirea sistemului. Întrebarea este de ce nu s-a mers pe linia eliminării rebuturilor în

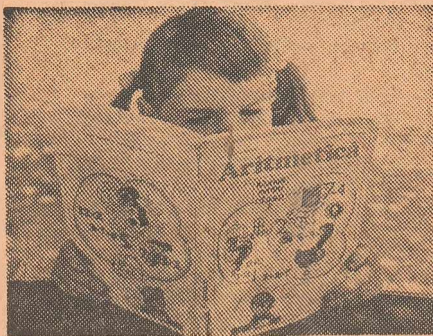
fabricație în locul acestor încercări costisitoare de a le retrage după ce au pătuns pe piață. Am vizitat fabrica de umplut capsule. De fapt un atelier al unității „Ci-co“. Aici se îmbuteliază zilnic circa 100 000 de capsule (acestea sînt produse la „Electrometal“-Timișoara). Există un control al calității ? Există. Nu funcționează însă eficient. De pildă : cîntărirea din jumătate în jumătate de oră a unui set de 10 capsule nu duce niciodată la modificarea în mai bine a parametrilor pe fluxul tehnologic. Atitudinea lucrătoarelor este explicată și de tendința unanimă de a pune toate defectele pe seama sistemului capsulei. Atît șeful unității cît și cel al atelierului sînt de părere că este vorba de un sistem greoi care nu poate rezista la mai mult de 5—6 încărcări. Poate că este adevărat dar această părere stimulează pasivitatea. Revizuirea și repararea capsulelor reprezintă o activitate ocazională. Cei doi sînt gata să ne arate capsule de altă fabricație cu un sistem mai eficace, dar nu pot

da un răspuns ferm despre modificarea actualului sistem atît de criticat. Răspunsul nu-l poate oferi nici tovarășul Gheorghe Nețu, directorul întreprinderii de produse alimentare, care are în subordine toate cele 140 de centre pentru sifoane cît și fabrica de îmbuteliat. Transcriu cuvînt cu cuvînt : „Capsulele sînt o problemă care nu se poate rezolva“. Să zicem ca dînsul și ca mulți alții : să fie modificată capsula. Dar să fie ! „Vedeți — dă un nou răspuns interlocutorul — problema trebuie rezolvată la nivel pe țară“. Rezolvați-o dumneavoastră și cu siguranță exemplul bun va fi urmat imediat...

Se pare deci că cele 10 000 000 de capsule care nu mai rulează pe piață sînt defecte. Și mai înseamnă că numărul acestora se poate dubla curînd fiindcă în problema capsulelor pentru autosifoane toată lumea știe și afirmă că „există probleme“. Dar cine acționează pentru înlăturarea lor ?

C. VICTOR

O carte de căpătii — manualul școlar

Geografia — o publicistică șablonardă?

Avem în față manualul de geografie pentru clasa a III-a, prima carte de geografie pe care o punem în mîna copiilor noștri. Adică prima poartă prin care copilul e scos, cum s-ar zice, din geografia casei și adus în geografia țării și a lumii care va fi a sa. Deci o carte care, lîngă cea despre limba noastră și cea despre istoria lui, marchează în chip semnificativ memoria unei generații. Și, evident, nu numai memoria.

Manualul la care ne referim, ediția 1977, se adresează copiilor din București. Cuprinde trei părți: I) Noțiuni generale de geografie, II) Municipiul București, III) Județul Ilfov. Ce învață copilul din București despre orașul și spațiul care îl înconjoară?

Învăță, mai întîi, că trebuie spus **Bucureștiul**, nu **Bucureștii**, autorii manualului (prof. Vulcu Bujor, inv. Motrescu Vasile, inv. Fotescu Eleonora, prof. Nițu Florica) ignorînd, după cum se vede, o discuție tranșată de mult în favoarea netă a **Bucureștilor**, prin intervenția unor voci de prestigiu ale limbii române printre care, ca să ne mărginim la un singur exemplu, Tudor Arghezi. Mă rog, fie totuși și Bucureștiul, un cunoscut academician ar zice că-i „bine și-așa, bine și altminteri”, nu-i singurul caz în care punctul pe i (în cazul nostru, pe doi „i”) e evitat de cei autorizați, chiar plătiți, ca să-l pună.

Și mai departe? Mai departe, copilul din București învață (pag. 33), că orașul e „așezat în partea de sud a țării” și în propoziția următoare, că „se învecinează de jur împrejur cu județul Ilfov”. Asta înainte de a fi învățat ce e o țară și ce-i un județ, noțiunile de geografie generală din partea întîi a manualului încercuind doar dimensiuni planetare sau cosmice (orizontul, linia orizontului, punctele cardinale, înfățișarea pămîntului etc.). Mă rog, fie și așa, un copil de opt ani știe, desigur, ce e o țară, mai puțin, desigur, ce înseamnă un județ, dar sfînta memorie, repetarea respectuoasă sau fanatică a noțiunilor neînțelese, încă cerută de-aftia dascălii, îl va salva și de data asta. Dar mai departe?

Mai departe, el învață o seamă de lucruri, mai bine-zis o seamă de cuvinte, dar nimic sau aproape nimic despre București și județul Ilfov.

Să ne explicăm. Manualul, după opinia noastră, e mai puțin geografie și mai mult publicistică, și încă una de o calitate depășită. Adică „lecțiile”, cele mai multe, sînt niște articole de ziar, un anume tip de articole, ținînd de copilăria genului, vagi, generale, seci, incolore, șablonarde, repudiate de mult chiar și de gazetele de perete, adică niște compuneri foarte aproape de procesul verbal, foarte departe de știință, ca să nu mai vorbim de artă. Se spune totuși, în foarte multe cuvinte, dar nu se spune, practic, nimic. Oriunde, pe cvasitotalitatea filelor cărții, Bucureștii se pot înlocui cu Craiova, cu Cluj-Napoca, cu Timișoara sau Tg. Mureș, cuvintele fiind, cum spuneam general-valabile, de o larghețe, dacă se poate spune astfel, a generalului, care face ca amănuntul particular, concret, sensul specific sau culoarea certă a locului să se pulverizeze irevocabil. Astfel (pag. 36): „Pămîntul pe care se întinde astăzi Bucureștiul (sau Calova, sau Cluj-Napoca — n.n.) a fost locuit din timpuri străvechi de oameni statornici. Multă vreme indeletnicirile principale ale oamenilor de pe aici au fost păstoritul și agricultura. Mai tîrziu s-au dezvoltat diferite meșteșuguri și comerțul, mărîndu-se treptat numărul locuitorilor”.

Importanța învățămîntului pentru viața și ascensiunea unui popor este un adevăr de prea mult timp recunoscut și mult prea evident pentru a-l mai pune în discuție cu aerul că ai descoperit America. Felul cum profesăm cunoașterea acestui adevăr însă merită să fie discutat. Partidul a creat toate condițiile unei dezvoltări a învățămîntului în România socialistă pe măsura capacităților minunatului nostru tineret, pe măsura cotelor din ce în ce mai înalte la care vom ajunge noi și generațiile viitoare în drumul către comunism. Între acestea și faptul că manualele se distribuie gratuit, la începutul fiecărui an școlar. Dar, dincolo de cadrul organizatoric de ansamblu, de liniile generale de dezvoltare a domeniului, tratate sub directă grijă a conducerii partidului, eficiența mijloacelor concrete cu care se realizează dezvoltarea amintită depinde, în mod firesc, de creatorii și minuatorii acestor mijloace, adică de slujitorii catedrei. Or, cum unul din principalele mijloace de care se slujește școala

este **manualul**, răspunderea pentru calitatea și eficiența acestuia îi angajează nu numai pe autorii trecuți pe copertă ci pe toți slujitorii școlii, de la cel mai neexperimentat învățător pînă la ministrul educației și învățămîntului.

Calitatea manualelor școlare se pune permanent la noi, ca o componentă de mare importanță a procesului de continuă perfecționare a școlii. Condițiile nou create prin încheierea activității de așezare a școlii noastre pe o bază nouă mențin firesc în actualitate problema manualelor școlare, îmbunătățirea continuă a calității lor fiind, în fapt, o lege a sistemului nostru de învățămînt.

Ni se pare, de aceea normal să deschidem această dezbatere cu unele puncte de vedere asupra cărților de citire și geografie pentru ciclul primar. Evident, este o dezbatere de durată, la care invităm să-și spună cuvîntul cadre didactice, autori de manuale, specialiști în pedagogie și psihologie, oameni de cultură din toate domeniile, părinți.

a fost, citim pe fila de gardă, „revizuită” ultima oară acum doi ani, în 1975), dar, oricum, ea, este limpede, s-a învechit, s-a prăfuit.

Ce propunem? Cîndva Arghezi visa cartea de școală ca pe o carte a jocului geamănă cu frăgezimile vîrstei, cu disponibilitățile ei („Ce e cercul? Un pătrat. / Cum e unghiul? Crăcănat...”). Creangă, cu o jumătate de veac înainte, avusese aceeași intuiție a funcției pedagogice a jocului în manualul său. Am vrea deci să spunem, și spusa noastră se vrea o propunere, că, mai precis decît pedagogii, cei ce au harul de a redescoperi continentul scufundat al copilăriei, ba, mai mult, de a mina și folosi chiar tehnicile vîrstei în scopul de a atrage copilul, de a-i face vie, sensibilă, caldă, apropiată și perceptibilă lumea în care trăiește, rămîn scriitorii. Din păcate, nici o pagină din acest manual nu poartă semnătura unui scriitor.

Să fim înțeleși, nu vrem o „literaturizare” a geografiei, nu vrem deloc să

LIMBA ROMÂNĂ ÎN CĂRȚILE DE CITIRE

Mari erori pentru cei mici

Una din ultimele lecții ale Abecedarului se cheamă „Țara mea”.

Abecedarul nu este o carte oarecare a anilor dinții ai școlii, ci mîna tuturor cărților noastre de căpătii și e cinstit, e firesc, e necesar ca lecția ce face suma întregii științe dobîndite, buche cu buche, în clasa I să scrie și să spună ce e țara, cine sîntem noi și ce ne leagă de țară. Cuvîntul ei trebuie să fie limpede și bine cumpanit în frază, simțit adînc și iubit cu toată dragostea. Pagina nu trebuie să cuprindă altceva decît lucruri de ținut minte toată viața.

Se înțelege că, într-o măsură importantă, abecedarele ultimilor ani o și fac, ele fiind cărțile care marchează cele dinții, progresul manualelor școlare și al noii școli.

„**Avem o țară mare, frumoasă și bogată. Locuitorii ei — zic autorii Abecedarului — sînt harnici și pricepuți.**” Autorii — Maria Giurgea și Maria Georgescu Boștină — săvîrșesc aici unele imprecizii. Dacă noi sîntem cei care „**avem o țară mare, frumoasă și bogată**”, atunci de ce sînt „**locuitorii ei**” harnici și pricepuți și nu chiar noi? Nu se găseau, oare, în toate dicționarele limbii române niște cuvinte mai vrednice să-i fixeze copilului în conștiință cîteva din multele virtuți ale românului?

Să trecem mai departe la manualul de Limba română pentru clasa a II-a (partea I, autori Anca I. Maria și Radu I. Maria), a cărui lecție de început e „Țara noastră”. „Țara noastră, spune textul, se numește Republica Socialistă România. Noi ne numim români”. Stimulele tovarășe profesoare care au purces la alcătuirea manualului ar trebui să știe de-acum lucrul pe care-l știe covîrșitoarea majoritate a locuitorilor României și anume că noi chiar **sîntem români!**

Pornind astfel discuția privind limba și conținutul manualelor de limba română pentru clasele I-IV, s-ar părea că urmărîm orientarea ei spre polemică. Despre cartea de citire, nu-i așa?, e îndreptățit să aibă păreri fiecare. Fiindcă folosul unei astfel de discuții nu e îndoielnic, vom proceda la semnalarea unor erori mai mult decît evidente. Nu suspectăm bunele intenții ale tovarășilor învățători și profesori care au lucrat și au referit, la redactarea manualelor în chestiune, dar nu putem să nu ne exprimăm uimirea constatînd că printre

uzurpăm criteriile științei, vrem doar ca aceste criterii să funcționeze, să fie vii, să fie eficiente. Vrem o carte funcțional interesantă și frumoasă, care să spună ceva și să spună bine — atrăgîndu-l pe copil — acest ceva. Vrem, dacă e vorba de știință, deci de criteriile informării, să aflăm, dintr-un manual despre București, cum, cînd și de ce orașul lui Bucur a devenit capitala României (ceea ce cartea în discuție, credem, nu credem, nu ne spune!). Și mai vrem, dacă e vorba despre modul în care e scrisă această carte, altfel de „literatură”, altfel de metafore, de imagini, decît cele care ne spun (pag. 37), că bulevardele noi, clădirile și luminile lor dau Bucureștilor ceva „de basm”. Cum adică, ne-ar putea replica, inocent sau malițios, copilul de opt ani — intîm cu basmul, specialist în basm — cum adică, Bucureștii sînt un basm, sînt o ficțiune, sînt un oraș care nu există?

Asta, forțînd puțin, giuimînd puțin. Dar nu forțînd și nu giuimînd decît puțin.

ILIE PURCARU ■

din copaci, ne întrebăm: de ce oare omul muncitor nu duce dor de hrană? Istorieare ușor suprarealiste mai înțeleg. După ce copilul învață câteva litere, e pus să scrie dialogul următor: „Rica are carie? Nu! Păpușa are carie”. Cînd compun versuri, autorii ajung la rezultate interesante. Iată o strofă: „Tatăl meu coboară-n mină / ca să SMULGĂ FIERUL (?) / DAR pe seară, mult îi place / Să privească cerul”. O alta la pag. 105: „Haideți, copii, să cîntăm, / Cu toți copiii din țară! / A noastră e ziua, copii, / E ziua întâia din vară”. O strofă în care nu putem zice ce anume nu merge, fiindcă nu prea merge nimic. Unele neglijențe constatăm la timpurile verbelor. Un exemplu la pag. 89: „La școală AVEM și teatru de păpuși. Tovarășa învățătoare NE ARATĂ o păpușă... etc”. Și două rînduri mai jos: „Cum se numește? AM ÎNTREBAT NOI”.

Dacă Abecedarul nu pune, în principal, probleme de conținut, manualul de Limbă română (partea I) pentru clasa a II-a și cărțile de Citire pentru clasele a III-a și a IV-a pun și încă destule. O astfel de problemă am arătat-o mai sus. Trebuie să lămurim aici o chestiune de principiu. Cele mai multe texte sînt însoțite de precizarea: „după cutare autor”, precizare ce vrea să spună că scrierea originală a fost reasezată în formă nouă și că, în multe cazuri, de la autorul respectiv nu s-a mai păstrat decît linia narațiunii. Marii noștri scriitori au fost și sînt mari minuatori și creatori de limbă. Opinia noastră e că nu ne putem permite să-i prelucrăm pe Sadoveanu, Agârbiceanu, Hogaș, Delavrancea, Zaharia Stancu ori Marin Preda după cum ne cade bine, ca să ne iasă în manualul de Citire utilul cu plăcutul. Ion Șerdeal, Florian Dițuleasa și Eliza Pavelu semnează tustrei Citirea pentru clasa a III-a. Tot ei semnează și prelucrările. Dar văzînd cîți autori ocazionali își publică producția de cuvinte goale în cărțile de citire sîntem îndreptățiți să ne formulăm nedumeririle în termeni drastici. Să notăm niște nume: Petru Demetru Popescu, Cornelia Bejan, Florian Tucă, Nicolae Popescu Rășinari, Aurel Petri, Radu Costăchescu, Alexandru Drăgoi, Constantin Moș, Ofelia Proca, Octavian Metea. Să mai adăugăm că Citirile, indiferent de cine le alcătuiește, mai selectează texte din Dan Deșliu, Florin Iordăchescu, Ștefan Tita, Victor Sivetidis, Mircea Sintimbreanu, Ion Grecea, Virgil Stoenescu dar ignorează cu totul literatura, în general, și literatura pentru copii a unor scriitori cu merite artistice reale și importante din toate generațiile. Să luăm la întimplare un text de Alexandru Drăgoi, despre Constantin Brâncuși (cl. I) și un altul, nesemnat (redactat de colectivul de autori ai manualului de clasa a II-a), intitulat „O viață nouă”, pentru a scoate din acestea unele con-

cluzii privind adevărul și forța ideologică (formativă) a manualelor. Să nu uităm că acești copii au 8, 9 și 10 ani, că urmăresc mulțime de emisiuni tv încă din pruncie, că trăiesc o viață înfinit mai complexă, mai grăbită, mai bogată în informații decît în primii ani ai socialismului în România. „Datorită muncii sale stăruitoare și marelui său talent — se spune în lecția despre Brâncuși — tinărul artist reușește în cîțiva ani SĂ CUCEREASCĂ LOCUL ÎN TÎI în sculptura românească”. Lucrul acesta se întimplă, cum se știe, la cursele ciclisme, la trîntă, la trasul la țîntă dar nicidecum în artă. „La Paris, zice Alexandru Drăgoi, Brâncuși își construiește singur un atelier și o căsuță de locuit, cu laviță și vatră, asemenea celor din satul său”. Adică, Brâncuși n-ar fi avut altceva de făcut decît să-și toarne o chilie din chirpici în buricul Parisului, așa, ca să le arate el franțuzilor cine sînt ai noștri. Că autorul povestirii ori autorii prelucrării își dau cu presupusul, deși mai drept era să ceară, acolo unde nu știu, sprijinul unor știutori, se vadește și spre sfîrșitul narațiunii. „La Paris, zic dinșii, se păstrează neatînsă căsuța oltenescă... etc.”, precizare care-l îndreptățește pe elev să-și închipuie că pentru asta e Brâncuși o personalitate și un om mare al națiunii, numai fiindcă a ținut morțiș să stea într-o căsuță mititică, în ciuda faptului că Parisul îi oferea cel puțin apă curentă și bec electric. În lecția „O viață nouă” (pag. 76) „inginerul Marinescu Ion se odihnește după o săptămînă de muncă. În locuința sa din blocul cel nou este atît de plăcut!” În acest ceas de reverie, care spune, pasămite, totul despre viața nouă a oamenilor care locuiesc la bloc, pe ușa intră Sorin „cu automobilul în brațe”. (Sublimă hiperbolă a copilăriei fără griji!). Privindu-l pe Sorin, lui Marinescu Ion „ochii i se întunecă. Își amintește cît de tristă a fost copilăria lui... Mama s-a îmbolnăvit. El dorea să învețe la școală, dar nu avea bani pentru cărți și îmbrăcăminte. Abia după război, cînd poporul muncitor a ajuns la conducerea țării... Marinescu Ion a ajuns inginer”. Concluzia: „Astăzi trăiește o altă viață. El privește jocul copilului și se gîndește la viața fericită pe care o duc acum oamenii muncii și copiii lor”. A doua concluzie: „Mama apare în prag. Dragii mei, poftiți la masă”. Întrebările la lecție sună și ele convingător și, mai ales, stimulatî: „Cum a trăit Marinescu în copilărie? Ce fel de viață duce acum el și familia lui? Dar oamenii muncii din patria noastră?”

Pe cît de multe sînt în aceste cărți de început neoașismele, arhaismele, regionalismele ori, pur și simplu, cuvintele rare, pe atît de puțin apar termenii frecvenți în viața cu adevărat nouă a copiilor. În manualele de clasa a II-a și a III-a găsim un belșug de cuvinte

precum: ifos, ropot, cloareci, nesocotit, ghioage, ghiaur, gureș, dalba, fudule, colb, ponosit, sumeșit, găitan, spasm, icnit, rovină, genune, pîrdalnic, pridideală, zăbranic, fișic, răgute, buhos, imblare, chivără, purcedere, bodoloanță, irugă, tăsma, suhat, tizic, iscodire. Sigur, cuvintele există în limbă și unele situații ale limbii le cer, dar e vreme destulă pentru ele. Oricum, se vor poticni de ele copiii în lecturile istorice, le vor aduna oricum în fondul de rezervă al vocabularului. Ca să ne dăm seama ce dificultăți pune învățarea unor termeni ca aceștia, e destul să vedem ce greu se descurcă autorii înșiși cînd trebuie să le dea un înțeles prin cuvintele uzuale. Astfel „se năpusteau” este echivalent cu „dădeau buzna. năvăleau”, „smerit” cu „supus, umil”, iar „a se înmlădia” e tradus, nici mai mult, nici mai puțin, cu „a se incovoia, a se pleca, a se supune” (!).

Despre „scaunul împărăției” se zice că ar fi „capitala împărăției, locul unde STAU împărății”, Sarmizegetusa fiind și ea „cetatea unde STĂTEAU conducătorii dacilor”. Rămîne de văzut ce înțeles dau copiii verbului „a sta”. Despre „sol” se zice că e o „persoană trimisă cu o misiune în tabăra DUȘMANĂ” (!!). Oare numai dușmanilor li se trimite solii? Autorii cred că „ghiaur” este „porecla dată de turcii celor de altă credință”, că un „colnic” este numai un „luminis în pădure” și că „nobilii” sînt „în trecut, stăpîni ai pămînturilor”. Grivița și Plevna ar fi „localități în Bulgaria unde turcii au opus rezistență îndîrjită la 1877” iar „talerul” un „vas de forma farfuriei”, în doină „găsim înfățișate dorul, jalea, dragostea etc.” (!!!), „bolile molipsitoare” sînt „boli care se iau (se transmit) prin atingerea cu un bolnav sau cu ALTE OBIECTE (!!) pe care se află microbi”.

Am discutat cu o seamă de părinți despre manualele de citire din clasele I—IV și parte din observațiile transcrise aici sînt la sugestia lor. Nu ne permite nici spațiul, nu e nici căderea noastră să alcătuiam liste cu toate cusururile acestor manuale. Ele au, se înțelege, și merite, numai că, o cercetare a meritelor e mult stîngherită de mulțimea de greșeli cîte le însoțesc. Cum alcătuirea manualelor urmează programa și cum conținutul, orientarea programei fac obiectul unei altfel de analize, scriem din nou întrebarea cu care am deschis articolul: oare n-ar fi drept să fie încredințate aceste cărți unor distinși universitari, specialiști în gramatică, logică, psihologie, pedagogie ca să refere și ei asupra calității? Se înțelege că textul nostru deschide o discuție publică asupra manualelor de limbă română și că vom publica mai departe intervențiile cititorilor.

TUDOR OCTAVIAN ■

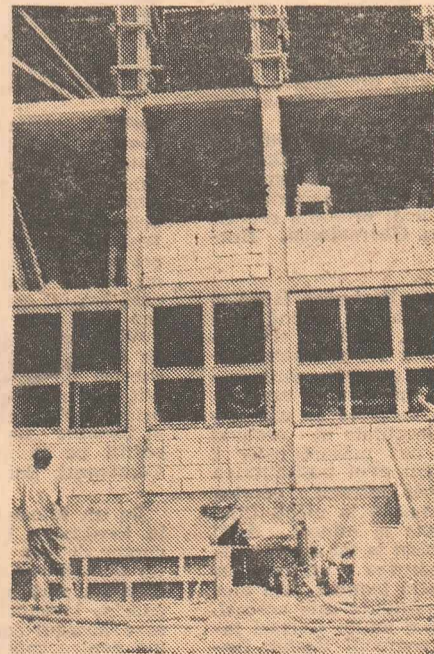
Constructorii știu că se apropie 15 septembrie

„Pînă la începerea noului an școlar vor fi gata pentru a primi elevii 3 construcții școlare, de fapt 3 construcții noi, lingă școli care funcționează deja; noi numim asemenea lucrări extinderi” — declară inginerul Nicolae Jerca de la serviciul plan-investiții al inspectoratului școlar-București. Aici avem în total un număr mic de săli de clasă în raport cu necesarul, 44 — erau prevăzute pentru acest an școlar circa 200 — dar odată cu lucrările de refacere în Capitală, planul de construcții școlare a fost revăzut. Aceasta este situația!

Scurt. Să vedem atunci măcar ce s-a realizat din planul rămas. În bulevardul Lacul Tei, la școala nr. 31, structura este terminată și se lucrează la finisări. La fel se prezintă situația și la șantierul școlii nr. 204 din Drumul Taberei, adică normal, un ritm bun de lucru care sugerează respectarea termenelor. La Gara de Est, la școala sportivă nr. 2, este aproape gata o frumoasă sală de sport. Cîțiva lucrători, 5 sau 6, se fac că finisează pe ici pe colo; de fapt au terminat aproape totul și sînt în așteptare pentru ultima operație, așezarea parchetului. Acesta trebuie să sosească de la o oră la alta.

În Băneasa, la școala generală nr. 6, după cutremur, în clădirea și așa cam impropru, cursurile au fost organizate în trei schimburi. „În trei schimburi vom organiza și noi munca finisierilor — declară maistrul Nicolae Grigore de la șantierul 2 finisaje al grupului 2 de șantiere. Avem deja în șantier, la partea clădirii și primul etaj, zidari, mozaicari, timplari”. „În ce ne privește — spune inginerul Ion Stănescu, specialistul în structuri de la același grup — putem spune că am ajuns la 98 la sută din volumul total al lucrării. Ritmul bun de muncă a permis, după cum ați constatat, finisierilor să se apuce de lucru. Pe 15 septembrie, copiii, aceiași care astăzi, împreună cu profesorii lor vin să ne ajute la operațiile necalificate, vor putea intra în noile lor săli de școală”. „Alături de ei ne vom bucura și noi, cadrele didactice — spune profesoara Veronica Popescu. În noua școală cu 16 săli de curs, vom avea laboratoare la fiecare etaj, ateliere, precum și un cabinet medical. Pînă atunci, pînă în ziua de 15, trebuie la rîndu-ne să organizăm totul. Astăzi ne ocupăm de trierea manualelor gratuite și verificarea lor”.

VICTOR CONSTANT ■

În timp ce deasupra se mai toarnă încă beton, la parter și primul etaj finisierii gătesc școala pentru marea sărbătoare de la jumătatea lunii septembrie (la școala generală nr. 6)

Cum vorbim la școală, cum vorbim în vacanță

Poluarea limbajului duce la adevărate insaniități verbale față de care necesitatea unei terapeutici severe se dovedește absolut indispensabilă. Și unde se poate contracara mai eficient profilarea unui asemenea limbaj, decît în școală? Școala este instituția fundamentală care este chemată să ducă la îndeplinire testamentul sacru al lui Enăchită Văcărescu care asocia, pe drept, creșterea limbii românești de „a patriei cinstire”. Să îndepărtăm prejudecata după care cultivarea limbii ar fi exclusiv treaba profesorului de română, adoptînd ideea că responsabilă integral de această misiune este școala în totalitatea ei. Evident, prin natura disciplinei pe care o predă, profesorul de română are un rol special în acest proces, care însă trebuie să solidarizeze în egală măsură pe profesorii tuturor disciplinelor din școală. Căci profesorul de română, cu cele câteva ore săptămînale, cu greu va izbuti să creeze reflexele unei exprimări corecte, clare, precise, expresive, elegante, dacă colegii săi de la celelalte discipline ignoră această finalitate. În vizitele pe care le-am făcut în câteva școli și licee, pe linia obligațiilor de integrare, am avut curiozitatea să răsfoiesc caietele ale elevilor nu numai de la română ci și de la alte materii, înțîlnind, nu o dată, situații îngrijorătoare. Mi-am dat seama că, din păcate, multe aparțin dascălilor. Faptul mi-a fost confirmat și de felul în care se exprimă mulți profesori de la alte discipline, în diverse împrejurări. Discuții despre lecțiile ținute luări de cuvînt în consiliile profesionale etc. Unii, începînd să ia cuvîntul, își cer scuze mai sincere sau mai ironice pentru felul în care se exprimă, cu un fel de orgoliu al disciplinei ce o predau. „Sînt profesor de desen, sînt profesor de fizică, de naturale” etc. ca și cînd aceste materii ar acorda de la sine dispense de exprimare, ca și cînd modul de a comunica cunoștințe, de a instrui poate fi vreodată indiferent. Să fie clar: nu există, nu pot exista, profesori eminenți, indiferent de materia ce o predau, care să se exprime incoerent, iar asimilarea cunoștințelor de către elevi este, într-o măsură esențială determinată de modul de a le transmite.

Dar, pentru crearea, la elevi, a unui limbaj corect, civilizat, este nevoie și de permanența supravegherii a modului de exprimare și în afara școlii. Cînd, în pauză, pe stradă, în familie, în vacanțe, adică în cea mai mare parte a timpului (un elev stă, în medie, 5-6 ore în școală din 24), elevii se consideră dezlegați de obligațiile școlii folosînd un limbaj periferic, „golănesc” și nimeni nu intervine, ei cred că asemenea obligații sînt numai pentru școală și nu pentru viață, uitînd că școala nu este altceva decît pregătirea pentru viață. Cînd, într-o tabără de elevi, am comunicat directorului impresiile mele nefavorabile, despre felul în care vorbesc între ei elevii, acesta mi-a răspuns cu o superioară indulgență: „Lăsați-i, sînt doar în tabără nu sînt în clasă”. Ca și cînd limbajul cuviincios, frumos, ar fi incompatibil cu taberele ori cu vacanțele, ca și cînd limbajul necivilizat, de prost gust, ar relaxa pe tineri. Să ne înțelegem: nu pledăm pentru exprimarea incoloră, încorsetată, pedantă, scrobîtată, ipocrită, care inhibă comunicarea bogăției sufletești, a disponibilităților originale. Detestăm însă, și în egală măsură trebuie să descurajăm, ca profesori, mutilarea sau alterarea acestui tezaur. Cu toții, indiferent de materia pe care o predăm.

POMPILIU MARCEA ■

Scolarii din satul Răchiteni, comuna Mircești, județul Iasi s-au angajat ca în cinstea zilei de 23 August să construiască un nou atelier-scoală. Sub conducerea cadrelor didactice, prin muncă susținută, acest obiectiv a fost ridicat cu 10 zile mai devreme costul construcției ridicându-se la 60.000 lei, sumă realizată de pionieri și elevi din contravaloarea lucrărilor prestate în vechiul atelier: diferite obiecte metalice și de tâmplărie ca scăunele pentru prescolari, garduri din metal, porți și vitrine metalice. Menționez că aceiași copii și-au construit singuri atât bancurile pentru lucru, cât și toate cele necesare pentru autototare. (Dumitru Păpușoiu, Tg. Frumos)

Vă scriu din nou deoarece la scrisoarea noastră apărută în FLACĂRA din 7 iulie a.c. cu privire la restituirea de către O.J.C.L. Suceava a sumelor datorate nouă pentru neinstalarea antenei colective de bloc T.V., nu am primit nici un răspuns. Ne întrebăm: cum pot fi atât de pasivi unii angajați care, practic, sînt plătiți din contribuția contractanților față de care au obligații? Nici măcar nu se sînchiesc să ne răspundă ce au de gând. Chiar nu se poate găsi o soluție care să-i determine pe cei de la O.J.C.L. Suceava să ne restituie datoria, să nu mai abuzeze de răbdarea a 40 de familii? (S. Antochi, str. E. Hurmuzache 12, bloc I.6. Rădăuți)

Mă numesc Dan Catrina și locuiesc în cartierul Militari. În această zonă, începînd cu 1973, s-au construit circa 25 blocuri, altele construindu-se în continuare. Totul este frumos, blocurile noi sînt aspectuoase, există spații verzi amenajate prin muncă voluntară de locatari — în afară de două lucruri: se simte o acută lipsă de spații comerciale în această zonă și avînd în vedere că la parterul blocurilor de 10 etaje nu s-au prevăzut spații comerciale, singura soluție pentru cei 10.000 locuitori

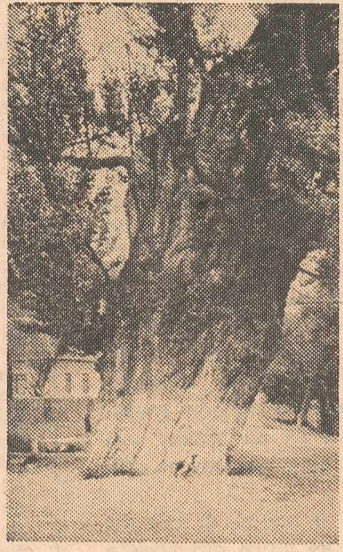
ai acestui microraión, vizavi de Liceul „T. Vladimirescu”, este construirea unui complex alimentar, avînd în vedere că există spațiu suficient. O a doua problemă este accesul locatarilor din bd. Armata Poporului către blocuri. Din fotografia pe care v-o trimit se poate vedea intrarea, care nu este mai mare de 1,25 metri, iar panourile așezate aici de I.C.M.-4 nu fac altceva decît să camufleze molozul, gropile și noroaiele prin care sîntem nevoiți să trecem. Este cu atât mai necesar să se rezolve această situație, cu cît ea durează de trei ani, zona aflîndu-se în apropierea unei artere principale — autostrada București-Pitești.

Sîntem 36 femei și fete care lucrăm la întreprinderea „Textila”. Născuți în trei schimburi. Locuim însă în sate diferite, respectiv: Mocod, Nimieș, Piatra. Dacă pentru schimbul 1 ne mai descurcăm mergînd cu mașinile I.T.A. — Născuți la schimburile 2 și 3 ne e foarte greu. Dorița noastră este de a fi prelungit traseul cursei locale care duce și aduce schimburile 2 și 3 pînă în satul Mocod, adică cu încă trei kilometri de la locul de unde are stație în prezent, la nevoie cu suplimentarea corespunzătoare a tarifului: ne-ar fi de mare ajutor acest lucru, distanța poate părea mică, dar pe timp rău lucrurile sînt cu totul altfel. (Valeria Bălaș, Nimieș, Bistrița Năsăud)

În dimineața zilei de 29 iulie a.c. am solicitat vânzătorului de la centrul de carne nr. 69 strada Clopotarii Vechi, București, un kilogram de antricoate. Nemulțumit de faptul că acest kilogram de carne cuprîndea 50 la sută slănină — separat de carne — am cerut, ca dealtfel și alți

cumpărători, condica de sugestii și reclamații. Remarc operativitatea cu care mi s-a trimis răspunsul — pe 2 august! — dar n-am înțeles prea multe. În primul rînd vânzătorul ne spusese că așa primise dispoziții de la un anumit tovarăș, poate tocmai cel care ar fi trebuit să semneze talonul trimis, ca urmarea sesizării mele și care vi-l anexez: „urmarea sesizării din 29 iulie etc. ...Acele antricoate se vindeau cu slănină căci erau de la porc cu slănină, dar am explicat tov. cumpărător căci ne vine și porc fără slănină după amiază, să vină și dînsul să cumpere”. (Nicolae Martinescu, bd. Ilie Pintiile 25, bloc 2, apart. 138, sect. 1)

Prezenta imagine înfățișează una dintre cele mai vechi capodopere ale naturii în acest gen: este vorba de Pluta de la Alun din județul Vilcea. Acest arbore declarat monument al naturii datează din anul 1456. Neexistînd date anterioare, acest arbo-

re s-ar părea că există dinaintea luptelor lui Vlad Tepeș. De aici vine și vorba în această localitate situată pe malul râului Olteț: „Să crești mare și bătrîn / Ca Pluta de la Alun / Să trăiești, să-mbătrînești / Ca teiul de la Bodești”. (Ion Marinea, Tg. Jiu)

Cunoașterea florei indicatoare din pădurile din raza Ocolului silvic Alesd este de o deosebită importanță pentru lucrătorii noștri, aceasta servind la determinarea tipurilor de stațiuni, implicînd la stabilirea formulei de împădurire în zonă. Iată pentru care motiv un colectiv condus de inginerul Dumitru Popa va elabora în decurs de un an un cuprinzător „Herbar”, incluzînd între filele lui „flora indicatoare”, „mugurarul” și „frunzarul” plantelor din pădurile acestei zone a Bihorului. (Ion Arion)

În cadrul revistei FLACĂRA nr. 31, pag. 2, a apărut articolul „Bătălia de la Oituz”, autorul evocării fiind generalul-locotenent r. Marcel Olteanu; a apărut și o fotografie care reprezintă „un grup de generali și ofițeri superiori din comandament, în răzăzul dintre două lupte”. Pot fi recunoscuți, în centru, de la dreapta la stînga, generalul rus Scerbacev, al treilea, generalul Berthelot, șeful misiunii franceze în România, al patrulea și colonelul de brigadă Cantacuzino, comandantul brigăzii 1 Grăniceri de la Oituz, al cincilea: fotografie din arhiva Marcel Olteanu. Cum a cîncea persoană nu era altcineva decît tatăl meu, generalul Dumitru Gherculescu, cavalier al Ordinului „Mihai Viteazul”, și nu colonelul de brigadă Cantacuzino, vă rog să publicați prezenta rectificare. (Toma Gherculescu, Brașov)

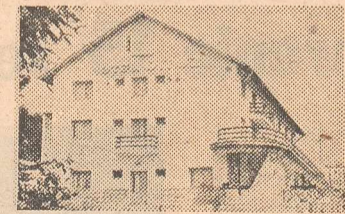
Mă numesc Ecaterina Ianus și locuiesc în Rădăuți. Avînd doi copii școlari, unul în clasa I, celălalt într-a III-a, cărora trebuind să le cumpăr uniforme școlare, am întîmpinat următorul necaz: mergînd la magazinul din localitate și prînzînd uniforme pe măsura celor 2 băieți, nu am avut posibilitatea să le cumpăr intrucît acestea sînt prea înguste la piept, fiind prea răscoite la minci. Anul trecut am pătît la fel și am amînat cumpărarea uniformelor pentru această toamnă, iată însă că și acum situația este aceeași. Am făcut mai multe sesizări fabricilor de confecții Vaslui, Dorohoi și Botoșani, care aprovizionează cu uniforme școlare o-rasele Rădăuți și Suceava — în sensul de a revizui, de a înmulți tiparele la uniforme — dar nu am primit nici un răspuns, și

nu sînt singura mamă care întîmpină greutăți în această problemă.

Vă rugăm să publicați rîndurile de mai jos pentru a veni astfel în sprijinul unui mare număr de cetățeni care călătoresc între zonele Galați și Iasi și care, la ora actuală, sînt nevoiți să parcurgă această distanță fie într-o noapte întregă, cu un tren personal, sau în 6-7 ore, cu o schimbare de tren în Birlad. În Mersul trenurilor, intrat în vigoare la 22 mai a.c., s-au introdus în circulație acceleratele 345-346, care leagă direct Iașul de Galați, distanța fiind parcursă în numai 4 ore. Aceste trenuri au funcționat însă din păcate numai o lună de zile, după care s-au suspendat, fără a ni se da nici o explicație. Cum cele două zone sînt foarte mult legate între ele, atât economic cît și datorită unui mare număr de familii ai căror membri trăiesc în cele două județe, solicităm forurile în drept să reanalizeze repunerea în circulație a trenurilor respective. (Mauriciu Brener, Galați)

Mă numesc Virginia Jumătate și vă scriu în numele meu și al mai multor mame din localitatea Bărașanu, județul Ialomița. Trăim aici relativ izolat — la 12 kilometri de cel mai apropiat oraș — iar de un an, de cînd medicul nostru pediatru a plecat la București, copiii noștri sînt lipsiți de îngrijirea medicală necesară. Personal am doi copii, unul de doi ani și jumătate iar altul de 9 luni, pe care îi îngrijesc cu ajutorul cărtii „Mama și sugarul” de dr. I. Căpraru; rezultatele au fost bune pînă acum — pe cel mic l-am îngrijit chiar de polar la patru luni — și sper din toată inima să nu intervină nimic grav și de urgență. Problema care ne frîmîntă cel mai mult însă este aceea a vaccinării. Copiii noștri nefiind luți în evidență în acest sens, consider că nu este normal ca acești copii să nu-și primească drepturile legale, așa cum și le primesc copiii din orase, unde părinții sînt invitați să aducă la vaccinare copiii, cei care nu se prezintă fiind chiar amendati.

Pe șoseaua națională nr. 11, între orașele Gh. Gheorghiu-Dej și Tg. Secuiesc, după ce urci frumosele serpentine ale Moghiorușului, te întîmpină frumosul hotel-restaurant „Oituz”. Te întîmpină e un fel de a spune, pentru că s-ar putea să ai surprize, așa cum am avut noi, într-o zi: n-am înțeles un lucru, ori personalul a avut o zi liberă, ori joia e ziua din săptămînă cînd localul este închis. În acest caz ar fi mai nimerită afisarea unui orar. În orice caz, afisul de la intrare poate figura la o rubrică de umor involuntar, cu atât mai mult cu cît la plecare, prietere alte reclame, mai zărești și formula „La revedere, mai poftiți pe la noi”. (G.A. Rain, Comănești, Bacău)

La un kilometru de Tg. Jiu, în localitatea Vădeni, există un captor de var care făcea pînă nu demult var de bună calitate, bine ars, fără pietre în el — așa cum se întîmplă de la o vreme, spre necazul constructorilor. Tigla pentru construcții se aducea de la Jimboia, de asemenea o țigla de foarte bună calitate. Acum cîțiva ani, pe lângă fabrica de ciment Tg. Jiu — Birsești Gorj s-a mai făcut un captor de țigla și var, țigla de Jimboia

repartizîndu-se astfel numai la construcțiile de stat. Pînă aici toate bune, numai că țigla asta de la Birsești se face cu mare neglijență, este strîmbă, sucită, ciobită, pentru a o putea folosi, trebuie să cumperi cu cel puțin o treime în plus decît îți este necesar. Cred că o mai mare atenție din partea celor de aici, un mai serios respect față de cumpărătorul produselor, ar fi mai mult decît binevenit. (Constantin Măruță, Schela Gorj)

La 12 mai a.c. am cumpărat prin contract de la cooperativa de consum Cuza Vodă, județul Ialomița, o sufragerie tip „Perișița” produsă de C.I.L. Pipera — centrala de prelucrare a lemnului. Ajuns acasă, la desfacerea ambalajului am constatat că masa de 12 persoane era de neîntrebuințat. În afară de aceasta am mai constatat și lipsa unei polițe. M-am adresat depozitului de unde luasem mobila, a venit cîndva să constate defecțiunea și să-mi spună că nu e vina lor ci a fabricii. M-am adresat acesteia, care însă nici nu mi-a răspuns. (Hamerle Manole Mihaela, Călărași)

Mă numesc Romică Cosmiță, și vă scriu în numele consătenilor mei din comuna Tibana, județul Iași. Necazurile noastre se asociază mai ales cu timpul ploios. Pe o astfel de vreme se țin lanț întreruperile de curent electric. Fie zi, fie noapte, ne trezim în prea dese rînduri cu aparatele electrocasnice scoase din funcțiune, rămînînd în întineric, ca să nu mai vorbim de necazurile pe care le avem cu copiii, tot din pricina asta. Este imposibil, credem, să nu se găsească o soluție pentru ca stația transformatorului care ne alimentează să funcționeze corect, nu putem înțelege, sîntem chiar toți la dispoziția nepriecării unui om sau la cea a unor siguranțe defecte?

Mircea Gomoiescu mă numesc, sînt din Cluj-Napoca, vă relatez un fapt ciudat sesizat de mine în Sibiu. Aici, călătorii autobuzelor au la îndemînă două tipuri de bilete de parcurs: unul alb, celălalt galben; ambele avînd același preț: 0,50 lei. Ciudățenia — și nu numai ciudățenia, pentru că situația pe care v-o relatez duce adeseori la amenzi — este aceea că, avînd, repet, același preț, biletele albe sînt valabile pentru o anumită zonă („Valabil ptr. una călătorie între CAP LINIE și ZONA TAXARE” — reproduc exact textul imprimat), cele galbene fiind „Valabil ptr. una călătorie între ZONA TAXARE și CAP LINIE”. Mi se pare cel puțin ciudată această risipă de culori, ca să nu spun altfel, și mai ales ca să nu mă refer la incurcăturile ce se produc datorită unui astfel de procedeu în care nou veniții sînt puși într-o veritabilă dilemă.

Cu cîțiva ani în urmă, ca urmare a poluării râului Dimbovnic de către Combinatul petrochimic Pitești s-a luat măsura ca în toate comunele și satele așezate de-a lungul acestui rîu să se introducă alimentarea cu apă potabilă de la rețea; în acest scop au fost construite castele de apă, stații de pompare etc. Dacă în toate celelalte localități investițiile făcute s-au materializat, în satul Birlogu, comuna Negrași, toate au rămas baltă. Nu vreau să spun că aici nu s-a întreprins nimic, s-a făcut chiar foarte mult, a fost forat puțul de alimentare cu apă, a fost construit castelul de acumulare și distribuție, au fost instalate conductele în rețeaua stradală. A mai rămas doar efectuarea racordului la puțul de alimentare, dar asta nu se face, și nu de o lună, două, ci de peste trei ani. (Stelian Predescu, Dumitru Preda, Dumitru Dumitrache, Constantin Ivașcu și alții).

Întors de puțină vreme, după a 5-a intervenție chirurgicală pe un singur rinichi pe care-l mai am, nu am odihnă (așa cum zicem noi, ardelenii), liniște sufletească deplină și am ajuns la aceste rînduri prin care vă rog să publicați prinsoșul meu de recunoștință față de prof. dr. PROCA EUGENIU de la Clinica Fundeni-București, care în măsura în care cuvintele pot (și voi încerca din tot sufletul) trebuie să-l înfățișeze nu numai ca pe eminentul chirurg și om de știință cu toate atribuțiile ce se desprind de aici, dar și ca pe omul purtător al unui înalt mesaj umanist cu care ne putem mindri.

Intervențiile chirurgicale repetate (într-o perioadă de 14 ani) și cu precădere intervenția efectuată în luna ianuarie 1977 pe un singur rinichi și atunci cînd subsemnatul mă aflam la capătul unor suferințe și epuizări, au ridicat priceperea, îndemnarea și dăruirea D-sale pe culmile desăvîrșirii și cu toată modestia ce trebuie s-o am (nefiind specialist) acest caz merită să fie scos la iveală, să nu rămînă în anonimat, în lumea medicală prin UNICITATEA LUI, complexitatea problemelor ce s-au pus și rezultatele obținute (sînt azi redat familiei și societății, fără să mai fi sperat aceasta).

În perioada destul de îndelungată în care am stat în această clinică, am datele necesare pentru a atesta că prof. dr. Proca Eugeniu, pe lângă numeroasele solicitări pe linie profesională ca: profesor-rector activitate didactică, operații chirurgicale (zilnic 4-5), își găsește timp și, ceea ce este impresionant, resurse nepuizabile de ordin moral, trecînd pe la patul fiecăruia dintre noi și în afara preocupărilor, a datelor ce le culege sub aspect medical, a îndrumărilor ce le dă, stă de vorbă cu fiecare și atât de integrat în suferința noastră, încît această acțiune capătă o valoare deosebită ajutîndu-ne și care în final, apreciez, constituie încununarea profesiei D-sale. Și toate acestea într-un climat de o înaltă ținută și responsabilitate medicală și socială, înconjurat de un personal medico-sanitar format în atari condițiuni de dînsul, ce fac cinste spitalului Clinicii Fundeni, medicinii noastre românești. (Morașiu Ștefan, Alba Iulia)

Poșta redacției

Dumitra Petrache — Buftea, Ilfov. În urma cercetărilor efectuate, Consiliul popular al orașului Buftea ne-a anunțat că vi s-a repartizat spațiul de locuit solicitat.

Constantin Drumen — comuna Tismania, Gorj. Prin decizia medicală 551, Comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă v-a încadrat în gradul III de invaliditate.

Florian Brudea — Craiova. Vi s-a aprobat instalarea postului telefonic; după ce veți achita taxele de instalare, se va executa lucrarea; vi s-a atribuit numărul de apel 4 89 02.

Ștefania Tochi, Duma Iișescu, Alexandru Bologhi — București; **Tudor Gheorghe** — Timișoara; **Alexe Petculescu** — Dorohoi și alții. Repetăm: incurcăturile sau necazurile pe care le aveți în legătură cu obținerea abonamentelor nu au nici o tangență cu atribuțiile revistei noastre, ele fiind direct de oficiile poștale în raza cărora domiciliați.

Adrian Ionescu — București. Firește că vă puteți socoti colaborator al revistei noastre; vă așteptăm cu materiale concrete.

H. P.

● Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10-13 iar luni, marți și miercuri între orele 10-17.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Din nou despre plantele medicinale

FLORA SPONTANĂ ÎNCEPE SĂ TREACĂ ÎN RÎNDUL FLOREI CULTIVATE

Revenim, iată, cu noi amănunte din lumea extraordinară, mereu actuală și mereu fascinantă a plantelor medicinale, mai ales că în toamna acestui an Trustul „Plafar”, un adevărat stat major al plantelor medicinale din țara noastră, va împlini vârsta deloc neglijabilă de doi ani, ceea ce vrea să însemne că „Plafarul” a avut la dispoziție două veri și două toamne, timp în care s-a străduit să dovedească tuturor necesitatea înființării sale.

În prezența biologului Mircea Alexan, șeful biroului plantelor din flora spontană, inginerul Anastase Naom, directorul tehnic al „Plafarului”, avea să-mi spună că, pentru satisfacerea unui consum tot mai intens de plante medicinale (tendință mondială la ora actuală, la urma-urmelor, 30 la sută din medicamentele sintetice ale lumii nu fac altceva decât să reproducă, pe cale chimico-industrială, principiile active pe care plantele, printr-un secret mai mult sau mai puțin descoperit, le fabrică de mii de ani), una din principalele preocupări ale trustului și este în continuare aceea de a include în cadrul unei culturi organizate a celor mai căutate plante medicinale, cum ar fi mușețelul, de exemplu.

Dincolo de faptul că biologul Mircea Alexan, șeful biroului de plante din flora spontană, nu era supărat de această pierdere a terenului, deoarece cum altcumva s-ar putea traduce și înțelege trecerea mușețelului din floră spontană în cultură organizată, aveam să notez pentru început o cifră care vorbește de la sine: recolta de plante medicinale din flora spontană și din cultură a anului 1977 este de 1,5 ori mai mare decât cea a anilor 1975 sau 1976. Anul acesta, de exemplu, intrucit am făcut o referire la mușețel, au fost obținute din cultură aproape 250 de tone, dar sînt suficiente speranțe că

anul viitor mușețelul obținut pe această cale să atingă o producție de peste 1 000 de tone. În acest scop, ca să mai dăm un alt exemplu, a fost pusă la punct chiar și o mașină specială de semănat mușețel, ceea ce presupune, bineînțeles, că a fost pusă la punct și o agrotehnică adecvată. Tot în acest răstimp de numai doi ani au mai fost introduse în cultură alte plante medicinale cum ar fi mătrăguna (în județul Buzău, comuna Cochirleanca) cu rezultate deosebite, sau măcieșul (județul Botoșani, comuna Flămînzii) care a populat dealuri altădată absolut sterpe și supuse unui continuu proces de erodare. Acestor două plante li se adaugă „trei frați pătați”, o rudă sălbatică a panse-lușel, un excelent ceai depurativ care stimulează curățirea sîngelui, mai ales la copiii care au urticarii (experimentul cultivării a avut loc cu un deosebit succes în comuna Recea-Cristur, județul Cluj), după cum tot în rîndul succeselor poate fi trecut și planta numită lemn dulce, deocamdată în curs de creștere. Rădăcinile acestui lemn dulce, folosite pentru vindecarea bolilor aparatului digestiv, sau ca un corectiv de gusturi, pot fi recoltate numai după patru ani de la sădire. Am mai consemnat și trecerea patlaginei înguste, folosită ca emolient al căilor respiratorii, în rîndul plantelor de cultură, dar mai ales consemnăm integrarea plantei numită codița șoricelului în rîndul aceluiași plante de cultură. Chiar dacă se știe, în ceea ce ne privește ne facem o datorie față de public să specificăm că respectiva codiță a șoricelului are aceleași proprietăți ca și mușețelul, adică este tot un dezinfectant, numai că de aproape 10 ori mai puternic.

I-am întrebat pe cei doi interlocutori care sînt plantele medicinale care exercită o deosebită fascinație asupra lor și, bineînțeles, de ce?

Inginerul Anastase Naom: laurul păros, o plantă din care se extrag scopolamina și scobutilul, două puternice sedative ale sistemului nervos. În

primul rînd țîn să atrag atenția cititorilor asupra faptului că respectivii alcaloizi se extrag numai cu ajutorul unor instalații specifice. În al doilea rînd, ca să răspund la partea a doua a întrebării, laurul păros, o plantă oarecare pînă nu de multă vreme, atrage atenția tuturor dintr-un motiv foarte simplu, adică face parte din familia digitaliceelor, plante ale căror principii active nu au putut fi realizate în laborator. Ne aflăm, deci, într-o zonă plină de mister. Și așa mai putea da încă două sau chiar trei amănunte despre acest laur păros de Dunăre, cum i se spune corect. Primul ar fi faptul că doctor farmacist Maria Rizescu a dovedit că laurul poate fi cules și depozitat, adică însilozat, ca oricare alt furaj, fără să i se deprecieze conținutul, idee care combate pentru prima oară legenda laurului cules, uscat și imediat prelucrat. Ce înseamnă asta?

Că înainte vreme în perioada de recoltare a laurului toate instalațiile de uscarea erau afectate numai acestei plante care altfel s-ar fi depreciat. Ei bine, laurul poate fi cules și însilozat, ba chiar și uscat pe cale naturală, fără uriașul consum de păcură sau alți combustibili folosiți la uscătoare. Și totuși, vorbind despre legende, una dintre ele s-a menținut, adică am dovedit-o, tot prin cercetări minuțioase, că perioada de vîrf în care se poate culege laurul este neapărat ora 10—11, dar nicidecum înainte de ora 8 sau după ora 14, cînd procesul de fotosinteză scade în intensitate iar conținutul de scopolamină sau scobutil se reduce la jumătate.

Biologul Mircea Alexan, autorul, împreună cu inginerul Florentin Crăciun și doctor farmacist Octavian Bojor, al unei voluminoase lucrări intitulată „Farmacia naturii”, publicată în două volume la Editura „Ceres”: îmi vine foarte greu să aleg din lucrarea respectivă o anume plantă din cele 700, care reprezintă doar 20 la sută din potențialul florei noastre. Aș spune aici, dacă se poate, că trustul nostru a preconizat o acțiune, pe care să numi-o unică, deoarece nu știu să o mai fi făcut și alții. Este vorba despre refacerea bazinelor de floră spontană prin ceea ce noi am numit spontaneizarea florei. Ar fi vorba, altfel spus, despre ajutorarea direct de către om a acelor specii pe cale de dispariție, dar mai ales de respectarea acordului nescris dintre om și natură. Natura este darnică, dar noi nu trebuie să facem un jaf, nu trebuie să o prăpădim, adică în anul 2000 să poată fi culese, din abundență, aceleași plante care în ultima vreme au fost culese uneori fără prea multă rațiune.

În ceea ce ne privește punem deocamdată punct acestor citorva, să le zicem, noutăți din lumea mereu fascinantă a plantelor medicinale, așa-zisele leacuri băbești de pe care trebuie să ștergem doar praful, acel adaos de magie care a însoțit în timpuri străvechi administrarea lor, pentru că, lipsite de textul și ritualul magic al descîntecelor, aceste plante rămîn ceea ce au fost dintotdeauna, cele mai pure medicamente.

VICTOR NIȚĂ ■

O carte a lui Dimitrie Cantemir

Publicarea în limba română a „Sistemului”, la 255 de ani de la apariția sa, la Sanktpetersburg în limba rusă, este pentru istoria noastră literară, cu drept cuvînt, un eveniment. Cu atît mai mult cu cît Virgil Cîndea a dat o operă savantă, de înaltă erudiție critică și de stăpînire desăvîrșită a tehnicii edițiilor științifice. Erudiția critică a istoricului, cunoscut editor de texte și traducător, se simte de la prima pagină și se poate urmări pînă la ultima. Cunoașterea tehnicii unei ediții științifice, domeniu în care noi avem o bună tradiție, i-a impus o rigoare, putem spune, absolută, la nivelul tuturor exigențelor actuale.

„Sistemul”, prin ediția lui Virgil Cîndea, își capătă locul cuvenit de mult, dar nerecunoscut în cultura română. Dacă ar fi să-l încadrăm într-o ramură de cercetări actuale, putem spune, cred, că prin conținutul său este o adevărată și modernă sociologie a religiei mahomedane, și prin orientarea sa, o implacabilă operă antiotomană. Cantemir singur a definit obiectul preocupărilor sale ca fiind religia mahomedană și cîrmuirea politică a popoarelor musulmane; a realizat numai primul, dar în el se resimte și cel de-al doilea. Principele nu și-a propus o expunere dogmatică sau măcar una descriptivă. Operă de exil, ea are într-însa, ca operele tuturor marilor exilați, pornirea nestăpînită către critică violentă a asupritorului, cultivarea în mediile adversare a ideii de revanșă și de izbîndă, prin denunțarea slăbiciunilor și prevestirea inevitabilei decăderi a dușmanului comun.

Editorul a remarcat just substratul politic al operei, atacarea Porții începînd cu descrierea civilizației pe care ea o promova, a apărut principelui exilat ca necesară pentru a arăta lumii bazele primejdiei otomane și a pregăti lupta împotriva imperiului asupritor. Că, în partea finală, Cantemir recunoaște valori în cultura islamică, o știință, o artă, o literatură, este adevărat, dar aici omul politic lasă loc omului de

cultură, care constată cultura oriunde ar exista.

Din punctul de vedere al semnificației politice a operei lui Dimitrie Cantemir, ediția lui Virgil Cîndea este revelatoare. „Sistemul” ne apare, în esența lui, ca o filosofie combatantă antiotomană în lupta pentru eliberare a popoarelor creștine. Editarea sa este, astfel, o contribuție esențială la o restituție în integritate a gândirii și a sentimentelor principelui moldovean.

Ediția de față premerge ediției bilingve a „Sistemului” care trebuie să apară în cadrul colecției operelor complete ale principelui moldovean. Dar pentru această imensă întreprindere trebuia un învățat în cel mai deplin înțeles al cuvîntului, istoric, orientalist, islamolog, cu pasiunea studiului migălos de texte și cu vocația marilor creații în știință. Virgil Cîndea a preluat cu bună-știință această sarcină și o îndeplinește cu succes. Renunțînd de această dată la ideea, nu întotdeauna fericită în acest domeniu, de a folosi colaboratori sau colective, a îndeplinit singur totul; a tradus textul din limba rusă, a redactat studiul introductiv și comentariul, a alcătuit indicii. Ediția a cîștigat în structura și în unitatea sa de stil.

Virgil Cîndea dă, astfel, prima traducere completă în limba română a „Sistemului”, avînd ca text de bază ediția rusă din 1722. A găsit țări și voiața de a duce la capăt traducerea, căci este știut cît de dificil este textul. Cei care pînă acum au studiat opera principelui o recunosc și este probabil că aceste dificultăți de limbă au făcut ca, cel puțin în istoria literară românească, „Sistemul” să rămînă puțin cunoscut. Versiunea lui Virgil Cîndea este redactată într-o limbă aleasă, textul arid devine interesant și atractiv; obscuritățile sînt rezolvate cu succes, în text său în aparatul de note, pasajele greu publicabile sînt estompeate în termeni potrivit aleși. Dar fără solide cunoștințe de orientalistă, fără stăpînirea izvoarelor de care Cantemir s-a folosit și fără însușirea spiritului operei can-

temiriene, în general, versiunea românească, ca și orice altă versiune într-o limbă străină, nu poate fi asigurată de succes. De aceea, traducerea de față trebuie considerată în ea însăși ca o remarcabilă lucrare științifică. Opera principelui își ia locul legitim în cultura românească și intră în domeniul firesc al studiilor de istorie culturală.

Alegînd textul rusesc din 1722 ca baza versiunii românești, editorul a rezolvat și o problemă de principiu și anume a textului definitiv de autor. Între cele trei versiuni cunoscute: latină prescurtată, latină completă și textul rus, s-a oprit la ultima, pe care o consideră „versiunea de autor”. Argumentele sale sînt serioase, ele vor mai fi, desigur, discutate ca în orice problemă de istorie literară în care lipsește un document scris, provenit de la autor.

Virgil Cîndea prezintă traducerea precedată de un studiu introductiv și un aparat critic compus dintr-un Comentariu, Bibliografie și indici. Este una dintre contribuțiile cele mai prețioase ale ediției.

Studiul introductiv, lucrare de mare densitate științifică, își propune să arate scopul lucrării, alcătuirea ei, izvoarele folosite și valoarea ei. La fiecare dintre aceste chestiuni Virgil Cîndea dă răspunsuri clare, folosînd bibliografia veche și nouă, aduce argumente convingătoare. Astfel, studiul constituie o adevărată monografie asupra „Sistemului” și orice se va scrie în viitor va trebui să țînă seama de aceste concluzii. Cu o cunoștință într-adevăr remarcabilă a surselor și cu răbdarea pe care numai studiul textelor o verifică, Virgil Cîndea merge pe urmele lui Cantemir. Îi caută sursele, le verifică, îndreaptă citatele cînd este nevoie, mai ales cînd e vorba despre texte redactate fără ca autorul să fi avut la îndemînă toate izvoarele, editorul face oarecum ceea ce Cantemir însuși ar fi făcut în alte condiții de lucru.

Editorul înlesnește lectorului și înțelegerea „Sistemului”. Aprecierile sale sînt cumpănite, fără exagerări de lim-

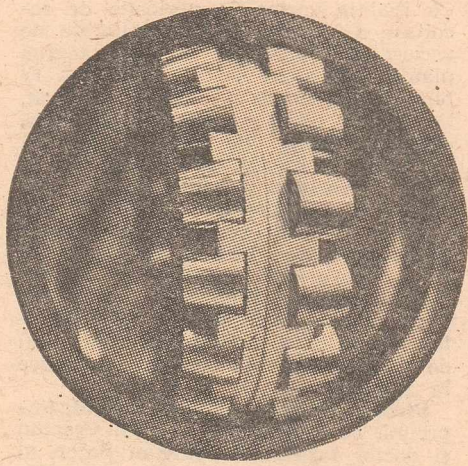
baj cum ne-a obișnuit istoria noastră literară. În raport cu islamologia europeană, opera principelui este prima în care civilizația islamică, pînă în fundamentele ei spirituale, este văzută dinlăuntru ei; autorul ei, care a trăit 20 de ani în imperiul otoman, aducea „o mină” de informații noi, o atitudine și o autenticitate proprii, iar omul de știință nu dispăre în fața adversarului, care știe să rămînă un „adversar loial”.

În cadrul orientalisticii ruse, „Sistemul” este „punctul de plecare al arabisticii științifice în Rusia” și este surprinzător că în cercetările specialiștilor nu i se acordă o importanță mai pronunțată. Iar în cultura română, împreună cu „Istoria imperiului otoman”, „Sistemul” este „contribuția științifică de început a orientalisticii românești”.

Comentariul care însoțește textul este de o mare bogăție de informații și referințe: 1261 de note! În Comentariu, editorul este tentat să se transforme în istoriograf. În această o mie și mai bine de note găsim identificări de nume, personaje, autori, locuri, precizări de date asupra unor evenimente, clarificări de pasaje obscure în text, explicații la unele expresii, date biografice sau bibliografice, note critice privitoare la exactitatea unor referințe istorice din text, cu datele aduse la zi (64, 114, 178). O întreagă știință, ascunsă uneori în câteva rînduri, dar mai mult o uimitoare pasiune de a pune totul la punct, de a fixa ultimul amănunt, de a nu lăsa nimic în sarcina lectorului. Rămîne în tehnica edițiilor critice discuția deschisă asupra conținutului aparatului, oricum s-ar numi, și mai ales chestiunea în ce măsură editorul de texte este îndatorat să vină cu rectificări și întregiri de date atunci cînd acestea sînt greșite sau incomplete în text. Nu vedem, în faza actuală a edițiilor românești, posibilă o soluție unitară. De aceea, fiecare editor de texte își compune singur schema aparatului. Aparatul dat de Virgil Cîndea va contribui cu siguranță la răspîndirea „Sistemului” în cultura noastră și va înlesni cercetătorilor și lectorilor, de orice nivel științific, înțelegerea operei.

G. ZANE ■

*) Dimitrie Cantemir, „Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane”. Traducere, studiu introductiv și comentariu de Virgil Cîndea. București, Minerva, 1977, LXXIV.

— Ia căruța..., ia albia... Bomba, tiri-bomba... Femeia-șarpe... Ia căruța, ia albia... Te trag în poză, „Cînd ți-o fi mai dor de mine, să privești portretul meu!”... Ia căruța, ia albia... Lume, lume, intrați la Muzeul anatomic. Medicii i-au spus că la 21 de ani o să-i iasă un corn pe frunte. Și i-a ieșit, domnilor! Doi lei intrarea generală...

— Pneumatica se află în avangarda tehnicii mondiale. Un singur exemplu: diverse automatizări în rachetele cosmice sînt realizate cu dispozitive de această natură. De ce? Într-o rachetă, o singură scinteie electrică nedorită ar putea declanșa o catastrofă. Or, la comenzile electronice, oricît de perfecționate ar fi, este greu să eviți pericolul unei scinteie. În aparatura pneumatică se transmit comenzile nu pe cale electrică, ci prin presiunea aerului. Firește, și electronica își are avantajele ei, dar...

— Inginerul Teodor Naum, directorul adjunct al Întreprinderii de elemente pneumatice și aparate de măsură — pe care însă birlădenii, de la mic la mare, o numesc doar I.E.P.A.M. — ne dă aceste explicații în incinta întreprinderii ridicată chiar pe terenul unde se afla, pînă nu demult, taraba Muzeului anatomic și se vindeau albi, tiribombe și iluzii de doi lei. Noua întreprindere, cu utilaj sofisticat, ultramodern, unică în țară, pare că a lansat bătrînul Birlad pe orbita secolului XXI, cu automatizările sale pneumatice tocmai bune pentru un salt pe Jupiter. S-a înălțat în locul bilciului, care semnifică vechea personalitate a orașului „vestit doar pentru iarmaroacele sale” — după cum se arăta într-un Dicționar francez de geografie și istorie.

Dealul copilăriei noastre

Pendularea între trecut și prezent apare încărcată de semnificații în această molcomă așezare moldovenească de la confluența unor văi largi și fertile. Așezat la răscrucea unor renumite drumuri comerciale care duceau spre Bizanț, spre ținuturile Cehiei și Moraviei, spre Lembergul neguțătorilor și pînă hăt-departe spre Hansa teutonică de la Marea Baltică, Birladul, cel mai de seamă țirg al Moldovei de Jos, după caracterizarea lui Dimitrie Cantemir, a înfruntat vicisitudinile istoriei. A fost scaun al Țării de Jos, cunoscînd vremi de fală și înflorire, dar a suferit și stricăciunile războiului și pustiriile cotropirilor, de rămăseseră bieții birlădeni „numai cu sufletul”, după cum îi deplîngea Neculcea.

Dar dincolo de spiritul istoriei și de documente dăinuie aci, pînă în ziua de azi, un parfum patriarhal, în sensul bun al cuvîntului, o dulceață moldovenească, atașamentul față de un trecut care pare contemporan cu prezentul și fără a cărui înțelegere Birladul de azi nu ar putea fi conceput. Grădina publică, bunăoară, nu reprezintă doar atîtea și atîtea hectare obliduite de primărie, ea amintește trecătorilor de frumoasa Marghiolița, soția boierului Iordachi, mîndra jupîneasă pe care a îndrăgît-o domnul Moldovei Mihail Sturdza, cînd a venit de la Constantinopol. La porunca lui, proprietarii din Tutova au trimis care de beilic, pui de copaci din esența cea mai bună, pentru a înfiripa o grădină.

Dealul Țuguietei — Dealul Brîndușelor, cum i se mai spune — s-a transformat în ritm cu timpurile, s-a modernizat, s-a acoperit cu vile și locuințe moderne. Dar dealul copilăriei lui Vlahuță a rămas pentru birlădeni același simbol al urcușului și sanctuar al amintirilor copilăriei. Era, în orice primăvară, un loc de întrecere pentru cei mici. Se luptau cu prăștiile învîrtitoare — arme de temut — copiii din mahalaua Munteni cu cei din Cotu-Negru. Al cui era dealul, ale cui brî-

dușele? Se pare că azi sînt ale nimă-nui, fiindcă gingașele flori s-au găsit cam strîmțorate în urma marșului victorios al dezvoltării edilitare.

Dar nu ne putem despărți de vechiul Birlad fără a-l evoca pe Ibrăileanu, care scria cum, în „grădina publică, mare și misterioasă ca o pădure, am auzit, într-o seară cu lună, după o zi de ploaie, un flaut dintre niște copaci... Niciodată ca la Birlad — notează el în continuare — n-am dus o viață de idei”.

Un produs care nu figurează în nici un nomenclator din lume

Viața de idei de care vorbea Ibrăileanu a căpătat noi ritmuri și ipostaze în anii socialismului. Ea s-a îmbogățit substanțial ca urmare a dezvoltării economice, pentru care Diomid Năstase, directorul tehnic al gigantului industriei al orașului, Întreprinderea de rulmenți, a găsit o expresie de o rară plasticitate, caracteristică, dealtfel, pentru întreg procesul de industrializare care se desfășoară în țara noastră: „Orașul a făcut «Rulmentul», «Rulmentul» a făcut orașul!” Sînt implicate aci și aspecte subtile, care nu transpar la prima vedere.

— Evoluția tehnologică determină azi evoluția industriei și nu invers — explică inginerul Năstase. Rulmenții înșiși oglindesc evoluția tehnologiei într-un moment sau altul. La fabricarea lor concură cele mai diverse tehnologii: forjare, strunjire, tratamente termice, rectificări, superfinisări, toate la cel mai înalt nivel. În plus, producția de serie cere și ea ca toate operațiile să fie perfect puse la punct. Toate acestea se răsfrîng în rulmentul cel mic.

Așadar, de pe urma acestei întreprinderi a rezultat o infuzie de gândire tehnică în orașul vestit pentru bilciuri și iarmaroace. În 1977 nu bilciurii, ci rulmenții birlădeni sînt cunoscuți și apreciați peste hotarele țării.

Dar „Rulmentul” a furnizat și un produs care nu figurează în nici un nomenclator tehnic din lume: el a dat încredere birlădenilor în priceperea lor industrială.

A fost un rotar în Birlad pe nume Berlea. Soarta fiilor săi — care în alte împrejurări istorice ar fi călcat pe urmele tatălui, îmbrățișînd meșteșuguri onorabile, dar cumva contemporane cu Petru Rareș — este exemplară pentru viața de azi a orașului. Întîi s-a angajat la „Rulmentul” Dumitru Berlea. Dovedind trageră de inimă și competență profesională, a urcat repede treptele ierarhice, devenind director comercial. I s-a alăturat fratele Victor, care a ajuns șef de atelier. Un alt frate, Ion, doctor în științe, a fost, succesiv, asistent la Politehnica din Iași, inginer la „Rulmentul”, directorul I.E.P.A.M., prim-secretar al comitetului municipal de partid și, în prezent, lucrează într-un post de conducere tehnică la Iași. Ceilalți frați: Nicolae, tehnician la Pirometrie, Toader, șef de secție adjunct la Rectificare, fără a mai pune la socoteală surorii, nepoți și alte rude, care, cu toții, au crescut la „Rulmentul”. Orașul a făcut uzina, dar și uzina a făcut orașul...

Sau iată această edificatoare traiectorie socio-profesională a lui Mitrea Ghioc. Cu ani în urmă, la absolvirea liceului, negăsind în oraș un loc de muncă potrivit aptitudinilor și năzuințelor sale, a fost, rînd pe rînd, suplinitor de geografie la o școală dintr-un sat apropiat (tînărul de 18 ani avea elevi de 17...), merceolog, actor amator (l-a jucat pe pitarul lui Mircea cel Bătrîn în „Io, Mircea Voievod”), administrator la o casă de cultură. Un drum în viață, „un vad al meu”, după propria sa expresie, l-a găsit doar cînd a apărut I.E.P.A.M. Este îndrăgostit de tehnica nouă, lucrează într-un sector de mare precizie, într-o hală cu aer condiționat (probabil unica pe o rază de 100 km în jur), s-a întors de curînd de la o specializare în Italia.

Poate cea mai pregnantă concretizare a mutațiilor aduse de industrie la poalele Dealului Brîndușelor aparține directorului Întreprinderii de confecții, și ea creație a ultimilor ani. Ne repeta inginerul Toader Frăteanu cuvintele rostite acum un sfert de veac și mai bine de fosta directoare a direcției generale a confecțiilor din Ministerul Industriei Ușoare, Paraschiva Brainer. Era prin 1951: Ea îl chemase pe tînărul ardelean de prin părțile Clujului, proaspăt absolvent al Politehnicii, să-i propună să meargă la Birlad, unde se preconiza crearea unui puternic centru al producției confecțiilor. Frăteanu a rămas descumpănit:

— Birladul? Mărturisesc că nu-mi spune nimic. Un nume în cartea de is-

Orașul a făcut „Rulmentul” a făcut și birlădenii pe

Birlădenii nu sînt perfect satisfăcuți de centrul orașului, pe care nu-l socotesc suficient de reprezentativ. Arhitectul Viorel Hurduc povestește, cu destul năduf, că automobilistii în trecere întrebă: „Unde-i centrul?“, fără să-și dea seama că se află chiar acolo... În curînd se va construi un nou centru civic, care, nu ne îndoim, va produce impresia convenită pînă și automobilistilor grăbiți.

torie și atît. Probabil, un tîrg amărît. Directoarea i-a replicat:

— Socialismul, tovarășe Frățeanu, nu se construiește numai la București și la Cluj, ci și în Moldova.

Inginerul a acceptat. Și din 1951 tot construiește socialismul în Moldova.

Ce a însemnat, de fapt, socialismul pentru Birlad? În 1975 o producție industrială globală de peste două miliarde și jumătate de lei, în 1980 cifra corespunzătoare urmînd să depășească cinci miliarde. Se vor construi și alte întreprinderi industriale, un nou centru civic etc.

— Municipiul se înnoiește din temelii — spune primul secretar al comitetului municipal de partid, Pavel Stoica. Practic, din Birladul antebelic nu vor rămîne decît Teatrul, Casa de cultură, sediul actual al primăriei — care va căpăta o altă folosință —, liceul centenar și alte școli care au intrat în conștiința atîtor generații de birlădeni. Știați că prima școală de grămătică a fost înființată la Birlad în anul 1803?

S-ar părea, așadar, că pentru acest oraș metamorfoza va fi cvasicompletă. Și totuși nu.

Adevărat, a trecut de acum în neființă Birladul mahalalelor mizere, unde „viața nu era strălucită și ceanul domnea“, după cum îmi povestea Ion Saveliuc, bătrînul fotograf minutar al cărui „à la minute“ s-a prelungit aci din 1923. În această jumătate de secol și mai bine, pe retina ochiului și pe placa aparatului său cu burduf s-a întipărit cronică vie a Birladului.

Fără nostalgii

A dispărut Birladul în care grădina publică și fanfara Regimentului 12 infanterie erau singurele mijloace de recreare. Orașul care vuia în timpul războiului mondial — primul, se înțelege — de „balurile preistorice“ pe care le dădea bancherul Crisovelon în palatul lui din apropiere. Ostașii mereu pe front, apărîndu-și țara, și protipendada, căreia i se alătura uneori regele în persoană, dansa în blănuri aruncate pe pielea goală în fața focului din cămin sau pierdea la cărți într-o noapte cît cîștiga orașul într-un an.

A dispărut și cvartetul de coarde care se întrunea duminică în sala Curții cu juri, în acea singură zi de sărbătoare în care era goliță de public ei obișnuit. Cîntau din Borodin un medic, un profesor de limbă latină, un magistrat și un avocat.

A dispărut și arșarul din Strada Mare, la umbra căruia Ion Saveliuc și confratele său de breaslă Iosif Wechsler, cu-relarul Heinrich, Cristu bragagiul și Petru Petrici băcanul se pierdeau în taclele lumii lor de mărunți meseriași, acești Take, Ianke și Cadir, care, ca și evocatorul lor, Victor Ion Popa, la Birlad și-au dus traiul.

A dispărut Birladul pe ale cărui străzi nepietruite — ne povestea venerabilul profesor Gheorghe Vasile Gălcă — fuseseră duși în lanțuri de jăndari cei 12 tîlhari ai lui Piele-Neagră, care l-au prădat și omorît pe Stroe Beloescu, omul care din banii lui a ridicat școli și a înzestrat biblioteca orașului.

A dispărut Birladul lui Hagi Andrei Ionescu, angrosistul de coloniale care, pînă a plăti banii ce-i datora de pe urma unui faliment, nu și-a părăsit camera timp de 20 de ani încheiați, întrecînd cu mult, printr-o anumită grandoare provincială, pe emulul său balzacian César Birotteau.

A dispărut acel Birlad al trecutului nu fiindcă în el toate ar fi fost rele, ci fiindcă vremurile noastre cer și impun alte ritmuri, alte dimensiuni de viață.

Dar a rămas și s-a amplificat, în alte forme și pe alte coordonate, strădania de cultură și de mai bine de care vorbea și Ibrăileanu. Birlădenii de azi trudesc în hale cu aer condiționat, își vînd rulmenții pe cele cinci continente, creează echipamente de automatizare tocmai bune pentru veacul al XXI-lea, dar continuă a trăi cu obsesia brîndușelor copilăriei lor.

LIONEL NIȚESCU

Nu cu mulți ani în urmă, Birladul era vestit mai mult pentru iarmarocacele sale. „Ruimentul“ a schimbat totul.

La Baia de Fier, într-o mină tînără, printre mineri cu nume de Basarabi

(Urmare din pag. 1)

nul seacă sau se ascunde, mai aproape de adevăr, după opinia geologilor, fiind ultima ipoteză, frisonantă pentru localnicul care — miner de cîteva mii de ani — îi așteaptă nerăbdător confirmarea, ca să lege timpul cel vechi de timpul tînăr într-o aceeași bătaie de artere.

Cei din Baia de Fier, vechi mineri, sînt astăzi oamenii uneia din cele mai tinere mine, singularizată, între minele țării, și prin vîrstă, prin tinerețea ei, și prin filonul, unic la noi, de grafit, cărbune cu proprietăți prețioase, cu largi aplicații industriale, semnalat aici, sub Muntele Cătălinul, lîngă vatra latină a cheilor Galbenului, de savanți români de-acum un veac, dar exploatat sistematic abia în anii socialismului. Tot ce se vede aici, la Cătălinul, în Baia de Fier, sub pămînt și deasupra, de la galeriile ce lărgesc spre adîncuri vetrele antice de topit minereul, de la autostrăzile de asfalt ce lărgesc drumurile secrete prin codri ale oierilor de demult, pînă la instalațiile stației de flotare, ridicată pe-un țarm de lac, între fagi bătrîni, lîngă gura, ca o altfel de mină, ducînd spre adîncuri de timp, a „Peșterii Muierilor“, poartă ștampila acestor ani, noutățile cele mai izbicioare fiind, și aici, ca pretutindeni, cele ale ultimului deceniu, deceniul congreselor IX, X și XI ale partidului. Ieri încă, grafitul, acest caș gras și bun al pămîntului, se încărca, asemenea cașului, în butoiașe de lemn, între doage de brad, fiind cărat pe spinările cailor, în caravane ce coborau dinspre Baia de Fier pe poteci arhaice, ca și cele ale oierilor transhumanți. Buțile de brad au fost înlocuite cu anvelope de plastic, caii cu un funicular, funicularul cu puț de coborîre-urcare conceput după exigențe la zi, marfa prețioasă și delicată, extrasă cu tehnici și cu tehnologii în continuă înnoire, pleacă spre țară în camioane, pe șoseaua de asfalt construită acum cîțiva ani. Și pleacă, lună de lună, mereu mai multă. Mina, ni se spune, e în plină extindere și modernizare, se lucrează acum la dublarea capacității ei.

Șeful minei, inginerul Miron Rădescu, om tînăr, este fiu de localnic, de „băiaș“. Ceilalți ingineri, Petre Flitan, Gheorghe Bălan și Dumitru Golu, sînt și ei tot de-ai locului, primul din Baia, ultimii din Bumbesti-Pițic, satul de la cîțiva kilometri. Cel mai bun miner-artificier, fruntaș al întrecerii, delegat al băiașilor la recentul Congres al consilierilor oamenilor muncii, este Ion Basarabă. Nume cu genealogie de cronică, nume pe care-l poartă, în Baia, după socotelile unui monograf al comunei, profesorul Ion Nițulescu, cîteva zeci de familii, descendente din Basarabi, deci rude de singe cu vodă Matei și cu Brâncoveanu. Numele șefului minei, Rădescu, e purtat de 113 persoane, fiind, la fel, nume vechi, întîlnit în hrisoavele secolelor al XVII-lea, al XVIII-lea și al XIX-lea. Printre minerii, operatorii, artificierii și maiștrii pe care i-am cunoscut aici, alături de fruntași ca Ion Ungureanu, Aurel Unga, Mircea Motan, Stelian Stan, Ștefan Doldur, Gheorghe Papuc, alte nume, precum cele ale lui Ion și Gheorghe Panduru, fac parte, la fel, dintr-o veche, ilustră și întînsă familie, cea a Pandurilor (92 de persoane), descendenți ai celor care s-au înrolat, în 1821, sub drapelul lui Tudor din Vladimiri, aflîndu-se, spune cronică, sub comanda lui Dumitru Gîrbea, căpitanul de poteră, personaj de legendă, „comandir peste toată linia muntelui“, viteaz de faimă, ridicat din simplu țaran, om ai cărui strănepoți de fii care-i poartă numele sînt printr-una din acele tulburătoare coincidențe ale istoriei nu doar păstorii ca strămoșii, ci și mineri, nu însă la Baia, ci la Motru.

Cum muncesc ei, acești oameni ai unei tinere mine, acești oameni vechi, iviți dintr-o lume cu rădăcini ce se pierd în timp? Muncesc cu rivnă, fiindcă sînt mineri, muncesc mult, fiindcă li se cere mai mult. Da, ține să precizeze Constantin Jitaru, primarul comunei, lor, minierilor Băii de Fier, li se cere mult. Le cere țara, ei fiind, cum spuneam, singurii care dau grafitul, prețiosul grafit așteptat de industria metalurgică, ei, deci, ca unici deținători ai cheilor comorii, neputîndu-se lăsa pe seama altora, cheile astea neavînd dublete și comoara nefiînd decît aici. Le cere și Baia de Fier, acest sat gorjenesc de munte, cîndva izolat, trăind doar în sine și pentru sine, mulțumit să trăiască așa, pitîndu-se sub destin,

nevrînd să fie „luat la ochi“ de acesta, refractar la timp, rebarbativ la orice comunicare cu lumea, înfilînd-o doar ritmic, calendaristic, în dependență de transhumanță, apoi refugiindu-se lîngă cer, în pustietate și în tăcere. Să cere, astăzi, prin mina sa, prin importanța și unicitatea ei în peisajul industrial al țării, a descoperit, brusc, gustul celebrității, al lui „a fi cineva“, gust, după cum se știe, devorator, împingîndu-l pe cel ce-l încearcă la a vrea tot mai mult. Deci minierilor Băii de Fier le cere mult țara, le cere și Baia de Fier, își cer, peste toate, ei înșiși, acești Basarabi și acești Panduri, formați, din vechi, la școala aspră a trîntorului cu pămîntul și subpămîntul, la școala aspră a luptei pentru păstrarea și înflorirea acestei vetre, școală din care decurg, inflexibil, acțiuni și idei pe care epoca noastră le potențează mereu, le duce la noi împliniri. Deci li se cere — sau își cer — mereu mai mult, fiindcă nevoia de grafit e în creștere. Deci li se cere — sau își cer — mereu mai mult, fiindcă nevoia de victorii la Baia de Fier, așezare ce-a spart carapacea anonimatului, revigorîndu-și faima vechii istorii, este în creștere, locul și oamenii lui cer, zi de zi, izbînzile muncii, e firesc să le ceară, fiindcă fără aceste izbînzii o colectivitate — și încă una abia ieșită din anonim — nu rezistă, se pierde, își pierde identitatea, recade în firea-i veche și strîmtă, se destramă în cenușă. Despre minerii Băii de Fier, mină fruntașă de ani și ani, nu se știe, ne spune primarul Jitaru, prea multe, și rămîn totuși, aici, între munții lor, niște izolați, reporterii ziarelor îi cam ignoră, publicitatea îi cam ocolește, dar asta, se pare, nu-i prea tulbură, ei nu pentru asta muncesc. Strălucirea victoriilor lor e trudită în întuneric, în galeriile subterane ale unui efort extrem de dur, răscumpărat nu de scînteierea festivă a flash-urilor sau a cuvintelor, ci de prețuirea reală, permanentă a întregii societăți, Ion Basarabă, artificierul fruntaș e mulțumit, ne mărturiseste că, participînd la marea adunare populară de la Tîrgu-Jiu prilejuită de recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, l-a auzit pe secretarul general al partidului spunînd că oamenii Gorjului sînt în stare să dărîme și munții. Lui, lui Ion Basarabă, îi ajunge că se știe printr-astfel de oameni, care, în cazul minierilor, chiar că dărîmă munții, la propriu. Legea creației lor, a minierilor, e cooperarea, unicitatea operei, deci a victoriei, fiind o rezultată obștească de eforturi și îndrăzneli. Nimeni, nici chiar un Basarabă, stirpe de voievozi, nu-și poate scrie numele pe peretele unei galerii, fiindcă muntele ar roși.

Li se cere mult, li se dă mult. Retribuția lor, ca a tuturor minierilor țării, a înregistrat, din nou, în vara asta, sporuri substanțiale, ceea ce înseamnă o calitate a vieții care sporește substanțial în întindere ca și-n adîncime. Casele lor, în Baia de Fier, sînt cele mai mari, mai frumoase, case cu cîte 3—4 camere, case-podoabe de artă, cu splendide prîspe sau „săli de față“ străjuite de stîlpi de piatră sculptată sprijinînd vaste arcade în semicerc, case albe, decupîndu-se pe fundalul munților și al codrilor prin această culoare abstractă ce capătă, dintr-o dată, mai ales cînd știi cine-s gospodarii, nu semnificația unei confundări, ci a unei detașări de natură. A unei investiții superioare în cadrul ei. Case în rimă cu Baia de Fier a acestor ani, așezare care-și asumă, tot mai pregnantă, semnele noului, ale civilizației citadine, ea urmînd dealtfel să devină, după 1980, oraș. Electricitate, asfalt, apă potabilă prin conducte, magazine moderne, restaurante moderne, liceu, dispensar, cămin cultural cu 400 de locuri, blocuri-vile pentru muncitori, alte mari edificii obștești în construcție, inclusiv de interes turistic, marchează, la tot pasul, transformări ale peisajului șocante prin inedit și prin anvergură, dar firești, în același timp, pentru o așezare a minierilor.

La Baia de Fier, în Munții Gorjului, vara e scurtă, florile stîncilor (e aici și un rai al florilor) trăiesc abia acum, în plin august, surpriza întîrziată a primăverii, fragile, pe-aceste culmi, încă nu-s ofilite, bobîțele afinelor încă sînt amărui și dure, dar anotimpul, adică vara asta atît de scurtă, mi s-a părut, cel puțin judecînd după ritmul roadelor, a-și da măsura nu în lungime, ci în intensitate.

Flacăra revine: După raidul pe șosele, un raid în întreprinderile de transport

Ce s-a întâmplat cu mașinile — mai precis cu șoferii lor — care umblau brambura?

După 14 zile de la data constatărilor, publicate de „Flacăra” din 4 august, am luat drumul unor instituții și întreprinderi ai căror conducători auto fuseseră surprinși în conflict cu legea și, uneori, cu simțul răspunderii față de bunurile statului.

Prima investigație, chiar la serviciul circulației, din cadrul Inspectoratului județean Ilfov al Ministerului de Interne, cu ale căror echipaje străbătusem șoselele din raza lor de activitate în zilele de 30 și 31 iulie a.c. Scopul: să vedem ciți dintre cei găsiți în culpă, cu acte reținute sau cu amenzi aplicate pe loc, se prezentaseră, așa cum precizează legea, la organul de miliție, însoțiți de un factor de răspundere din cadrul unităților lor de muncă, pentru explicații, pentru elucidarea cauzelor care duseseră la contravenție și așa mai departe. În registrul întâlnim însă foarte puține numere și nume notate de noi, în cele două ultime zile de iulie. Explicația ne-o oferă maiorul Vasile Forgaci: „Mulți conducători auto nu îndrăznesc să se prezinte în fața șefilor lor pentru a le raporta cele întâmplate. Mai curând vin la noi, încercând, prin diferite mijloace, dintre care nu lipsesc tânguielile socotite capabile să inducăseze („am copii mici, mama e grav bolnavă, etc. etc.) și nici tentativele de mituire”.

O CONVORBIRE CIUDATĂ CARE S-AR FI DORIT NESCRISA...

...dar pe care o scriu totuși, deoarece m-a surprins într-afit, încât m-am convins că dacă o rețin în carnet pierd, de fapt, o partidă în care se înfruntau simțul datoriei cu încercarea de intimidare (ca să pomenesc numai două dintre mai multe aspecte ale unei experiențe nu foarte noi pentru un ziarist). Precizez că întreaga discuție s-a purtat în termeni cei mai politicoși cu putință, în ciuda divergențelor de opinii care au rămas... divergențe pînă la urmă.

Și iată de ce. Autobusculanta 32 B 5 097, aparținând I.T.A. Ilfov, autobaza 6 Filaret, este găsită simbătă 30 iulie a.c. la orele 19,30 în țîrg, la Călugăreni, în mijlocul unui maldăr de scinduri, ferestre și uși, provenite de la demolări, apărînd ca evident faptul că tocmai le descărcase. Din discuția avută cu șoferul Stan Nicolae ar trebui să reținem că el coborise din șosea vrînd să-și cumpere niște materiale pentru casă, intenție la care a renunțat, intrucît i se cereau doi poli pentru o scindură. Din foaie rezultă că locul de parcare a mașinii se afla la Vidra, deci la distanță de Călugăreni, practic pe un alt traseu, deși la Vidra se poate ajunge chiar și prin... Giurgiu ori... Pitești, ruta mai scurtă este însă cea directă București-Berceni-Vidra. În plus, camionul circula gol. Pe foaia de parcurs nu se indica nimic, alt act care să confirme necesitatea prezenței mașinii pe această șosea nu ne-a fost înfățișat. Stan Nicolae afirma că se ducea la coloană. Comentînd cazul cu tovarășul Dima Frangulea, inginerul șef al autobazei de care aparține autobasculanta amintită, intrăm în controversă deoarece, profan în materie, susținem că omul circula cu o foaie în alb. Ingerul argumentează că așa ceva nu este posibil. (Vom vedea mai încolo ce cred și alții despre problemă...). Aflăm, că mijloacele sînt destinate unor beneficiari de care depind în realitate șoferii și mașinile pe care le conduc pe o durată de timp, uneori destul de îndelungată. De unde și declinarea unor răspunderi care, după opinia noastră, revin totuși autobazei nr. 6 Filaret, în cazul dat. Conducerea unității, reprezentată în acea zi de inginerul șef, nu știa nimic despre cazul în speță. Este convocat tovarășul Florea Ungureanu, tehnicianul care are ca sarcină supravegherea siguranței circulației pentru autovehiculele aparținînd de autobaza 6, care este însărcinat, pe loc, să facă anchetă, ceea ce durează cel puțin 48 de ore... Dar noi vrem să știm doar dacă șoferul și-a anunțat superiorii că nu mai are acte. (Știm de fapt că o făcuse, deoarece trecusem mai întîi pe la miliție, după cum am scris). Ce-am obținut, prin urmare? Confirmarea unei presupunerii și anume aceea că informarea cadrelor de conducere din unele unități, privind comportamentul oamenilor din subordine, ori nu se face deloc, ori la întîm-

plare și că unii dintre acești conducători cred că gîndesc bine atunci cînd consideră că un mijloc de transport, închiriat unui beneficiar, trece cu totul și cu totul în responsabilitatea acestuia. Ce este grav într-o atare împrejurare? Că se deschid foarte multe breșe prin care sînt ocolite prevederile legale.

Am întrebat, după alte 24 de ore, ce s-a petrecut și am aflat că mașina se afla la Călugăreni în conformitate cu cerințele beneficiarului, chiar la acea oră, și că totul a fost în ordine! Răspunsul nu ne satisface pentru că: este clar că foia de parcurs, „albă” în momentul găsirii mașinii la țîrg, a fost completată ulterior și anume așa ca să corespundă întocmai; la fel de clar este și faptul că șoferul declarase, în prezența plutonierului Costel Vlădescu și a mea că dorea să-și cumpere scinduri, pe care, ducîndu-le la el acasă, ar fi comis o altă abatere de la traseu evidentă dar posibil de justificat printr-o nouă foaie de parcurs dintre acelea în... alb; la fel de limpede a reieșit vinovăția șoferului care se declarase de acord să plătească, pe loc, o amendă pentru a nu-i fi oprite actele; o amendă de 50 de lei a fost plătită la sediul miliției, la 1 august, cînd Stan Nicolae și șeful său de coloană Iordache Dumitru au avut discuția cu organele de circulație de la județ; și, în fine, recunoașterea făcută duminică 31 iulie de către cei care aduseseră scindurile la țîrg și care, atunci angajaseră un alt autocamion pentru a le aduce pe cele nevîndute la București, lămurește ceea ce mai era încă neclar pentru alții: „le-am adus aseară cu autobasculanta aia, da' i-am plătit 300 de lei”, așa că nu ne mai rămîne decît o întrebare: Cine-o fi mai mare peste autobaza 6?

O ALTĂ UNITATE, O CU TOTUL ALTĂ MENTALITATE...

...am întîlnit la I.T.A. București, autobaza nr. 3 Filaret, Șeful de atelier, ing. Ioan Pop, cunoaște problema cu Vasile Vârșoi, cel care își lăsase cheile în microbuz și dispăruse undeva prin comuna Hotarele. Și această mașină lucra la beneficiar, dar autobaza se interesase chiar a doua zi despre cele întâmplate. Vârșoi declarase că plecase pe aproape pentru a căuta o căldare... În fine, s-a plătit amenda, s-au recuperat actele. Importantă mi se pare atitudinea conducerii autobazei, pe care îmi îngădui s-o dau ca exemplu. Ion Pop și Dumitru Nicolae, șeful de coloană al lui Vasile Vârșoi, cunoșteau întreaga situație și măsurile luate, în afara organelor de miliție: șoferului i se imputase suma de bani reprezentînd contravaloarea kilometrilor parcursi în afara traseului prescrip, pe lângă amenda dictată de miliție (50 de lei). Ni se spune că, totuși, să încercăm să vorbim și cu directorul autobazei, plecat acum la o ședință. Iată ce ne spune directorul respectiv, om de 58 de ani, dintre care 30 petrecuți în autobaze de acest fel (cea pe care o conduce acum fiind cea mai mare din țară):

— Controalele noastre sînt mai dure și mai eficiente, aș îndrăzni să spun, chiar decît cele ale organelor de miliție și le tratăm cu o maximă exigență luînd măsurile pe care le considerăm potrivite, printre care schimbări de pe autobuze pe basculante, treceri temporare pe alte funcții în garaj, ori — în extremis — desfacerea contractului de muncă celor care nu ne mai dau speranțe de îndreptare. Și, totuși, înregistram și noi accidente pe drumul bune, ideale funcționări, cum am dori-o, a unității noastre. E vorba de 1400 de șoferi! Toate sesizările, chiar și cele din afara sectorului nostru, sînt verificate rapid. Ordinul 720 al ministerului nostru este foarte clar în această privință.

EXCEPȚIA NU ESTE EXCEPȚIE...

...așa cum s-ar putea crede, deoarece și la I.U.T. Alexandria, unde lucrează șoferul Ion Șerban, cel care angajase un transport de scinduri de la țîrgul din Călugăreni la București, am întîlnit aceeași exigență față de aspectele legalității activității specifice. Ing. Alexandru Badea recunoaște: „Ceea ce s-a scris în „Flacăra” reprezintă o chestiune reală. Șoferul nostru nu poate justifica trei ore și jumătate pe foaia sa de parcurs,

deoarece a intrat în garaj la 15,15 ori dv. l-ați găsit acolo la 11,30. Nouă ne-a declarat, dar de-abia după ce a apărut reportajul din „Flacăra”, deci cu 4 zile înțirziere, cele întîmplătoare susținînd că sora sa are casa în reparație și avea nevoie de materiale. Minciuna este evidentă intrucît el luase bani pentru acest transport și încărcase toată cantitatea dusă la țîrg, de alții. Și-a plătit cursa efectuată în scop personal și miliția i-a aplicat o amendă de 300 de lei. E adevărat ce vă spune inginerul Frangulea că beneficiarul stabilește traseul și toate celelalte condiții, dar foaia de parcurs ne interesează și pe noi; pe manșeta ei vedem, ca-ntr-o oglindă, întreaga activitate din perioadele în care șoferul este dat la terț. Pagubele produse în avutul obștesc devin foarte mari cînd se adună fiecare drum făcut în afara serviciului, pe ansamblul unui județ, ori la nivelul ministerului. Sistemul nostru de lucru prevede o ședință plenară, în fiecare miercuri, în care sînt dezbătute toate aspectele disciplinare ale muncii din săptămîna precedentă. Ieri l-am discutat chiar pe Ion Șerban...

MAI AȘTEPTĂM UN RĂSPUNS...

...de la I.T.A., intrucît echipajul despre care am scris a plecat între timp într-o cursă, dar, revenit în țară, va prezenta la control materialul furnizat de un aparat special instalat pe orice mașină de transport internațional (tahograf) care înregistrează orice staționare, pe cauze și durată, de unde apar și devierile de la traseul prevăzut.

MANOLE CĂRȚAN

Policlinici cu plată

Policlinica cu plată numărul 1 din Calea Griviței. Îmi fac loc cu greu prin mulțimea de pacienți așteptînd, foarte mulți în picioare, transpirați, apatici sau îngrijorați, unii explicîndu-și cu vioiciune bolile în fața cabinetelor de specialitate, trecînd în prealabil pe la casierie (medic specialist — 40 lei, medic primar — 50 lei, profesor — 60 lei), oameni cu speranța vindecării ori chinuși de lipsa unei boli. O speranță plătită, o jumătate de gertitudine. În fața cabinetului de dermatologie, pe un scaun, așteptîndu-și rîndul, Radu Constantin, tehnician forestier din Bacău.

— Ce v-a determinat să veniți la o policlinică cu plată, și încă în București, cînd Bacăul este un oraș mare, cu policlinicile lui cu personal medical a cărui pregătire n-o punem la îndoială?

— Bolile dermatologice sînt foarte capricioase. Ciți medici, atîtea tratamente. Și uneori te tratezi ani de zile. Profesorul Longhin, pe care îl aștept, este un om a cărui experiență i-a adus faima. Este un bun diagnostician, de renume mondial și dînsul este primul care mi-a dat medicația corespunzătoare. La Bacău nu mi-au dat de capăt. La vîrsta pe care o are profesorul, ar putea să stea acasă. Nu pentru bani vine el aici! Aceasta este viața lui — să vindece! Programarea, simplă, prin telefon.

În dreptul cabinetului de interne, mecanicul auto de la I.T.B. București.

— Ați încercat să apelați pînă acum la policlinica instituției la care lucrați?

— Am venit aici presat în primul rînd de timp. La policlinica I.T.B. nici la orele patru dimineața, dacă te înscrii, nu poți intra. La șase e prea tîrziu. Iar eu dimineața lucrez. Sînt medici buni și acolo, am încercat, dar mereu mi se spune că nu mai au numere de ordine. Prefer să plătesc și să se termine odată. „La noi, la TANA, la transporturi, e și mai greu”, mărturisește soția sa, Tudorache Mariana. La stomatologie sînt patru medici într-un cabinet și nici nu discută cu tine.

La serviciul oftalmologie, pensionarul Arnold Grinberg așteaptă.

— Vin aici pentru că la policlinica de cartier e foarte mare aglomerație, timpul acordat consultațiilor este mai redus și mai superficial. Și apoi, cunoscînd un medic în care ai încredere, e firesc să-l urmezi. Boala îl face pe om dificil. Zdrăvăn de tot și nu suportă aglomerația, birocrăția. De aceea vin oamenii aici. Medicul la care mă consult este medic de spital și dacă nu ar fi în policlinica aceasta nu aș putea ajunge la el. Și apoi un bolnav încearcă mai mulți doctori și devine devotat celui care îl vindecă.

Așteptîndu-și rîndul la urologie, inginerul constructor Gheorghe Vasilescu vine cu mare încredere la bogata experiență a medicului Al. Augustin.

— Vedeți, fiecare om este egoist în felul său, mai ales cînd e vorba de sănătate. Eu am un frate doctor, dar nu mă duc la el (chestiune de psihologie). Iertați-mă, mi-a venit rîndul.

— Zaharia Elena, sîntefi soră medică de chirurgie aici, în afară de ceea ce achită omul la ghișeu, în afară de o programare corectă, ce găsește el la o policlinică cu plată?

— Păi aici avem dintre cei mai buni medici! Cine nu a auzit de prof. Panait Sirbu, de prof. Scarlat Longhin, de conf. Dragoș Bocancea sau acad. Ion Făgărășanu! Oamenii vin la ei pentru precizarea diagnosticului cînd adeseori s-au tratat, iar tratamentul n-a dat rezultate.

Asistenta șefă Aniței Elena: „Policlinica cu plată numărul 1 are deja o tradiție. Vin pacienți din toată țara, auzind nu de miracole, ci de vindecarea reală a semenilor lor. La spitale, un bolnav nu-și poate frecventa medicul preferat. Aici însă are acces. Media pe zi de consultație pe întreaga policlinică — patru, cinci sute pacienți. Eu cred că sîntem căutați nu pentru cîștigul de timp cît pentru rezultatele care se obțin aici.

Doctorul Ion Lemnete, ginecolog la policlinica cu plată numărul 1, directorul Spitalului Filantropia, ne completează tabloul:

— După sistemul de organizare din țara noastră, fiecare pacient ar trebui să se prezinte la policlinica de care aparține. Dar cel mai mare doctor este acela care te face bine.

Discuțăm în cabinetul său, de față fiind și Elena Cazacu, o pacientă iradiind de bucurie. A venit plîngînd de la o circă unde i s-a spus că e suspectă de neoplasm.

— În urma consultației, spune doctorul, am constatat că dumneaei nu are nimic suspect. În loc să facă psihoprofilaxie au trimis-o direct la oncologie. Pe lângă înalta calificare profesională însă unui medic i se mai cere și foarte multă omenie.

Aproape de închiderea programului găsesc și policlinica cu plată numărul 3, mutată după cutremur pe strada Eforie. Pe un coridor semiluminat așteaptă la serviciul de neurologie Marcel Popescu, economist.

— Voi intra la doctorul Kramer. Fiind după masă liber, e mai ușor. Nu contează că plătesc. Sănătatea...

— Dar, la alte policlinici v-ați consultat? Ce v-au spus?

— Chiar acum vin de la circa 24 din Titan.

— I-ați spus medicului de acolo că vă veți repezi și aici?

— De ce să-i spun?

În acel moment și intră.

Sînt invitat cu multă amabilitate în cabinetul său de către doctor col. Victor Florescu, director adjunct al policlinicii numărul 3, orelist, medic la policlinica M.A.N.

— Tovarășe, doctor, care este utilitatea unei policlinici cu plată alături de celelalte policlinici?

— Prin aceste policlinici statul a vrut să asigure o asistență medicală în primul rînd de calitate. Lucrul făcut de un artizan e mai prețios decît cel de serie, ca să folosesc o parabolă. Medicii care dau consultații în policlinicile cu plată sînt numiți de direcția sanitară a municipiului București. În general, sînt numiți medici de la primari în sus. Deci, oameni cu experiență. Noi consultăm și chiar operăm pentru un preț derizoriu, dacă ne gîndim cît poate să dea omul pentru băutura sa și pentru repararea unei chiuvete. Cei care vin aici pleacă mulțumiți și nu ne uită. Efectuînd o operație estetică unei tinere profesoare din Tîlmaci, aceasta a trimis-o la noi și pe mama ei cu o otită supurată cronică. Un inginer cu un neoplasm depistat în faza incipientă, după un tratament cu cobalt s-a vindecat.

— Ce a făcut policlinica numărul 3 în timpul cutremurului?

— Atunci policlinica a acordat asistență gratuită tuturor celor aflați la nevoie. Dar în vremuri normale nu toți oamenii se gîndesc cui servește în primul rînd un prim ajutor. Sînt pensionari care își dau întîlnire la circă: „Mai ieși și tu o tensiune, mai faci și tu un tușeu de prostată, mai sporovăim...” Spunînd policlinică cu plată, ne putem gîndi la bani. Un medic cîștigă 400-500 de lei lunar, într-un mod corect, dar cîștigul este mult mai mare de partea pacientului. Din suma achitată de client se mai plătește și personalul mediu și chiria. În statul nostru socialist policlinica cu plată este o instituție pusă firesc în slujba oamenilor muncii. Un loc în care omul își poate alege medicul.

ADI CUSIN

Două cîntece din Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Amintire cu haiduci

Text și muzică : VALERIU STERIAN

AMINTIRE CU HAIIDUCI
Muzică și text : VALERIU STERIAN

Un codrul ver-de Nu se mai pier-de Nu se mai ve-de ur-mă de cal
Pe la iz-voa- Nu mai a- par-re Um-bră-că-la-re a vreu-nui hai-duc
Un-de-s-au dos Cînd au a- pus A-mii-de sus ai glo-ri-ei lor
Un-de-s pînă-toale-le Un-de-s pînă-toale-le Căii și flîn-te-le hai-du-ci-lor.

In codrul verde Nu se mai pierde Nu se mai vede Urmă de cal Pe la izvoare Nu mai apare Umbra călare A vreunui haiduc.	Unde s-au dus Cînd au apus Anii de sus Ai gloriei lor Unde-s pistoalele Unde-s pumnalele Caii și flintele Haiducii lor.	La drumul mare Nu mai apare Să mai omoare Cite-un ciocoi Să-i ia toți banii Pentru țaranii Pentru sărmanii Plini de nevoi.
--	--	---

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar a avut bucuria ca la spectacolul de la Sala Palatului prilejuit de sărbătorirea zilei de 23 August, să participe și doi din membrii săi: Nicu Alifantis și Adrian Ivănișchi. Ei au interpretat împreună cu corurile reunite ale întregii manifestări cîntecul Trăiască România! (muzica de Nicu Alifantis, versurile de Adrian Păunescu). E o bucurie care a creat membrilor cenaclului noi răspunderi.

Antirăzboinică

Text : ADRIAN PĂUNESCU

Muzica : VALERIU STERIAN

ANTIRĂZBOINICĂ

Pu-ți-ne lu-cru-ri au ră-mas ci-vi-le În a-cest veac ploios și mi-li-tar
Nu zi-le ai per-mi-sii de zi-le Co-piii drep-ți din mu-me-le lor
Sar Pen-du-le-le ca nig-te cis-me so-nă Scîns-rînd pe-un step și re-tu-ză-ți
Și Sînt treize-ci de răz-boi-a-te în-tro lu-nă Și toa-te poar-tă moar-tea în a-

Puține lucruri au rămas civile
In acest veac ploios și militar.
Nu zile ci permisiile de zile
Copiii drepti din mumele lor sar.
Pendulele ca niște cizme sună
Scrisind pe-un step și refuzat nisip.
Sint treizeci de războaie într-o lună
Și toate poartă moartea în aripi.

De altfel și de observat e lesne
Și de simțit pe propriul grumaz
Că de la conștiință pînă la glezne
Omule o manta cu simțuri azi.
Civile au rămas lucruri puține
Nici inima nu are ritm civil
Și înregimentarea prinde bine
Civilului prea bleg și prea umil.

Nici moartea nu mai are nici un farmec
In acest veac cu foarte mulți soldați.
Sub teii înfloriți stăm ca sub arme
De stele cînd sintem mitraliați.

Zimbiți soldați, e ceasul inierii
Copiii drepti din mumele lor sar
Reglementar să își salute ofițerii
In acest veac ploios și militar.

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dialog

Teodor Capota, Cluj-Napoca : Sonetele dv. „galante“ n-ar putea fi în orice caz definitive pentru un debut cu adevărat reprezentativ, fiind mult prea monocorde și pe deasupra prea puțin personale, de la tonalitatea lor generală la expresie. Chiar dacă ele atestă un anumit meșteșug (cu toate că și aici ar fi de făcut unele observații pe text), nu pot spune prea mult despre personalitatea în devenire a unui poet ca dv., care nu se află la primele apariții. De aceea din cele 10 sonete ne-am oprit numai la unul, și nu în timpător tocmai la acesta, deoarece aici pară vocile care s-au mai înregistrat pe această placă sint șterse de-a binelea, făcîndu-se auzită îndeosebi vocea dumneavoastră.

George Nicolae-Podișor, Rucăr : Reîntîlnirea cu scrisul dv. ne-a bucurat, chiar dacă numai una dintre poezii ni s-a părut demnă să o încredințăm tiparului. Deși ca idei poetice și celelalte sint generoase, realizarea lor rămîne la jumătate, poate și din pricina unui patriarhalism vetust, ca sentiment și limbaj.

Liviu R. Georgescu, Cornăești : Ezi-

tați între romanța cantabilă, ușor demodată, și meditația pseudo-filosofică sau notația de album intim. Cu toate că unele versuri frumoase nu lipsesc, substanța de viață și de gândire a scrierilor trimise e debilă, suferind de ceea ce numea odată George Călinescu avitaminoză. Am impresia că dv. căutați poezia într-o zonă sterilă, greu fertilizabilă și de propria imaginație. Ipostaza în care vă găsiți o intuiți bine într-una din compunerile trimise: Caut, nu știu ce caut / mi-i foame de gol / și foamea n-am să-mi astîmpăr // Visez — nu știu ce visez / mi-e sete de-abis / și setea n-am să-mi astîmpăr etc. etc.

Ion Burnar, Ciocîrlău : Dacă este de apreciat în genere filonul viguros de poezie pe care-l relevă versurile dv., încă și mai mult apreciem aceste reușite într-un domeniu în care prea mulți autori recurg la descriptivism și livresc, la un decorativ sărbătoresc, de circumstanță. E vorba de poezia de esență și rezonanță patriotică. Cu toate că sinteți la început, o profesati cu toată convingerea, avînd și resurse substanțiale de idee și metaforă. Istoria pentru dv. e organic integrată materiei din care vă modelați versurile, fie că e vorba de evocarea eroilor Moiseiului,

fie de martiriul lui Constantin Brâncoveanu. Dintre titlurile care reușesc să materializeze aceste căutări am reținut în mod deosebit spre publicare „Eroilor de la Moisei“. Strofe frumoase și idei notabile se întîlnesc și în alte versuri trimise, neîmplinite însă în ansamblul lor. Dealtfel vă și recomandăm un travaliu mai stăruitor, o luptă mai aprigă cu cuvîntul, implicit cu prozodia în măsura în care n-ați renunțat la virtuțile ei. Interesante informațiile referitoare la cenaclul sătesc, tip „Flacăra“, printre inițiatorii căruiă vă numărați. O scurtă prezentare a acestei experiențe ar fi binevenită (nu mai mult de 2 pagini dactilografiate). Poate și un reportaj sau alte scrieri despre însăși comuna dv., ar fi binevenite, așa cum am sugerat și altor colaboratori.

Petru Muscel, Pitești, Dumitru Drăgan, Buftea, Dumitru Paul Oprescu, Ploiești, Filip Rohan, Lugoj, Oltița Manafu, Galați : MAI TRIMITEȚI.

Ionel Ogneanu, Blaj, B. Gh. Ordesos, Loco, E.A., București, Doru Georgevici, Reșița, Gh. Stoian, Ploiești, Filip Ralu, Loco, Dana Munteanu, Ploiești, Dascălu Avram, Moroieni : DEOCAMDATA, NU.

lubire, hai pe cimpuri

lubire, hai pe cimpuri să ne-mbătăm de spațiu,
senzații policrome să ne pătrundă-n pori.
Vom regăsi dulceața din cartea lui Horațiu
și vom comite alte domestice erori.

Ci vom păși lunatic printre mărunte flori
și macii gurii tale foșni-vor cu nesațiu
iar zeități păgine, ca în străvechiul Loțiu
ne vor privi cu ochii lor calzi, scinteietori.

Un leneș vînt va trece prin părul tău suav
iar grijile diurne se vor topi și ele.
Veți fi o clipă zina copilăriei mele,
voi fi o clipă pruncul sfîlnic și gingav.

Miraose-a aer proaspăt, a tei și a fineață.
lubire, hai pe cimpuri să respirăm viață.

TEODOR CAPOTA

Sonet pentru întoarcere...

Pentru dr. Oprîșan

Doamnă, am tîmplele arse de fluturi
dînspre coarne de bour vine-nserarea
plec din mine-n genunchi, pe cărarea
ce-aruncăm cu caiși, la-nceputuri...

iată-mă, rug, incopciat între streșini
buzele-n tremur insetate-s de-o stea
neastîmpăr e pînda-n frunzare și cetini
armonii ce se-aprind în fulgii de nea

sudălmile maicii în rouri se-astern
litanii uitate-n răspintii, etern —
mai merg și mai caut căușu-mi de prunc...

mă învîrt în ce sens ? pe unde-o apuc ?
vina m-ascunde în zarzări, iconă aleasă —
cineva se scutură-n lut... ascute o coasă...

GEORGE NICOLAE-PODIȘOR

Eroilor de la Moisei

Trece prin țărîna un molid aprins
Pînă unde vorba știe a se rosti
Vin copiii-n urmă și mă strigă
Și eu aud și nu mai pot muri
Vin copiii și mă trag de miini
Cum de funii-ar trage un clopot răsturnat
Bate lutu-n trup ca într-o limbă
Sunetul istoriei ciudat
Bate inima satului pe-o dungă
Cu brațul strîns de unde-ncep viori
Taci inimă și rabdă pînă cînd
Vei bate iar pămîntul în brațe la feciori
Taci inimă și-ascultă undeva
Pe cer se vede-o casă din care ies bărbați
Mereu și nu se gată cu coasele pe umeri
Și într-o iarba timpului cu gesturi
de-mpărați.

ION BURNAR

Omisuni într-un studiu despre revistele școlare

Harnicul profesor și publicist, animator de vreo două decenii încoace al unor cenacluri literare ale elevilor, Tudor Oprîș, a întreprins în ultimii ani o amplă cercetare asupra revistelor școlare apărute între 1834—1974 în toate provinciile românești. Rezultatele acestei investigații, chiar dacă nouă nu ne dau sentimentul că Tudor Oprîș este cunosătorul atît de profund al acestui capitol al istoriei literaturii române, cum i se pare distinsului profesor Ovidiu Papadima (prefatorului lucrării pe care o comentăm), stau la baza valoroasei sinteze „Reviste literare ale elevilor“, 1834—1974, apărută nu demult în Editura didactică și pedagogică, în bune condiții grafice, cu numeroase reproduceri de coperte (elocvente prin ele însele pentru tinuta culturală sub care s-au prezentat nu o dată aceste publicații).

Luînd în considerare un fond de 2000 de titluri (cu toate că, potrivit și supozițiilor autorului lucrării, numărul acestora în mod real a fost mult mai mare, dar destule din ele nu ni s-au păstrat), dintre care cîteva sute au fost cercetate în amănunțime, după cite deducem din comentarii, Tudor Oprîș a adus o contribuție demnă de laudă nu numai la detectarea unor noi și bogate izvoare ale istoriei noastre literare, multe din ele prea puțin în atenție pînă în prezent, și a lărgit

totodată orizonturile istoriei noastre culturale în genere. Nu trebuie uitate că în multe orașe ale țării vreme îndelungată principalul focar de cultură a fost liceul, sau cel mult liceele în urmă cu 100—125 de ani.

Tradițiile acestea, cu schimbările de orizont proprii epocii contemporane și cu anumite intermitente circumscrise îndeosebi primelor două decenii de după Eliberare, cunosoc o nouă înflorire în ultimul deceniu, astfel că prin anii '70 numărul revistelor școlare apărute în licee ca și în școlile generale se ridică la peste 800, unele dintre ele, cum am mai avut plăcerea să remarcăm la timpul convenit, rivalizînd nu numai cu unele reviste studențești, ci chiar cu publicații culturale de notorietate. Multe dintre numele impuse sau în curs de a se impune în lumea literelor și artelor românești contemporane s-au afirmat mai întîi în paginile acestor reviste, în cenaclurile literare ale elevilor, fiind apoi preluate de către reviste și ziare de tineret ca „Luceafărul“, „Viața studentăscă“, „Știința tineretului“ (îndeosebi prin suplimentul său de altădată „Preludii“), „Amfiteatru“ și de cîteva ani încoace „Flacăra“. Nu trebuie uitate numeroasele culegeri de versuri și proză ale școlărilor și elevilor editate de C.C. al U.T.C., Consiliul Național al Organizației Pionierilor, ca și de forurile acestora de la nivel județean, municipal, orășenesc, comunal.

Paradoxal, însă tocmai această perioadă e reflectată mai palid în cartea profesorului Tudor Oprîș, și aceasta după părerea noastră pentru că a fost mult prea atent cu acele formațiuni și inițiative literare de care

s-a ocupat nemijlocit. E hazardat, de pildă, să-ți inchipui că într-un întreg interval (1949—1966), cînd nici o circulară pe linie de învățămînt nu oficializează editarea unor publicații, singura revistă care a apărut în mod regulat (și încă numai dactilografiată) e cea a cenaclului de la Liceul „Mihai Eminescu“ din București, intitulată „Catarge literare“. Noi însă cunoaștem în aceeași perioadă cîteva cercuri literare în școli (care editau și reviste) și un mare cenaclu, format în principal din elevi, cel al Tineretului de pe lângă comitetul orășenesc U.T.C. București, strîns legat din punct de vedere al debutului literar de „Știința tineretului“. În multe alte licee de tradiție din țară funcționau în aceeași perioadă cenacluri sau cercuri literare, unele dintre ele editînd într-o formă sau alta, și unele reviste.

Ca să nu mai vorbim de faptul că începînd din vara lui 1958 cei mai mulți dintre elevii talentați își găsesc în revista „Luceafărul“, cu vestițele sale rubrici „Dintre sute de catarge“ și „Steaua fără nume“ o excelentă rampă de lansare. O cercetare a acestor rubrici, al căror neuitat animator era Mihai Dragomir, va releva un fapt cu adevărat demn de istoria literară: atunci au debutat, elevi fiind încă, unii dintre cei mai originali poeți de astăzi.

Dincolo de asemenea carente pe care le semnalăm dintr-un sentiment colegial de pretuire față de autor, volumul „Reviste literare ale elevilor“ e o carte de un nedezmîntit interes pentru un cerc larg de cititori și specialiști.

NICOLAE STOIAN

ÎNTRU CLASIC ȘI BAROC

MONET

Aventura impresiei

4.

Baudelaire care ura natura ar fi adorat totuși **Nirvana galbenă**... O apă secretă ca în prima dimineață a lumii. Și pe ea o floare fragilă și feroce; floarea impresionismului, nufărul... Floare sau incendiu? La început pliiie surd. Apoi ne arde ochii. Deosebiri dintre cuvinte se șterg. Triumf? Dramă? Un colț din edenul floral de la Giverny? Rană, beție barbară a ochilor? Sau rug? Ce este acest abis galben, hipnotic și aproape tandru? Culoarea a absorbit aici întreaga lumină și formele, rămânind singura stăpână a universului. Lunga dispută dintre adepții desenului și cei ai culorii care a împărțit pictura între Poussin și Rubens, între Rafael și Tițian, pare să se fi încheiat definitiv. Culoarea devoră totul, ca o plantă carnivora care sfârșește prin a se devora și pe ea însăși.

E o pictură care devine aproape muzică. Și din care lumea se poate naște din nou. O lume în care totul e posibil încă; sau totul e sfârșit. Căci acești nuferi din **Nirvana galbenă** pot pluti pe apă și la începutul lumii și la sfârșitul ei. E o stare de deplină libertate a sufletului sau o moarte în vis. Pasărea Phoenix arde, vegetală, pe apa incremenită și încă nu știm dacă, atunci când focul se va potoli, vom descoperi un pumn de cenușă sau c aripă nouă. Orî mă înșel și nu e vorba decît de o agonie sălbatecă și parfumată a nufierilor? Toate ipotezele sînt aici cu puțință. Înșiși zeli, otrăviți cu o culoare care le dă reverii lacustre, nu mai pot lua altă formă decît a nufierilor. Nici moartea... Lingă o incertitudine plasează o certitudine, îi sfătuia Corot pe pictori. Dar Monet nu mai urmează acest sfat. Și pare chiar să-l ignore. Nu-l mai interesează decît să ducă la ultimele consecințe aventurile culorii și ale impresiei. Nufierii devoră pînă la urmă chiar apa, devoră lumina, se transformă ei în lumină, plutind ca o amintire pe un eleșteu care nu mai există; sau ca o speranță de fericire... Niciodată n-ar fi fost mai simplu să vorbim despre fericire, dacă ar fi suficient să privim nufierii cîrgind ca sloiurile pe un eleșteu adormit, unde ceea ce ni s-a părut a fi singe nu era decît un reflex al soarelui în amurg, unde toate nedumeririle și întrebările au fost suspendate, iar Monet ne anunță în șoaptă că a redescoperit edenul inițial... el nu are nevoie să se imbarce ca Gauguin spre Tahiti, e destul să se închidă într-o clipă, aici în grădina Giverny, ca Proust în memorie, ca melancolicul Adrian la Tivoli, ca Machiavelli în nopțile cînd se îmbracă în haine somptuoase pentru a scrie... e destul să lase culoarea să se prelingă din forme și să aprindă din ea un rug, un rug de soare, apă și nuferi pe care ard toate amintirile și îndoielele picturii... Și, totuși, de ce i-am reproșat asta lui Monet? Chiar dacă e nepotrivit să vorbim aici despre fericire. Ceea ce a căutat el înăuntrul clipei este același lucru pe care l-au căutat artiștii greci înăuntrul eternității. Sub aparența unor simple „impresii” se ascunde aceeași rivalitate cu zeii. Poate, un singur lucru am fi îndreptățiți să-l reproșăm celor care au substituit istoriei Eladei, Parthenonul, și dilemelor noastre un cer fără întrebări: ne înșelăm crezînd că putem trece prin viață refuzînd să luăm parte la procesul lui Socrate; în cele din urmă va trebui să constatăm că, dacă n-am fost de partea lui, ne-am numărat printre cei care l-au condamnat la moarte. Sau și aceasta ar fi o invinuire pripită în cazul lui Monet? El n-a vrut decît să nu ne lase să trecem nepăsători... E mult? E puțin? Mă gîndesc la peisajele impresionistilor nordici, cu grădinile lor pline de un albastru friguros. Mă gîndesc la cantitățile uriașe de flori pe care le importă sau le cultivă Suedia pentru a combate nopțile și frigul, la delirul floral bovarizat iară la Stockholm. O, sudul atît de indiferent față de feerile sale vegetale! Și acești nuferi calzi, care au temperatura inimii omenești. Cine triumfă în ei? Natura sau arta? Nuferi vișind alți nuferi, nuferi incendiați de lumină și de floarea lor, un univers în care totul e puțință cu excepția indiferenței, în care totul e aproximativ cu excepția pasiunii, un peisaj în care rările înfloresc și chiar moartea e amestecată de mirosurile grădinii... Dar la un moment dat pictorul ezită și el, îmbătut de incendiul nufierilor și apelor. Nufărul creat de el pare să-l devore și pe creatorul său, atrăgîndu-l în același gol galben, crud și parfumat, ca o beție fără întoarcere. Pictura a devenit victima iluziei ei. Icar și-a ars din nou aripile. Nufierii au experimentat parcă în câteva clipe toată istoria lumii și ne-o repovestesc într-un vârtej de impresii la sfârșitul cărora Monet moare orb.

E greu să alung gîndul că această victorie a culorii ascunde ceva. Poate cîteva întrebări născute din atîta liniște. Nu este eternitatea altceva decît dilatarea infinită a clipei, cum credea impresionismul? Și nu este lupta împotriva desenului la fel de discutabilă ca lupta dusă împotriva culorii? Cînd discuțiile academice insistau asupra ideii că singura menire a culorii ar fi să satisfacă ochiul în vreme ce desenul satisface spiritul, era o dovadă că lecția maștrilor Renașterii și în special a lui Tițian nu era înțeleasă. Un proces intentat culorii e un proces intentat lui Tițian și întregii picturi venețiene, lui Rubens și școlii sale. Dar un proces intentat desenului nu e un proces intentat frumuseții eline? Nimeni n-a avut pînă la Monet atîta încredere în culoare încît s-o lase să povestească aproape singură totul, însă, pe măsură ce culoarea triumfă, ea descoperă că acolo, unde nu mai există limite, nu mai există nici certitudinile. În dansul ei de victorie se strecoară pe nesimțite o neliniște: se va pierde oare în labirintul acestui triumf?

Mă întorc spre Atena. Umbra lăncii zeiței înțelepciunii se profilează peste **Nirvana galbenă**. Ieșirea din labirint trebuie recucerită mereu. Afară, pârul Ariadnei șiroiește de soare.

OCTAVIAN PALER ■

O întrebare la Opera Română:

Unde ne sînt spectatorii

Era o vreme cînd trenele lungi ale rochiilor măturau scările alergînd sub covoare, cînd miinile începînd de emoția spectacolului ce trebuia să înceapă se odihneau o clipă pe balustrada de marmură rece în holul imens scaldat în lumină al Operei Române din București. Și se cînta Traviata. Era o vreme cînd poate un ofițer aplauda la scenă deschisă și cu ochii spre loja vecină unde palpitau evantaie. Și se cînta Traviata. Din mulțimea tramvaielor, a troleibuzelor, din vuietul străzii se desprinde și astăzi o pereche de tineri în blugi și flaneau, printre costume de seară, trecînd grăbiți de-a lungul aceleiași marmuri albe. Și se cînta Traviata.

În 1919 se înființează în București „Societatea lirică română” care, preluată de stat, devine prima scenă lirică a țării — „Opera Română” — instituție de sine stătătoare.

— **Tovarășe director PETRE CODREANU, cum vă explicați interesul slăbit al publicului față de spectacolul de operă la ora actuală? Deocamdată, să nu spunem față de instituție.**

— Aș zice că nu este vorba de un interes slăbit, ci de o constantă lipsă de interes. Și cînd ne gîndim că Opera și-a avut zilele ei de glorie, cînd cine găsea un bilet se considera fericit! Cotele de stimă s-au menținut pînă acum cîțiva ani în urmă.

— **Considerați acesta un fenomen general, vizînd genul?**

— Din păcate, premierele noastre nu au toate strălucirea necesară. În contextul unei largi game spectaculare, pe care o oferă Capitala (aproximativ o premieră pe săptămînă), între atîtea evenimente, care e Marele eveniment? S-ar mai putea crede că scenele își pierd spectatorii din cauza televiziunii, a cinematografului. Dar adevărul nu-i nici aici. Nu cred să se fi uitat că respirația unei săli de spectacol în fața scenei e alta decît aceea a unui grup de amici cîstîndu-se în fața televizorului și că profitul cultural e altul. Să amintim fluxul emoțional și propria reacție a spectatorului integrată celei colective contribuind prin prezența la actual artistic. Muzica de operă poate fi ascultată și pe disc, dar unde e spectacolul? Problema care rămîne deschisă este relația cu publicul. Chiar dacă sectorul administrativ lucrează corect, chiar dacă organizarea interioară este perfectă, dacă spectacolul nu interesează, toate eforturile sînt anulate. Spectatorul contemporan este un om al muncii, el are grijile sale, trebuie să facă față în producție, suprasolicitat de diverși stimuli el se gîndește sau își amintește de artă numai duminica sau în concediu.

— **Totuși, există și acei spectatori constant „înrațiți” care vin la operă pe orice vreme.**

— Desigur, oameni care vin de mai multe ori la același spectacol nu pentru intrigă vîn ei, ci pentru o arie, pentru un solist, pur și simplu pentru faptul că acesta le lipsește la „colecție”. Ca la filatelii. Opera are atu-urile și dezavantajele ei. Atu-uri constînd în sincretismul spectacolului, el reușind să atragă prin țesătura dramatică, prin muzică, prin decor și costume, prin fastul propriu genului, prin prezența vedetei și prin aceea că îi dă spectatorului sentimentul că frecventînd opera are un plus de rafinament.

— **Snobismul?**

— Nu mai condamn nici măcar snobismul. Dacă vii din snobism la operă ori te străduiești să citești în întregime Proust, miine devii pasionat. Dezavantajele vin din complexitatea tuturor factorilor artistici chiar, care se desfășoară pe mari suprafețe de timp și de spațiu, o muzică ce nu sună întotdeauna familiar pentru neinițiat, pentru faptul că nu oricine poate depăși cu ușurință bariera convenției, proprie spectacolului de operă. S-ar putea să trezesc nemulțumiri, să deranjez orgoliul, dar problema esențială rămîne aceea a calității. Alături de mari personalități există însă și soliști inegali. Ca și spectacolele inegale, dealtfel. Ne putem lăuda însă și cu spectacole remarcabile datorate fie unei realizări de echipă, fie strălucirii unor vedete. Dacă oferi o „Tosca” cu Maria Nistor Slătinaru, cu Nicolae Herlea ori Cornel Finăteanu — succesul este garantat. Dar și „Flautul fermecat” în care, chiar dacă nu cîntă întotdeauna vedete, se bucură de un real succes datorită jocului de echipă. Publicul este acela care ne face să cultivăm spectacolul de vedetă.

— **Și, totuși, unde este publicul?**

— „Să ne gîndim iarăși la calitatea spectacolului, care prea adeseori ține de întâmplare. Ca să nu mai vorbim de repertoriu, care rămîne întotdeauna o problemă „în curs de îmbunătățire”. Publicul vine aici să-și găsească răspunsul la întrebări eterne, vitale.

— **Credeți? Prin operă?**

— Îndoiesc la cele din sfera morală a existenței. Nu se poate neglija caracterul formativ-educativ al operei.

— **Și cum reacționează publicul la înnoirea repertoriului cu piese contemporane, fie ele și numai în concepție, cum ar fi OEDIP sau HAMILLET? Dacă OEDIP este mai dificil pentru marile public, cel care vrea un limbaj elevat unde-i? Despre Wagner se vorbește atît! Unde sînt cei care pretind că-l iubesc atunci cînd se prezintă WALKIRIA?**

— Publicul este în mare parte conservator, circumspect. Odată dezamăgit, el își pierde încrederea pentru multe viitoare stagioni. Mulți cred că o operă nouă este lipsită de melodicitate sau neapărat emfatică, mai ales cînd i se oferă

piese de inspirație istorică, și aceasta tocmai pentru că i s-a dat prilejul să vizioneze asemenea produse. Publicul respinge șablonul, care rezidă din impunerea convenționalului. Degeaba spunem tuturor că „Bălcescu” și ultima premieră, „Dragoste și jertfă” sînt bune, că muzica lor se înscrie pe linia marilor tradiții românești. Dar tineretul nu vine nici măcar la „Traviata” cum sperați dumneavoastră. Ce știe despre muzică un absolvent de liceu? Muzică folk? Aceasta este toată muzica? Și nu vine la „Năpasta” și nu vine la „Noaptea furtunoasă”, care este atît de frumoasă. Ce să mai vorbim de „Doamna Chiajna” și „Ion Vodă cel Cumplit”? Și cînd mă gîndesc că la „Tudor Vladimirescu” în '52 sau la „Ion Vod cel Cumplit” în '56, la premieră a fost lumea de pe lume. Am simțit cum se realizează un act patriotic exemplar.

★

În București sînt peste 60 000 de studenți, ne spune tovarășul **Constantin Zăvăleanu**, directorul adjunct administrativ al instituției. Gîndiți-vă ce ar însemna dacă fiecare ar vedea, într-un an, măcar o dată sau de două ori un spectacol! Cu prețul a două țigări Kent ar putea să-l asculte pe Herlea. Sînt însă și intelectuali care de cinci ani n-au fost o singură dată la operă, dar nici la teatru. Totuși, planul de încasări și, firesc, de premiere, îl realizăm. Mai puțin la indicele număr de spectatori.

— **Planul este același cu anul trecut dar spectatorii nu sînt cei din anii trecuți.**

— Planul ni-l realizăm prin închirierea sălii, a costumelor, prin imprimări la Radio, Televiziune și Electrecord.

— **Și astfel se echilibrează lucrurile?**

— Procentul de întrebuintare al sălii este, totuși, destul de redus. Dar cînd jucăm la Sala Palatului realizăm cu „Tosca” 3 000 de spectatori. În deplasări, oferim publicului cîte două spectacole simultane (de operă și balet) în aceeași zi. Planul se realizează, dar statisticile pot fi înșelătoare nerelevînd problemele de conținut. Încrederea publicului se cîștigă însă și prin fermitatea afișului, a titlului, a distribuției și a datei.

★

Directorul adjunct artistic, solistul care s-a dăruit scenei de 24 de ani, **Cornel Finăteanu**, își dorește o stagiune cu un repertoriu stabil, ceea ce ar asigura un plan cert de perspectivă al tuturor sectoarelor de activitate. În funcție de aceasta, și-ar putea onora și soliștii colaborările externe și interne, problemă care produce încă iritări, animozități, stridențe în instituția armoniei.

— **Ce obiective v-ați propus pentru noua stagiune?**

— Ridicarea permanentă a calității acompaniamentului orchestral, asigurarea echilibrului dintre fosă și scenă, în acest sens fiind prevăzută la sfârșitul fiecărei luni programarea unui spectacol, cu titlul provizoriu, „Opera în concert”. De fapt, un concert vocal-simfonic, ce va însemna trecerea în revistă a unor arii, duete, terțete din operele lunii respective.

— **Din noutățile stagiunii?**

— „Forța destinului” de Verdi, „Conacul cu stafii” de Moniusko. Noutăți la balet: premiera spectacolului „Othelo” de Maciavari și, din luna iunie, un spectacol de balet — coupé — semnat de oaspetele american Sokolova. Apoi, „Print și cerșetor” de Laurentiu Profeta precum și o serie de refaceri și reluări. Stagiunea va fi deschisă cu opera „Dragoste și jertfă” de Cornel Trăilescu, dedicată centenarului Independenței patriei.

— **Aveți o explicație aparte asupra deficitului de public pe care Opera îl resimte azi?**

— Sîntem dur concurența de Televiziune. Ea oferă telespectatorilor programe complexe, netulburîndu-le comoditatea. Din păcate, nu toate spectacolele noastre se situează sau se mențin la un nivel artistic ridicat. Problema publicului de operă, socotesc eu, e generală. Exceptînd centrele turistice ca Viena, Roma, Milano, unde un loc se cumpără cu multă vreme înainte de spectacol din pricina aflului turistic. Vom încerca și forme noi de afișaj, mai atractive, pentru stagiunea viitoare și vom face totul pentru ridicarea calitativă a tuturor spectacolelor.

— **Ce înseamnă totul? Adică, Nicolae Herlea va cînta mai bine?**

— Noi ne bazăm mult pe generațiile de mijloc și chiar mai tinere de cîntăreți, buni preluatori de stafetă a marilor nume pe care le avem. Dar sper în stagiunea viitoare la o simpatie mai mare între scenă și public. Uneori, acuzele pot fi reciproce. Dezideratul meu — în cazul că publicul ne va îndrăgi mai mult — ar fi ca acesta să ne răsplătească munca prin finuta adecvată la spectacol. Dacă unii, la un revelon, pot îmbrăca un smoking în fața unei farfurii cu sarmale, nu văd ce-i determină să facă un act de frondă la Operă? E mai modern? Alta e și starea artistului cînd vede un public pregătit pentru spectacol și nu „în trecere” pe acolo. Sufăr că Opera Română este doar Opera din București și nu prima scenă lirică a țării, așa cum ar trebui să fie. Uneori, oamenii ne sînt angajați în manifestări de slabă calitate artistică iar cei care ne rămîn, fac și ei ce pot. Aș dori să vă conving că Opera nu este o instituție în sine și pentru sine, dar că trăiește numai pentru public și prin public. Mașiniștii de la scenă, mecanicii de la cazane, peruchierii, machiorii, costumierii, o lume nevăzută și muncitoare, depune o muncă adevărată, convertită de către cîntăreții și balerinii Operei în actual artistic edificator pe care îl așteptăm.

ADI CUSIN ■

CRONICA LITERARĂ

Gabriel Dimisianu:

„Nouă prozatori”

Gabriel Dimisianu scrie despre cărți ca și cum ar fi un martor care a jurat în fața instanței să spună numai adevărul și de aceea se străduiește să fie cât mai obiectiv în relatarea sa pentru a nu falsifica realitatea. El nu-și îngăduie ca din elementele unei opere să reconstituie o alta într-o viziune personală, ci încearcă să ne-o facă știută chiar pe aceea analizată. Repudiind orice mijloace care l-ar așeza în prim-plan,

criticul nu procedează nicidecum aidoma unui ghid care te trage de mîncă pentru ca să-i remarci gesturile elegante cu care îți arată o capodoperă. Textele sale nu se străbat cu râsuflarea tăiată, nu au înfățișarea unor scînteietoare spectacole de idei, însă îți oferă certitudinea că ți se comunică tot timpul lucruri adevărate. Gabriel Dimisianu nu are plăcerea să etaleze puncte de vedere care să contrarieze. Pînă și opiniile lui cu totul originale sînt astfel formulate încît par să le știi dintotdeauna, din aceeași pudoare a criticului de a nu atrage atenția asupra sa. El nu are vocația exploratorilor care cuceresc un ținut necunoscut, dar face parte dintre acei care vin pe urma lor și transformă meleagurile respective în locuri familiare tuturor, întemeind așezări, îndreptînd cursul apelor, desțelenind pămînturi. Poate că tocmai acesta este cel mai mare merit al lui: într-o vreme în care nu puțini critici literari ridică în jurul cărților comentate eșafodaje strălucitoare, cu o vagă legătură cu ele, Gabriel Dimisianu scrie pentru cititori dorind să le îndrume lectura fără a face însă caz de rolul său de mentor. Limbajul folosit, sobru, fără răscuciri spectaculoase ale frazei și fără sintagme potrivite cu caznă special pentru a fi reținute și apoi citate la nevoie, contribuie mult la întreținerea unui dialog folositor cu cel care îl citește.

Toate aceste particularități ale criticii practice de Gabriel Dimisianu sînt prezente și în volumul apărut nu demult, **Nouă prozatori**. Din prefața cărții aflăm că autorul a adunat în aceste pagini „comentarii despre cîțiva prozatori ale căror prime afirmări sînt legate, direct sau numai prin repercutare, de momentul literar 1960. Voit sau nu, alegerea exprimă un act de solidarizare cu efortul generației din care eu însumi fac parte.”

Volumul conține însemnări despre Ștefan Bănuțescu, Augustin Buzura, Virgil Duda, Teodor Mazilu, Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu, Sorin Titel, Constantin Țoiu, Nicolae Velea. Autorul nu este interesat atît de structura operei unui scriitor cît de modul cum ea se constituie. Paginile cărții nu sînt eseuri despre autorii amintiți ci analize de cărți. Cîteodată doar, ca în cazul lui Teodor Mazilu, este afirmată o ipoteză de lucru iar ceea ce urmează nu este decît o demonstrație riguroasă: „...producția literară a lui Teodor Mazilu se mobilizează toată spre a înfăptui o nemiloasă radiografiere a formelor imposturii”. Deseori interpretările sale sînt întrerupte de reflecții despre destinul romanului românesc, al romanului în genere, din dorința ca discuția să capete dimensiuni mai largi. Un moment al prozei românești contemporane, și anume unul de valoare, este prezentat cu tact și luciditate în toată diversitatea lui. Reproșurile criticului, destul de puține, sînt comunicate pe un ton ceremonios, ca de pildă cele în legătură cu romanul lui Virgil Duda, **Al doilea pasaj**. Chiar dacă se ferește de mărturisiri directe, înțelegem că alegerea criticului se îndreaptă spre o proză echilibrată, spre o narațiune care aspiră la clasicitate, punînd accentul pe frămîntările reale ale omului de azi de la noi și de pretutindeni. Răzbate de asemenea încredere a lui în realism, în acele opere care, fără a copia viața, îți creează senzația ei și de aici provine regretul său cînd o carte nu răspunde acestor exigențe: „Un aer rece circulă totuși prin aceste pagini și am sentimentul că în **Catedrala** percepeam mai multă spontaneitate și vibrație umană” (pag. 56).

Cu noul său volum, Gabriel Dimisianu dovedește încă o dată că este unul dintre cei mai buni comentatori de proză pe care îi avem.

GEORGE ARION ■

RUBRICA MEA

Pentru un dicționar al terminologiei cinematografice

A apărut de curînd, în Editura științifică și enciclopedică, sub semnătura Napoleon Toma Iancu, **Dicționarul actorilor de film**. După cîte o scurtă notă biografică, însoțită de portret, urmează fișa profesională și, în ordinea cronologică, filmele și partenerii respectivi. Am numărat alături de vedetele internaționale, șaizeci și cinci actori români în viață și nouă defuncți. Despre utilitatea unui asemenea instrument de informare nici nu mai trebuie stăruit, chiar dacă nu s-ar împlini ambiția autorului, ca lucrarea lui să devină „o sursă (...) de emoție artistică” și „un prilej de îmbogățire spirituală”. Nu e cam prea mult? Citirea atentă a dicționarului ne-a dus la descoperirea unui limbaj special, nu prea pe înțelesul tuturor. Astfel, cuvîntul **rol** apare destul de rar, înlocuit fiind cu pretențiosul termen, luat din limbajul muzical, **partitură**, sau **angajament**. De pildă, Mircea Albulescu „se impune în **Dacia**, cu o **partitură (Olu-per)**...”; după ce se afirmă în filmele făcute după comedile lui Caragiale, Costache Antoniu își confirmă valoarea în „**angajamentele** ulterioare”. Deși cuvîntul **dicție** apare adesea, el este concurat de altul, **recitativ**, în care, de pildă, Geo Barton își revelează „**eleganța**”. Poate că această nouă noțiune de împrumut din terminologia muzicală are un sens mai larg. Numai un dicționar al termenilor cinematografici ne va putea lămuri pe deplin. Un cuvînt, căzut în desuetudine, este **vedetism**, prin care se înțelege dorința actorului principal, a protagonistului, de a se pune singur în valoare, în detrimentul tovarășilor din distribuție. În locul acestui cuvînt apare un derivat din **divă**. Astfel, lui Sergiu Nicolaescu i se impută (**in cauda venenum**), că rolurile lui n-ar fi lipsite „de oarecare poză **divistică**”.

Despre Ion Besoiu aflăm că posedă „**garanția datelor** sale de actor **versatil**”. Ce sînt **datele**? Se pare că nu-s altceva decît calitățile fizice și scenice. Mai puțin fericit e alegerea epitetului **versatil**, care de obicei înfieriază pe oamenii schimbători, fără caracter, oportuniști,

INSEMNAȚII DE LECTURĂ

Țara de sub semnul ancorei

Reîncep să apară cărți despre Dobrogea, ținut, cu ani în urmă, bîntuit de reporteri, consumat publicistic pînă la amănuntul fără semnificație, dar, de la un timp, nu se știe de ce, mai puțin umblat. Iată de pildă cartea de reportaj recent apărută „Țara de sub semnul ancorei”, semnată de un condei avizat cum este cel al lui Nicolae Fătu, poet și reporter, scriitor tînăr, dar vechi dobrogean, om care, după cum mărturisește în prefață, împarte de două decenii „aerul, soarele, ploile” Dobrogei „cu urmașii centurionului care ține în brațe, acolo, la Adamclisi, semnul întemeierii noastre”. Cartea, concepută monografic, ne oferă, în două sute de pagini, „totul despre Dobrogea”, încercînd esențele acestui pămînt, datele sale fundamentale de viață și ființă, destăinuindu-ne, în autorul ei, pe lîngă un riguros al informației (uneori rarismă, smulsa cu știință și har dintr-o istorie sufocant de densă, montată în pagină cu efect de bijuterie), un pasionat descoperitor, deci un reporter cu vocația indispensabilă a meseriei sale. Incursiunile în geografia acestui ținut, ca și în aceea a sufletelor (și în istoria acestor geografii), se petrec sub semnul unei averse dorințe de a găsi lucruri, fapte sau oameni noi și, mai ales, esență, explicația transformării acestora, a marilor întemeieri din anii socialismului, vîdînd deci efortul de a depăși constatarea printr-o permanentă optică interpretativă, de unde, ca procedeu suveran al cărții, comentariul eseistic, sprijinit pe un puternic suport afectiv. Expunerea, deși riguroasă, apare astfel liberă, vie, spontană, reporterul se întoarce sau se oprește din drum spre a relua o idee, spre a interpola, în mișcarea vie a vieții, o cifră revelatoare, un vers, un fragment dintr-o

Cap limpede

● La editura „Eminescu” a apărut volumul de poezii **Uimitorul răstimp** al lui Liviu Călin. Paginile cărții conturează mai precis profilul acestui poet care fără a face zărvă în jurul său scrie versuri tulburătoare, limpezi, dezvăluind o împăcare deplină cu faptele și lucrurile: „Sicriul mic de rîmurișuri / cu dungi argintate / de lacrimi / a fost odată caiet, / a fost goana visului pe stradă, / risul tău la paradă / care s-a uscat dintr-o dată / lîngă o marcă poștală / în fotografia din vechiul sipet, / în lemnul de trandafir / mereu înflorit sub locul tăcerii.”

● A apărut, la cererea cititorilor, cea de a treia ediție a volumului de poezii **Pămîntul decamdată**, de Adrian Păunescu. Tirajul: 65 000 exemplare. Cele trei ediții ale cărții însumează tirajul de 112 000 exemplare.

● Proza sentimentală, lipsită de o scrutare atentă a adevăratelor probleme ale vieții, s-a îmbogățit cu o nouă carte: **Intrarea actorilor** de Doru Davidovici, apărută la Editura Militară.

interesată etc., dar în terminologia noului dicționar încearcă, dimpotrivă, să impună un nou sens: acela de actor complex, cu variate încarnări. Pentru ce este felicitat Ion Fintescu, Artist al Poporului? Pentru excelența sa în „registru dificil al caracterizărilor comico-dramatice cu o versatilitate uimitoare”. Liniștește-te, cititorule, e de bine, nu-i de rău, este un mare elogiu, nu-i un blam.

O sintagmă frecventă este „registru de caracterizare”, în care, din fericire, se remarcă foarte mulți, dacă nu toți actorii români de cinema. Astfel, Victor Rebengiuc „obține o creație majoră, grație excepționalei sensibilități dramatice a **registrii de caracterizare**”. Nu mă încumet să definesc sintagma. O las pe seama doritului dicționar.

Autorul nutrește pasiunea termenilor radicali. În loc să ne spună că Michel Simon a cucerit multe premii și decorații, aflăm că „**a achiziționat** un mare număr de distincții artistice”. Dacă le-a cumpărat, rușine lui! Dacă nu, am fi preferat alt verb, mai puțin... pe radical. Un alt cuvînt buclucaș este epitetul **argut**, din expresia „personajul său (al lui Sebastian Papaiani), predispus gestului umoristic și replicii **argute**”, sau despre „stilul de joc suplu și armonios în expresie și gestică, **argut**”, al Vasilicăi Tastaman.

Cuvîntul, de origine latină, este neînțeles în limbă și greșit întrebuințat, iar **arguția** înseamnă subtilitate sofistică, proprie cauzelor avocațeste, dar nelalocul ei în jocul actoricesc. Aș zice că e **inșolit**, dacă autorul dicționarului n-ar fi dat și acestui epitet un sens exclusiv elogios, ca atunci cînd releva la Amza Pellea, în **Răscoala și Haiducii**, „remarcabile probe ale unui recitativ **inșolit**”.

Noi știm ce-i un metal ductil (care poate fi tras în fire), dar nu prea înțelegem ce ar fi jocul **ductil** al lui Nucu Păunescu, sau „**ductilitatea** încarnărilor” lui Ștefan Mihăilescu-Braila. Iarăși nu prea sesizăm cum poate Eleanor Parker să concilieze contrariile, adică să-și pună în valoare calitățile „**etalate** cu **discreție**”. Noi știm că **etalajul** (la figurat) e o comportare a celor indiscreți. Discreția însă o reabilitează! Mai ales cînd un Erminio Macario, „**tatonează și etalează**” comicul său! Ca să nu mai **tatonăm** și noi, așteptăm **etalarea** pe **etalaje** a sus-zisului dicționar viitor.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

scriere antică, spărgîndu-se monotonia unei relații ce ar fi decurs, altfel, poate prea egal, prin digresiunea inteligentă, de cele mai multe ori instructivă, și prin vibrația lirică a entuziasmului față de cele văzute, simțite, trăite, bazată pe capacitatea largă, generoasă de a se substitui sentimental eroilor cărții și de a-l substitui, captivîndu-l, pe cititor. În viziunea lui Nicolae Fătu, oamenii Dobrogei au ceva de eroi mitologici, dar ei, acești oameni, constructori de monumente ale noului ev sau simpli pescari, marinari sau savanți, țărani sau mineri, sînt, în același timp, foarte oameni, ei trăiesc, deopotrivă, dramele cosmice ale mării învolburate de furtuni, ale cîmpilor biciuite de ierni sarmatice sau ucise de soarele unui sud fantastic, cum și probleme de viață etern umane, simple, obișnuite, învederînd totuși un „ce” al lor, printr-o pătrundere de adîncime într-o atmosferă și într-un cadru de viață ce dă culoare, sens, specificitate fiecărui detaliu. E evidentă dorința autorului de a legitima o mitologie particulară, proprie acestor locuri, reflex, de fapt, al dragostei lui pentru ele, cum și al unei superioare capacități de „a vedea” Dobrogea în imaginea de ansamblu, desfășurîndu-i povestea ca parte a marelui întreg care e România. El ne propune, astfel, nu doar niște fapte, ci o suită de definiții ale acestui pămînt, revelat în trăsăturile lui cardinale, cîteva din ele rămînîndu-ne, după lectură, în memorie: astfel, Dunărea este „o apă atînsă de aripa geniului”, o apă care „știe să-și facă din unde și din oamenii de pe țărmuri o uriașă orgă nemuritoare”, monumentul de la Adamclisi se înalță în zarea țării, peste apele zburciomate, „ca un catarg al istoriei”, Muscatul de Nazareea are „parfum de nard sirian” și „dărnice românească în cupe”, iar pe țărmul Mangaliei, vechiul Callatis, unde marea construcție contemporană pare a încorpora calciul unor generații care au construit, s-au risipit, reconstruindu-se mereu, „trei milenii înțeleg noblețea gestului și aplaudă”.

ION PRISĂCARU ■

Este o mostră de subliteratură, de superficialitate și prost gust:

„! Lena, am repetat. Nu fă pe nebuna. Soare. Apă. Avioane. Hai și noi să înotăm.” (p. 12) sau:

— Tot animale, vezi?
— Plozilor le plac animalele.
— Mie și acum.
— Și mie.
— Binecuvîntați animalele și copii.
— Amin.
— Cîți ani ai?
— Depinde.
— În acte?
— Șaisprezece. Șaisprezece și...
— Dumnezeu, o minoră!
— Nu țipa, la fete nu e așa. Nu mai sînt chiar minoră, de cîteva luni.
— Și ce are taică-tu cu tine?
— Spune-mi cu cine concurez?
— Cu nepoata ultimului rege din insula Jawa.
— Oho!
— Nici un „oho”. Umblă întotdeauna cu doi gealați credincioși după ea.”

Ne oprim aici cu citatele, și îi asigurăm pe cititori că de multă vreme n-am citit un „roman de dragoste” mai naiv, mai stîngaci scris ca acesta.

Gabriel Chifu:

FARUL

În mijlocul șesului un salcîm singuratic.
Florile lui — magnele puternice,
care te atrag, te smulg fără scăpare.
Prin ele generații întregi, popoare
s-au vărsat în turbinele
inefabile ale cerului.
Mireasma lui ca o piatră
ne sparge ferestrele,
ca o grenadă explodează în noapte.
Veacul e plin de drumuri pierdute :
Aștri se nasc stinși, nemuzicali,
plugul brăzdează lacrima
incoace și-n colo așteptînd
recolta fericită —
dar el, salcîmul vechi din șes,
e un far sigur. Sub lumina lui
corabia spartă a veacului ajunge
la mal. Ajunge, ajunge.

„O INIMĂ ARDE” I — MAIAKOVSKI

Deși se pare că te-ai sinucis,
(după ce condamnaseși sinuciderea lui
Esenin),
gustul pe care mi-l lași mie e de viață,
nestăvilită viață — cînd frigul
mă ciștigă la zaruri, mai ales atunci îmi
amintesc

de tine, ca de o poartă ultimă care mă
scoate din
încercuire...

Să faci din lacrimă un bici cu care să pui
arhanghelii la treabă, să lase harfele și
să are un pogon cu plugul fierbinte
Cînd toți se ploconesc în fața unor cuvinte
înveșmintate în aur,
tu să înțelegi că sînt niște schelete, niște
fantome,

să le arunci cît colo și să dai
coroana de rege altora, bubuitoare,
din coasta ta răsărite.
Trandafirii cărora astăzi le vindeci rănile,
mîine să se ridice cu înverșunare împotriva
ta.

Orice raniță greu de dus să ți se pară
o răsplată.

Revoluția s-o privești ca pe o cămașă
pe care o îmbraci pentru totdeauna,
care cu pielea ta se amestecă.

Lubitele să te părăsească neînțelegînd
că oasele tale prea lungi adăpostesc fluvii,
iubitele să te părăsească pentru a se
afunda

în garaofa facilă a vreunii Severianin.
Să zici „aruncă tu sămînța în pămînt
și eu în versul meu să vedem unde răsare
lanul mai bun de piine”,
să zici „aruncă tu grenada și eu
poemul, să vedem care va doborî labirintul
burghez”...

Cu tine am înțeles că omul poate fi
egalul vîntului, al soarelui și al ploilor.
Somnul din toate veacurile
se va teme de numele tău, Maiakovski,
ca de o otrăvă. E bine.

BULGĂRI DE PĂMÎNT

Iubito, ne-a apucat seara și tot
n-am terminat de zidit spicul acesta de griu,
ne-a apucat dimineața și iată
n-am terminat de înălțat spicul nostru de
griu

Privește, au plecat toți zidarii,
am rămas doar noi doi,
lucrul e greu, aer, aici sus, puțin,
(aerul nostru mai mult gîndul că odată
spicul va fi gata !) și e atîta tăcere
că se aude neantul cum trece pe
străzi.

O să ne apuce moartea, iubito, fără
să fi terminat spicul nostru ca o rugăciune,
moartea fiilor noștri o să ne apuce
fără să fi terminat de înălțat spicul
acesta de griu — cînd închid ochii
așa îmi amintesc de noi doi :
zidind la spicul simplu,
zidind ca și cum am arunca
bulgări de pămînt peste
pata de ulei a neantului care
se întinde, se întinde.

LUNETĂ

Hieroglife grozave,
fragmente din zidirea cerească
la începutul lui martie pe cîmpuri : caii.
Ei, surse de flacără, trec purtînd
invizibile, sublime ranițe
care gem de lumină.

Vojvodali trec, sînt oceanul
în care întunericul ca o barcă spartă
pururi se înecă...

Viața greșește : într-un tipar,
mai puțin decît necesarul.

Numai cu ei a greșit altfel —
prin prisos...

Cerul e sărac. Pămîntul e negru.

Începe să plouă.

Doamne, de-aș inverzi ! —

iarbă mă vreau în fața copitei lor,

să mă calce și, în clipa dinaintea

sfîrșitului, să văd prin ei

ca printr-o divină lunetă pînă

în nemurire. Doamne, de-aș inverzi.

22 iulie 1966. Recitit și retranscris prima parte a „Opinie”. Cu mici modificări, totul e în ordine. Partea proastă e că nu știu ce urmează. Să recapitulăm : odată protectorul lui căzut, Cristinoiu îl va elimina pe Chitlaru din redacție, fără ezitare. Situația e limpede. Dar de la situație și pînă la desfășurarea obligată a faptelor, e un drum la care nu m-am gîndit. Concluzie : dacă nu ti-e clară ultima scenă n-o scrie pe prima.

23 iulie 1966. Citit o piesă a unui debutant — manuscris trimis spre lectură și referat de ministru — o comedie : „Erupția Vezuviului”. Calități certe : alertă, o replică promptă, un umor discret. Nefericirea e subiectul. Acțiunea se petrece într-o gospodărie colectivă, condusă arbitrar și abuziv de un presedinte incompetent, înconjurat de un stat major corupt. În gospodărie există un brigadier naiv — un soi de Haplea contemporan — ironizat și disprețuit. De propunerile lui logice și de bun simț nu ține seama nimeni. Pînă într-o zi cînd eroul turbează. Prudent, autorul evită termenul „turbează”, l-a înlocuit cu „își iese din peeni” sau „sare din papuci”, stare de spirit în care le spune celor din conducere, în fața, toate adevărurile acumulate. A „erupt Vezuviul”. De aici înainte povestea se desfășoară după o schemă presimțită : „forurile” se sesizează și fac ordine în gospodărie. După masă îl chem pe autor la mine, un tânăr locvace și tumultuos. „Dragul meu, îi spun, ți-am citit piesa cu o reală plăcere”, și îi relev calitățile comediei. „Nefericirea o constituie subiectul. Victimă a unei false memorii ai mers, fără să-ți dai seama, pe subiectul „Mielului turbat”. N-are nici o importanță că „Mielul” se petrece într-o uzină și „Vezuviul” la țară. Că Biserica e metalurgist și eroul dumitale, brigadier. Sînt amănunte subsidiare, de decor. Important e nucleul comediei : un om cîștit, scotit de toată lumea candid pînă la prostie, care în „Mielul” turbează, iar la dumneata „erupe ca un vulcan”, s-ar desperarea sceleratilor demascați”. Tînărul meu confrate mă ascultă iritat și mă contrazice „teoretic”.

„Mielul dumneavoastră”, îmi spune, ca și „Vezuviul” meu, e o farsă. Există un mecanism al speciei, era firesc să intru pe circuitul lui”. — Dragul meu, îi răspund, și-mi păstrez calmul. „turbarea mielului” nu ține de „mecanismul” farsei, e subiectul unei comedii. Să-ți dau un exemplu : „Noaptea furtunoasă”. Toate peripețiile farsei sînt declanșate de faptul că pe poarta lui Jupin Dumitrache numărul casei a fost bătut invers. Ce ai spune dumneata de mine dacă aș scrie o comedie a cărei acțiune s-ar petrece într-o bancă, o farmacie sau un institut de cercetări, în care toate episoadele ar fi declanșate de acest mic amănunt, că pe poarta instituției respective numărul casei ar fi fost

bătut pe dos ? S-a sculat și a plecat fără să-mi spună bună ziua. Mă gîndesc : Nu e grav că se pastîșează. Toate culturile teatrale tinere încep cu pastîșe. Grav e că se plagiază cu cinism, și nu rare ori, cu nerușinare. Ca să mă consolez de o zi pierdută, citit, pînă tîrziu noaptea, „Avarul” cu caietul de regie al lui Copeau, alături. „Doamne ce minune ai reușit să scrii, sub pseudonimul Molière”.

24, 25, 26, 27 iulie 1966. Zile sterile. Nu sînt în stare să citesc, nu pot să scriu. Ca să-mi mobiliz timpul, pun ordine în hirtii vechi. Dulapurile și sertarele sînt pline de ciorne, de manuscrise abandonate. Distrug tot ce mi se pare irecuperabil. Și cum se întimplă totdeauna cînd triezi hirtii

Văd spectacolul pentru a treia oară, dar nu i-o spun lui Tz., ca să nu-l dezamăgesc. După spectacol, la „Rotondă”, Elsa Triolet mă întreabă ce cred despre teatrul de avangardă. Îi vorbesc de Jarry și se dezlănțuie fericită. Pentru ea oamenii se împart în două categorii : cei ce adoră teatrul lui Jarry și ceilalți. Aragon, aflînd că l-am văzut după masă pe Breton, îmi vorbește de „son cher André”, ca și cînd din 1934 și pînă astăzi nu s-ar fi petrecut nimic care să-i despartă. Dealtminteri — afirmă Aragon — nici o clipă nu s-a îndepărtat de „filoanele fluide și fundamentale” ale suprarealismului. Așa că, cel puțin din acest punct de vedere, nu i se poate reproșa nimic. După plecarea lor, Tzara

fericită și ideală a binelui. E probabil proiecția viselor sale ratate. Dar iadul în care se zbate, chinuri atroce și umilințe, ajunge de nesuportat. Femeia fuge de acasă și cere adăpost părintilor ei cărora le dezvăluie adevărul. Părinții, surorile măritate și respectabile, întregul orașel au însă alt adevăr : cel anterior, la care nu pot să renunțe, fiindcă este un adevăr comod. „De vină e femeia, strigă, urlă întregul orașel, excitat : să plece !” Și cum drama n-are o determinare istorică, povestea se termină cu lapidarea femeii la marginea orașului. Rup manuscrisul, dar jocul asta dialectic, al adevărilor multiple și contradictorii, mă persecută. S-ar putea ca, într-o zi să rescriu piesa. Romanul „Crima legitimă a lui Peter Hasenklever” se petrece la Berlin în lunile de dinaintea și după venirea la putere a naziștilor. Eroul e un poet de douăzeci de ani, amintind, prin multe trăsături, universul adolescenței mele turbulente. Exasperat, deabusolat, calcinat de furie, contestă lumea în poeme sfîșietoare publicate în reviste efemere, confidentiale. Mistuit de o iubire fără speranțe își plimbă, la nesfîrșit, silueta tenebroasă printr-un oraș ostil. Cîteva ciocniri cu autoritățile, fără gravitate, au fost totuși suficiente ca să-i determine, în ochii poliției secrete, o fișă de „suspect”. În această atmosferă ceoasă, tulbură, are loc venirea la putere a naziștilor, eroul corțegul lor de nelegiuiri și crime, culminînd cu „noaptea cuțitelor lungi”. Peter Hasenklever se simte agresat, hăituit, în primejdie. Se refugiază la o matusă de-a lui, pensionară bătrînă locuind într-un orașel de provincie, care-l adăpostește fără entuziasm, dar cu bunăvoință. La Rugen, în liniștea unui burg medieval, departe de tumultul marelui oraș în permanentă convulsie, Hasenklever se simte în siguranță. Citește Kleist, Novalis, Hölderlin, Trakl, Morgenstern — „Golgenlieder” — sau umblă, la nesfîrșit, pînă la epuizare, pe fărîmă fascinant al Balticeii. Fericirea asta obosită nu durează însă decît o săptămînă sau două. Într-o dimineață, matusă lui îi anunță, fără nici o participare, ca pe un simplu fapt divers, vestea : alături de locuința lor, la trei case distanță, o vecină, și ea pensionară, a fost găsită asasinată prin strangulare. La auzul știrii — și spre mirarea matusii lui — Peter Hasenklever are sentimentul unui șoc electric. Citesc romanul început în martie 1943 și terminat în februarie 1944. Sînt 296 de pagini de caiet, scris mărunt. Citesc cu același interes cu care aș citi o carte străină. Citesc povestea lui Peter Hasenklever, poetul de douăzeci de ani care contesta lumea, și uit unde mă aflu și ce țin în mînă, fiindcă istoria lui tristă și chinată abia de aici înainte devenea pasionantă...

AUREL BARANGA ■

MEMORIILE MELE Jurnal de atelier VII ****)

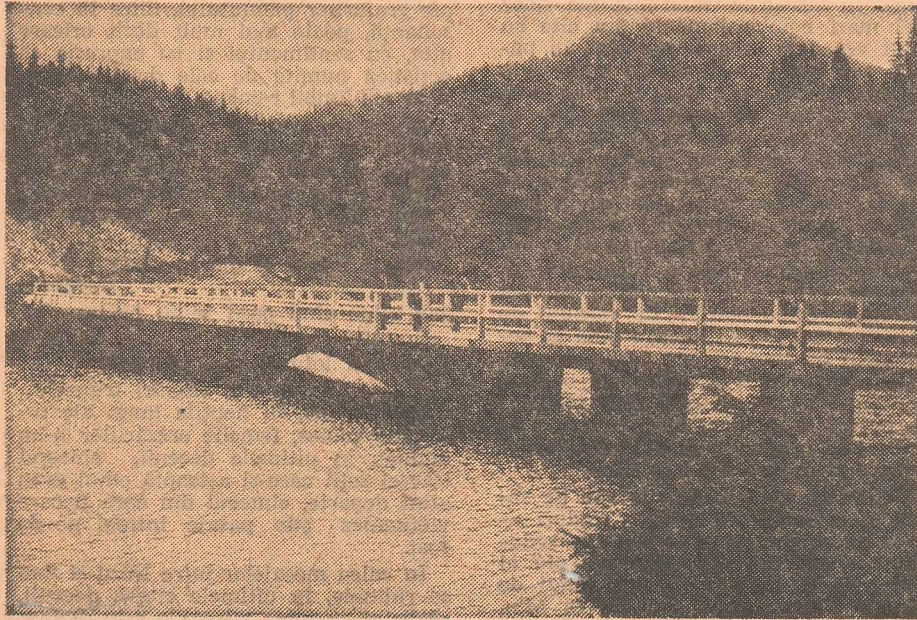
destinate distrugerii descopăr și citesc o filă nedată : „Călătoria asta la Paris a picat cum nu se poate mai bine, fiindcă m-a scos din obsesiile teatrale. Ajung să te intoxice ca un drog. Astăzi — ultima zi de ședere aici — de dimineața pînă noaptea, tîrziu, cu Tzara. Întîi prin Marais, unde Tzara cunoaște fiecare casă, fiecare poartă, la prînz, la el acasă, în atmosfera unui mic muzeu de artă neagră. Idoli de piatră sau din lemn de abanos, pe care îi înconjoară cu un sentiment lubric. Cînd e obligat să se despartă de cite un obiect — Tz. trăiește dintr-un comerț decent cu obiecte de artă — despărțirea ia aspect de suferință. Lucrează la un Villon. Amănunt tulburător : ar fi vrut să-mi citească dar manuscrisul se află la un prieten care îi face stilizarea. După cincizeci de ani de Paris, n-are siguranța limbii în care scrie. La cinci, în Clichy, la cafeneaua unde se întîlnește Breton cu ultima lui gardă de suprarealiști devotați. La o masă, în penumbră, citiva băieți și două fete, dintre care una, blondă, e de mare frumusețe. Sînt timizi — sau intimidăți de prezența lui Tzara — vorbesc încet, între ei și rid decînt. La cinci și jumătate își face apariția, cu pardesiul pe umeri, grăbit, Breton. Se bucură de prezența lui Tzara — e singurul pe care l-a „reabilitat” după excomunicarea din al doilea Manifest — și intră direct în discuție, ca în continuarea unei sedin anterioare. Subiectul : fantasticul la preromanticii germani. Breton conduce dezbaterile cu gravitate academică întrebă socratic și amendează aproximații în spirit de seminar. La sfîrșit mă întrebă dacă există o mișcare suprarealistă la București, curiozitate convențională, fiindcă, mi-am dat seama, era foarte bine informat. Seara cu Tz., Aragon și Elsa Triolet la o piesă de Obaldia.

îmi spune, izbucnind într-un hohot de ris strident : „Ce fou d'Elsa”, e numai fou. Mă conduce pînă la hotel. Pe drum îmi vorbește de ultimele ceasuri ale lui Voronca, văzut în dimineața sinuciderii. Era afectuos, liric, dezlănțuit, torental și plin de proiecte. Seara deschidea robinetul de gaz. La despărțire îmi dă un Apollinaire, ediție bibliofilă. Nu știu ce sentiment obscur îmi spune că e ultima dată cînd îl mai văd pe Tristan Tzara”.

28 iulie 1966. De la douăzeci de ani, de cînd trăiesc cu sentimentul morții, îndeplinesc în fiecare dimineață un ritual : mă spăl insistenț și mă primenesc esențial. Nu din cochetărie, dacă am un accident, să nu ofer, la morgă, autopsierilor un spectacol neconvenabil. Hirtile vechi, manuscrisele neterminate abandonate, sînt rufe noastre purtate. Trebuie ferite de priviri indiscrete. Rup deci, în continuare, sute de pagini, scrisori, unele purtînd semnături ilustre, începuturi de poeme, notații critice, și pentru mine, astăzi indescifrabile, variante ale pieselor, jucate — o dramă fără titlu — scrisă pe un refetar medical, în timpul războiului și un roman, din aceeași perioadă : „Crima legitimă a lui Peter Hasenklever”. Recitesc piesa stupefiantă. E vorba de o femeie de o rară gingăsie a inimii, o ființă plîpîndă și dezarmată. Apartine unei familii prude, crîncene și filistine, construită exclusiv din canoaare și prejudecăți. Femeia — eroina n-are 16 ani — e măritată cu un funcționar provincial, o brută insensibilă, individ violent și trivial, o abjecție. Femeia are curajul — sau are decența — să nu mărturisească familiei sale infernal pe care îl trăiește. Dimpotrivă, în scrisori sau cu prilejul vizitelor pe care le face la rușele ei își prezintă bărbatul ca pe un inger de înțelegiune și delicatețe, ca pe o intruchipare

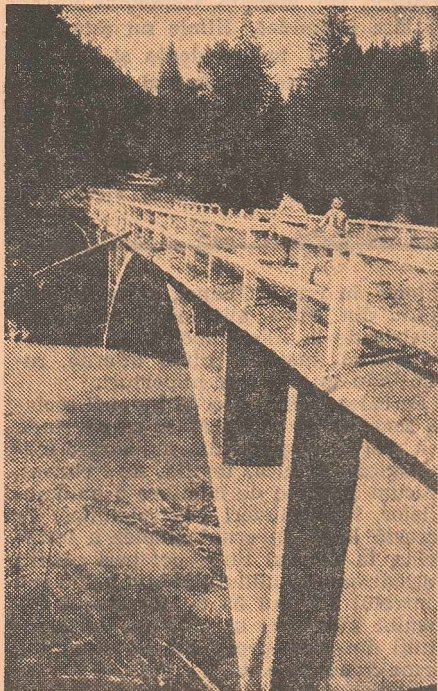
LACUL DIN MUNȚII VRANCEI NU MAI EXISTĂ

Ce cred specialiștii? 40 de km pentru o fotografie! În sfârșit, un martor ocular. Lacul se va reface?

Lacul și viaductul de pe Valea Zăbalei la 22 august 1977

Același pod fotografiat la 28 august după scurgerea lacului

Vestea că în Munții Vrancei, pe valea râului Zăbala, se formase, în urma unor alunecări masive de teren, cel mai mare lac de acumulare din țara noastră, chiar în cursul acestei veri (știre în legătură cu care „Flacăra” a publicat un amplu reportaj de la fața locului în numărul său precedent), a stîrnit un enorm interes în rândul turiștilor din întreaga țară. Începînd din ziua următoare publicării reportajului amintit (și ziarul focșean Milcovia dedicase un spațiu amplu aceluiași eveniment) zeci de autoturisme din cele mai diverse zone geografice ale României au luat drumurile Vrancei, avînd drept punct final lacul fără nume, aflat la circa 20 km de Nereju, ultima așezare de pe Valea Zăbalei. De asemeni, alți numeroși turiști, cu sacul de excursie în spinare, au înfruntat duritatea unui drum de piatră pentru a vedea „minunea”. Dar, din ziua de 25 august, cei care porniseră în mașini nu au mai putut accede pînă în acest loc de o mare și impresionantă frumusețe, deoarece drumul fusese întrerupt la numai cîțiva kilometri de Nereju, făcînd imposibilă trecerea oricărui vehicul. Unii temerari au încercat să ajungă cu motocicletele, dar numai cei care mergeau pe jos au avut șansa de a depăși noile obstacole ivite peste noapte. Și acestia au fost extrem de puțini. Poate unul sau doi, deoarece duritatea drumului de munte îi oprea după cîțiva kilometri.

CE S-A ÎNTIMPLAT ȘI CÎND ANUME ?

În cursul nopții de 24 spre 25 august o ploaie, măruntă la început și violentă mai târziu, avea să provoace o creștere neașteptată și foarte rapidă a debitului râului Zăbala și al afluenților săi (numeroase piraie) astfel încît noul lac a înregistrat, la rîndul său, o ridicare bruscă a nivelului care a depășit înălțimea barajului natural, creat prin alunecarea unui versant al văii. Spălînd fața acestuia, apa a slăbit, implicit, întreaga rezistență a obstacolului, care formase, în numai cîteva zile, cel mai mare lac, de acest gen, din țară, iar Zăbala avea să îndeplinească restul: prin breșa tot mai largă creată, râul și-a făcut loc forțînd cedarea barajului și permițînd, astfel, apelor acumulate în cursul lunii iunie s-o pornească la vale. Lacul fără nume a trăit aproape două luni încheiate pentru a dispărea în 2-3 zile. Această veste uluitoare mi-a fost adusă la cunoștință, telefonic, de dr. Ion Mănea, din Nereju, fiu credincios al plaiurilor vranceane, unul dintre primii oameni ai locului care-l văzuseră, îndată după nașterea sa surprinzătoare. În acel moment, mi-am amintit observația de geniu a unui copil care, vrînd să-și lămurească, cu puterile minții sale fragede, misterele naturii, se întreba dacă virsele geologice, măsurate în mii și mii de ani, nu pot oare ajunge la scadență chiar într-una din zilele noastre? De aici și pînă la un nou drum pe Valea Zăbalei n-a mai fost decît un răstimp de... trei ore și jumătate, necesare drumului, în mașină, de la București la Nereju.

40 DE KM PE JOS PENTRU O FOTOGRAFIE

Atîta a trebuit să străbat duminică pentru a ajunge să pot fixa pe peliculă imaginea locurilor pe care, cel mai nou dar și cel mai efemer lac de acumulare al munților românești, o lăsase în urma trecerii sale prin timp. Încă de pe Valea Putnei se vedeau semnele uriașei viituri: bușteni prelucrați, arbori tineri și copaci maturi punctau, cu trupurile lor inerte,

de frumusețe, candidole fragi, gingașele flori, puiții de brad... Copacii maturi, acoperiți de ape timp de două luni, salută acum cerul limpede cu crengi obosite, de culoarea milului. Dar, de sus, de pe restul barajului, se văd încă ochiurile de lac din albia atît de efemeră. Lacul există totuși dar la dimensiuni mult diminuate. Apele sale nu mai au același verde limpede, strălucitor, ci unul coctil, ca de baltă stătută. Viaductul, care rămăsese cu doar 80 de cm peste fața lacului, și-a redescoperit picioarele involte de beton și arcul său generos care susținea podul se vede în totalitate. Jos, curge timid o undă desprinsă din vijelioasa Zăbala.

ÎN SFÎRȘIT, UN MARTOR OCULAR: PROF. FLORICĂ ROMAN

L-am căutat și găsit pe prof. Florică Roman, cercetător științific la Institutul de cercetări și amenajări silvice Vrancea din Focșani, care a fost surprins de creșterea vertiginosă a apelor, în cursul nopții de 24 spre 25 august, în cortul pe care și-l instalase dincolo de podul amintit, împreună cu prietenul său prof. Ion Denciu. Să-l ascultăm povestind:

— Venisem să fac unele măsurători, mai precise decît cele care începuseră să circule oral... Eram prevăzută cu o barcă din material plastic și cu toate aparatele necesare, inclusiv cel fotografic. Ploaia ne înmuiașe pînă la piele, pentru că nu stătușem degeaba, toată ziua, mai ales că soția, fiica mea și nepotul coboriseră. A fost prima barcă lansată pe lac și cea din urmă. Turiștii care o văzuseră erau uimiți și amuzați, deopotrivă. Data exactă a „botezului apei”: 23 august, orele 18.45. Ploaia din ziua de 24, de la orele 5 dimineața. O singură pauză, de 3 ore, în decurs de 24 de ploaie cînd „mocănească”, cînd violentă și în rafale. De altfel, avea să plouă pînă la 26 august. Plafonul era foarte jos. O nebulozitate apăsătoare se instalase în zonă. La opt seara ne pregăteam de culcare. Nivelul lacului nu crescuse. Nu aveam nici teamă și nici resentimente. Eram calmă. Singurul ceas de care dispuneam încetase să bată. Îi uitasem neîntors... dar, aproximativ în jurul orei unsprezece noaptea, am simțit că fundul cortului devenise mișcător. Nu făcusem șanț în jurul lui. Am presupus că apa ploii s-a strecurat sub cort. În clipa următoare, recurg la lanternă, pentru a mă convinge. În fața cortului o pinză de apă pe care pluteau cetini și vreascuri uscate. Următoarea decizie: tragerea bărcii pe porțiunea uscată a fostului drum, la 5-6 metri de cort. A fost primul moment psihologic generat nu de apă, pentru că nu realizam încă urmările, ci de prudență. Am dus la barcă arma de vînătoare, aparatul fotografic și filmele, aragazul de campanie, sacii de dormit. Totul în 5 minute. În cort, apa depășise, deja, înălțimea cizmelor mele. Îmi amintesc că un turist îmi botezase barca cu numele de „Calipso” și-mi vine să rid. Continuu să-mi duc și alte obiecte la barcă. Apa era limpede, fără mil. Ne aflam cam la jumătatea lacului, la circa 600 m de coada lui și cam tot la atîția de la baraj. „Calipso” începuse să plutească. Pe la unsprezece și jumătate noaptea, apa ajunsese pe pod la înălțimea de 1,60 m. Am măsurat. Lanterna a fost primul argument al salvării noastre. Ea îmi dădea calmul necesar, pentru că vedeam ce se întimplă. Am tras din nou barca pe o porțiune de uscat, cam 30 m. Nu știu cit a durat efortul dar m-a epuizat. Podul dispărea vîzînd cu ochii. Nici un zgomet, nimic altceva decît țîriitul ploii. Încă o creștere de 1,30 m, pînă la prima balustradă a podului, care nu se mai vedea (partea pe care se mergea). Îmi reamintesc că, seara, văzusem un tractor forestier, în cabina căruia ne-am refugiat. Uzi pînă la piele. Stînd nemîșcați, cit să fumăm o țigară, am înghețat. Revenim la barcă și, într-o servietă și o sacoșă, luăm doar cîteva lucruri. Îmi trec cureaua armei peste umeri. Realizăm dezastrul. Pornim în căutarea unei cabane forestiere, care știam că trebuie să existe prin apropiere. Aceasta a fost a doua salvare a noastră. Am ancorat, mai înainte de a pleca, barca de un fag. Ni se stînge lanterna. Panică. Disperat, încep s-o zguduî în mîna și... se reaprinde. Mînă! Prietenul meu dă semne de demoralizare. Presimt apropierea zorilor. Peste 400-500 m întîlnim cabana. Prima întrebare: cit este ceasul? Doar 2.45! Crezusem că am parcurs kilometri. Toți muncitorii erau treji, deoarece știau că sintem pe lac. Ne văzuseră corturile, în acele zile. Primele lor vorbe: vă așteptam, încă de aseară, vîzînd cum plouă. Cînd le-am spus ce se întimplase cu lacul nu vroiau să creadă. Erau 15 sau 18 oameni. De numele lui Ștefan Porojnicov și Cristian Măciucă îmi mai aduc aminte. Ne-au dat cămăși uscate, mîncare și ne-am culcat. Zgomotul infernal, pe care l-am auzit, mi-a dat de înțeles că barajul a cedat. Aceasta s-a petrecut pe la 5.30 dimineața. Ulterior am calculat cu cit crescuse apa lacului: 4,75 m! Cabanei i-am zis „San

Salvador”. La 6.45 dimineața asistăm cum un arin uriaș și matur este smuls de ape chiar din fața cabanei și dus la vale. Apele au continuat să crească pînă la orele 8.00 dimineața. Nu era nici o adiere de vînt. Dacă barajul nu ar fi fost trecut de ape, cabana ar fi fost acoperită și ea. Pînă la 8.45 nivelul maxim al apei s-a menținut, apoi a scăzut brusc. Spre orele 18.00 în ziua de 25.VIII. ploaia încetează. Mi-am revăzut familia după 48 de ore. Soția revenise, pe jos, la baraj crezînd că ceva foarte grav se petrecuse cu noi.

PRIMELE CONSTATĂRI OBIECTIVE

Rîul n-a mai revenit la vechea-i matcă ci și-a creat una nouă. De fapt, a treia, dacă o socotim și pe cea inițială. Nu au fost pierderi de vieți omenești. Masa solului, fiind friabilă, apa a trecut prin ea ușor iar viitura nu a cărat blocuri masive de piatră care puteau distruge totul în calea lor. În afara lemnului, nu s-au cărat la vale alte materiale majore și utilaje. La baraj, nivelul apei nu depășise 20 m deci nu 38-40 m cum s-a crezut, inițial. La pod, înălțimea ei fusese de 10,80 m. Fundul lacului era colmatat de un mil fin adus, în suspensie, de apele Zăbalei în timpul ploilor din lunie. Panta medie de înclinare a versantului care a alunecat este de 18-20%. Barajul n-a cedat în partea sa inferioară ci a fost „spălat” de apa lacului revărsat și de-abia după aceea Zăbala a putut străpunge pieptul de pămînt, trunchiuri și bolovani, găsindu-și noua sa albie.

CITEVA SUPOZIȚII

Profesorul Florică Roman, ca și dr. Ion Mănea, este vrancean din partea locului, cunoaște și studiază, de ani de zile (subiectul diplomei și al tezei de doctorat fiind tocmai râul Putna de la izvoare pînă la vărsare) zona aceasta atît de frămîntată. Iată cîteva dintre presupunerile sale care, dacă nu au încă un fundament științific imbatibil, reprezintă, totuși, un rod al unei gândiri permanente și al unor studii încă neconfruntate. Aci este vorba despre o alunecare preexistentă evenimentelor din această vară, zona Șindrița fiind cunoscută, sub acest aspect, încă din timpuri istorice. Stabilizarea alunecării inițiale a fost doar temporară, prin înierbări de slabă calitate, arboret sădit etc. Caracterizată prin băltoace, mici lacuri chiar, monticoli și valuri de pămînt tipice, fără existența unui fir de apă permanent. Patul de pămînt impermeabilizat, cu un substrat argilos cu sfărîmături de gresie completează imaginea tipică zonei. Viiturile nu erau violente și nu durau mult. Toate aceste argumente duc la concluzia că lacul putea fi conservat, dacă s-ar fi construit (cu materialul aflat acolo, în principal) un baraj radial de circa 1 m înălțime, care ar fi deversat orice viitură. Alunecarea pămîntului, în acest loc, va continua astfel încît fostul lac dispărut atît de repede are toate șansele să se refacă mai repede decît ne putem aștepta, ceea ce ar aduce în prim-planul turistic și în cel al hidrologiei zona respectivă. Interesul științific pentru asemenea fenomene este uriaș și se cere a fi fructificat în mod plener. Calculele făcute, pînă acum, au fost extrem de sumare și practice neinteresate și neinteresante. Astfel, s-a ajuns fie la exagerări, fie la diminuări, ambele atitudini nefolositoare nimănui.

Sper că cele aflate la fața locului cit și realitatea entuziasmului de care sînt animați localnicii, dintre care am numit doar cîteva, vor fi în măsură să rețină atenția specialiștilor care, prin colaborare cu vrîncenii, să poată stabili concluzii valoroase pentru oamenii de știință, cit și de interes general, în acest sens aspectul turistic pîrîndu-mi-se cel mai important. Vrîncenii îndrăgiseră nospus lacul fără nume și îi resimt lipsa în mod vizibil, ca pe o frustrare. Ai zice, chiar, că ei își revendică minunatul dar făcut de natură, ca pe un vis frumos în care conținuă să creadă.

EMANUEL VALERIU ■
Fotografiile autorului

Albia fostului lac mai păstrează încă un volum de ape care dă speranțe vrîncenilor că el se va reface. Pomii din planul secund al imaginii au stat două luni sub ape.

Vietnam

Lotusul își primenește frunzele

M-am gândit adesea la povestea ce se spune despre acea stană de piatră stingheră care, lângă Lang Son, pe o colină, închipuie contururile unei femei cu un copil în brațe. Este povestea femeii care-și așteaptă bărbatul pribeag în îndepărtata Țară a Mătăsii. Timpul curge inexorabil fără a-i aduce niciodată vești. Ea urcă însă zi de zi pe creasta muntelui, doar-doar de o zări la orizont umbra de dor a celui așteptat.

În timpul războiului împotriva intervenției străine imperialiste, tineretul vietnamez avea acest cuvânt de ordine: **Dacă n-ai încă un prieten sau o prietenă, mai așteaptă! Dacă, îndrăgostit fiind, vrei să te căsătorești, mai**

așteaptă! Iar de ești căsătorit, mai așteaptă, va veni timpul pentru a crește copii! Erau momente când așteptarea în împlinirea vieții personale era condita ce răspundea cel mai bine înaltului comandament al datoriei față de patrie. Așteptarea, la vietnamezi, a fost de totdeauna calea pentru depășirea unor împrejurări grele, fie ele naturale sau determinate istoric. Ei așteaptă de la începutul timpului, vară de vară, ploaia, spre a se putea bucura de roadele orezăriiilor. Au așteptat, în golful Ha Long în secolul al XIII-lea, clipa refluxului pentru a lovi năprasnic flota cotoptorului, rămasă neputincioasă printre stînci. Au așteptat de secole, în fiecare sezon ploios, ca

apele nebune ale fluviului să se retragă din așezări și orezării pentru a infiripa din nou ceea ce fusese pustiit. Femeile Vietnamului așteaptă acum încrezătoare, zile și nopți, pe pragul de furtuni al Pacificului, bărbații și fiii plecați în larg la pescuit. La fel de răbdătoare și de demne și-au așteptat bărbații și fiii plecați ani de zile cu oastea la luptă. Sub puterea colonială, fără a-și pierde vreodată speranța, vietnamezii au așteptat întotdeauna, cu înțelepciune, clipa cea mai prielnică pentru a lovi inamicul venit de peste mări. În ceasurile infernale ale celor mai mari bombardamente din câte au rănit vreodată scoarța planetei, în păduri sau adăposturi săpate adînc sub pămînt, vietnamezii știau să aștepte în liniște ultima explozie întîrziată ca să-și reia traiul obișnuit în căsuțele de țară rămase tefere sau în etajele de jos ale blocurilor muncitorești atinse de bombe. Afundați în apa lacurilor, respirînd printr-o tulpină de bambus, cercetașii vietnamezi trebuiau să aștepte ceasuri în șir spre a surprinde deplasarea coloanelor inamicului și a-și informa comandanții. În misiuni de mare pericol, care-i duceau pînă în perimetrul bazelor aeriene dușmane, partizanii vietnamezi așteptau, nu o dată, ore sau zile întregi acel unic moment de neatenție al inamicului pentru a se infiltra în profunzimea liniilor sale defensive și arunca totul în aer.

Așteptare de ani, de zile sau de secunde, așteptare în atîtea rînduri — dacă nu singura, oricum cea mai redutabilă armă, cel mai puternic atu al victoriei, în încleștări neverosimil de inegale. Testamentul lui Ho Și Min, document politic și document literar al Vietnamului ultimilor ani, nu putea să nu invoce cardinala virtute vietnameză a așteptării. **„Războiul ar mai putea dura încă 5 ani, 10 ani, 20 de ani sau mai mult. Hanoiul, Haifongul, ca și alte orașe sau întreprinderi ar putea fi distruse, dar poporul vietnamez nu se va lăsa intimidat. Nimic nu este mai prețios decît independența și libertatea. După victorie, poporul nostru își va reconstrui țara mai bine, mai mare, mai frumos“.**

Nerăbdarea, graba, neliniștea, iată stări de spirit necunoscute vietname-

zului. Li se substituie, plenipotența, înțelepciunea așteptării. Totul se desfășoară în timp și ceea ce nu s-a întîmplat astăzi se va face cu siguranță la timpul potrivit. **„Nu poate fi o recoltă bună în fiecare an pentru că nici viermii de mătase nu dau mereu multă mătase“** spune o vorbă.

Încrederea și dorul alimentează unul din filioanele de mare bogăție ale literaturii vietnameze. Cuvîntul **dor** și cuvîntul **doină** nu au echivalent perfect în limba acestei țări, dar lirica vietnameză, între creațiile de frumusețe ale graiurilor pămîntului, intră în consonanță, poate mai mult decît oricare alta, cu sentimentul și cu expresia sa artistică numite de cele două cuvinte doar ale limbii române.

Din așteptare s-a născut una din marile opere lirice ale Vietnamului clasic, poemul „Jalea soției al cărei bărbat este plecat la luptă“, al poetesei Doan Thi Diem din secolul al XVIII-lea:

Socotesc mereu și mereu zilele depănate
Din clipa cînd pașii te-au purtat departe.

De-atunci lotusul și-a primenit în trei rînduri frunzele...

De cîte ori, în nopțile lungi ale sezonului ploios, femeile orezăriiilor n-au îngînat, în ultimele decenii, cîntecul tinerei soții care-și așteaptă omul drag aflat departe, cîntecul din care fiecare vietnamez știe pasaje întregi pe de rost.

În calea mesajelor între Nord și Sud se ridicase, în ultimele cîteva decenii, războiul cu toate vitregiile sale și doar prin miracol comunicația dintre soț și soție, dintre părinți și copii, dintre frați și dintre prieteni se mai putea reînnoia pentru o clipă. Cum însă ai putea ști, chiar și așa, dacă vestea pornită spre tine cu luni în urmă mai este azi, cînd ai aflat-o, adevărată?

Dar clipa victoriei nu putea să întîrzie și iată, stăvila nefiresc de nedreaptă ridicată între Nord și Sud a pierit, înghițită de apele riului Ben Hai și de sihlele junglei. Este marea clipă a împlinirii tuturor așteptărilor, a vederii mereu visate și îndelung pregătite. **„Mă numesc Tran Nam Vinh. Am fost plecat în Nord. Revenit acum la Saigon, imi caut mama și sora“.** (Urmează strada și numărul la care putea fi găsit). Astfel de anunțuri au ocupat în primele luni de după victorie coloanele întregi în ziarul „Saigon Giai-phong“. Din ziua de 14 mai 1975, cînd s-au restabilit legăturile poștale dintre Hanoi și Saigon, după 21 de ani de întrerupere, cîntecul așteptării îngînat de fiecare doar pentru el s-a revărsat într-o nestăvilită odă a bucuriei întoarnată de un întreg popor.

În Vietnam, cîntecul așteptării îl îngîină acum doar îndrăgostii. Mariile așteptări ale națiunii sînt fapt împlinit.

Și încă ceva care, deși spus acum, spre sfîrșit, nu este și lucrul cel mai puțin important. Așteptarea, la vietnamez, nu este fatalism, abulie, pasivitate. Știînd valoarea așteptării, vietnamezul cunoaște cum se cuvine prețul și virtuțile acțiunii. Astăzi, la scară națională, **acțiunea** echivalează cu efortul general — nu mai puțin eroic decît cel dovedit în anii de luptă pentru independență și unitate a patriei — consacrat reconstrucției și construcției socialiste a Republicii.

Pentru toți prietenii de pe tot globul ai Vietnamului — care asemenea poporului român, au fost alături de această țară și de oamenii ei în anii de luptă îndîrjită pentru salvagardarea ființei naționale — momentul celebrării celei mai mari sărbători din istoria vietnameză, ziua de 2 septembrie, este un nou prilej de rememorare a virtuților de hărnicie și abnegație, ingeniozitate și eroism ale acestui popor, învederate deopotrivă în anii de luptă și în anii construcției pașnice.

Relațiile româno-vietnameze, în a căror evoluție mereu ascendentă un rol determinant l-au reprezentat întîlnirile și convorbirile dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări, dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Le Duan, au în față perspective tot mai ample și mai înfloritoare, spre binele celor două popoare și în consonanță cu aspirațiile de pace și progres ale umanității.

CORNELIU VLAD ■

GHANA — de la Acimota la Akosombo

500 milioane de arbori, în care sevele tropicale fierb cu o lentă tenacitate, oferă Ghanei statutul unic de recordmenă absolută a producției de cacao. Peste 70 la sută din exporturile acestei țări, înfiptă în Atlantic, sînt constituite de munții de boabe brune, care, după parcurgerea a mii și mii de kilometri pe cărările de apă ale lumii, ajung să-și împrăștie aroma în milioane de cești... Monocultura a reprezentat, în modul cel mai firesc, pentru Ghana, ca și pentru oricare altă țară aflată într-o asemenea fortuită dependență față de „disponibilitățile pămîntului“, marea șansă pierdută. În 1892, ea desfăcea pe piața mondială 12 tone de cacao. 70 de ani mai tîrziu, producția ghaneză de cacao ajunsese la peste 380 000 de tone. Evident, oscilațiile gustului mondial se resimt, puternic și imediat, asupra prosperității sutelor de mii de agricultori ocupați în acest sector. O restrîngere a cererii marilor importatori poate echivala, așadar, cu un dezastru... În perioada ocupației coloniale, monocultura era, conform tradiției, o mană cerească bună de stors la sînge, în funcție de conjuncturile favorabile ale pieței. Reversul medaliei, adesea tragic, nu merita să-i intereseze decît pe robii vastelor plantații, obișnuiți de secole să înghită drojdia amară a sărăciei celei mai lucii.

Dar timpul nu trece printre arbori și printre oameni cu indiferența rece cu care traversează orologiile. În Ghana, ca în atîtea alte state africane trezite, în ultima vreme, de amplul impact al independenței, dreptul la progres a însemnat — în primul rînd — o reconsiderare a timpului. Letargii ce păreau definitive au început să se pulverizeze. Vechea colonie portugheză și, apoi, britanică, a început să-și croiască, din 1957, un drum nou. Pas cu pas, viața s-a schimbat, oamenii s-au schimbat, peisajul s-a schimbat. Ce legătură ar mai putea exista între Acimota, umbra piață de sclavi, și Akosombo, vastul piept de beton, care stăvilește un lac de acumulare lung de 500 de kilometri?... Ghana și-a urmat destinul, cu o impecabilă exuberanță, ca însăși Africa...

Accra este, într-un fel, imaginea vie a noului timp ghanez. Printre cascadele vegetale și forfota animală a junglei, s-au tăiat căi rutiere și blocuri moderne. Nu prea multe. Entuziasmul începutului de timp a determinat priorități care, cîndva, vor părea ciudate. S-a construit, înfi, marele stadion al Libertății. Și bulevardul Libertății. Și monumentele, impozante, închinat independenței. Abia apoi s-a trecut la urbanizare. A trebuit, de aceea, să-mi înfrîng uimirea că, la cîțiva pași de grandioasele așezăminte centrale, casele sînt pitice, străzile nu au trotuare, iar canalizarea este, încă, pauperă și la vedere...

Drumurile mele prin Accra sfîdau mereu jungla, care năvălește de peste tot. De pe terasa hotelului Continental auzi fișind șerpilor și sesizezi zumzetul și țipetele animalelor din deșeu mustind de umezeală... Orașul își face loc prin istoria fără nume a vegetației, într-un efort vizibil de a-și croi o matcă, o rațiune urbanistică de a fi. Lupta aceasta cu timpul și cu trecutul slavei coloniale, cu sărăcia, chipurile fără leac, se resimte peste tot. Este, de fapt, drumul de la Acimota la Akosombo; de la robia înspăimîntătoare la marea producție de energie electrică pusă în slujba unei economii independente.

În faza finală, hidrocentrala de la Akosombo va furniza 768 000kW. Ea aprovizionează deja cele mai importante orașe ale Ghanei, Accra, Tema, Kamusa, Takaradi, unde există, dealtfel, principalele obiective ale tinerei industriei din această țară. Încă de pe acum, se prefigurează triumful industrial al Ghanei: Accra, Akosombo, Tema. Apele zăgăzuite ale Voltei vor da viață unei suprafețe de 20 000 ha, contribuind vital la diversificarea agriculturii, iar rețeaua lacurilor artificiale va acoperi 3 500 mile, plasînd Ghana pe locul al patrulea din lume în acest domeniu. Se va îmbunătăți, totodată, rețeaua comunicațiilor fluviale și va exista, în tot cursul anului, o cantitate suficientă și constantă de apă în toate zonele țării. Mare port oceanic, Tema, perla litoralului ghanez, a devenit un puternic centru industrial. Încă de pe acum, prin cele 40 de fabrici, o rafinărie de petrol, o oțelărie, unități textile, orașul se profilează ca o adevărată cetate a industriei ghaneze. Prin exploatarea marelui zăcămint de bauxită de la In-

chiniso, în vestul Ghanei, uzina de aluminiu din Tema, alimentată cu curent electric de la Akosombo, va fi aprovizionată cu materie primă internă, renunțîndu-se astfel la importuri.

Pe calea prefacerilor și înnoirii sociale, sectorul de stat a ajuns să cuprindă cea mai mare parte din industriile metalurgică, chimică, textilă, de ciment, precum și uzine de montare a automobilelor, întreprinderi electrotehnice. Pe această linie, guvernul ghanez a întreprins, în ultimul timp, noi pași pentru îngrădirea capitalului străin, trecînd sub controlul statului 33 de firme din domeniul industriei ușoare, precum și unități din sfera producției de aluminiu, firme comerciale etc.

Conectarea Ghanei la exigențele unei civilizații moderne și poziția ei față de actualele evoluții din lume au creat premisele unei largi deschideri către colaborarea cu statele de pe toate continentele. Virtuțile dialogului, ale cooperării și înțelegerii, au căpătat o relevantă expresie cu prilejul vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Ghana, în primăvara acestui an.

Documentele de colaborare încheiate atunci au dat expresie, prin conținutul lor, marilor disponibilități care se află la baza stimulării continue a legăturilor dintre popoarele și țările noastre. Legături al căror ecou au învins bătaia ritmică a valurilor Atlanticului, profilînd punțile unei prietenii demne peste miile de kilometri, care despart, ca niște efemeride, porțile țărilor noastre.

RADU BUDEANU ■

Sofia

„CREȘTE, DAR NU ÎMBĂTRÎNEȘTE!”

Sofia este un dar al Vitoșei, au subliniat în repetate rânduri interlocutorii mei din capitala Bulgariei. Până când aveam să mă conving de acest lucru cu propriii mei ochi de cele spuse, le-am dat crezare de la bun început, constatând că la sosire, după mai bine de zece ore de mers cu trenul, aerul tare, curat ce venea dinspre muntele Vitoșa mi-a alungat oboseala. Creștele sale albe străjuiesc de sus orașul, imprăștiind aer ozonat, „fabricat” în laboratoarele verzi ale muntelui. Nu este o exagerare când sofioții îți atrag atenția că cine a trecut pe aceste locuri și nu a urcat pe Vitoșa nu se poate lăuda că a văzut Sofia. Dealtfel, pe blazonul orașului apare profilul muntelui Vitoș, alături de templul lui Apolo, simbolul apelor minerale, și de biserica Sf. Sofia, de la care a împrumutat numele, construită de împăratul Justinian, și ale cărei ziduri de cărămidă roșie înfrumusețază și astăzi, cu patina lor multiseculară, centrul orașului.

Puține orașe au o poziție atât de bine aleasă ca Sofia. Orașul se găsește chiar în centrul Peninsulei Balcanice, la o distanță egală de Marea Neagră și Marea Adriatică, la o depărtare egală de țărmul Mării Egee și de punctul cel mai nordic pe care-l atinge țara la Dunăre. Probabil că nu întâmplător, când a cucerit acest oraș, în 809, hanul Krum i-a schimbat numele în Sredez,

adică „așezat la mijloc”. În zbuclumata sa istorie, Sofia a căpătat diferite nume, după inspirația celor care l-au avut în stăpânire: tracii l-au numit Serdica, romanii, Ulpia Serdica, bizantinii Triadita, iar slavii Sredez. Când a devenit capitala Principatului Bulgariei, în 1879, Sofia avea doar 20 000 de locuitori. După primul război mondial numărul a crescut la 150 000 și aspectul de oraș oriental dispăruse aproape cu totul. În prezent Sofia numără 1 600 000 de locuitori.

Este un avantaj pentru vizitatorii dornici să descopere în tihnă frumusețea și atmosfera specifică a centrului orașului faptul că circulația mașinilor este aici interzisă. Poți admira în liniște catedrala Alexandr Nevski, înălțată între 1904—1912 în semn de recunoștință față de eliberatorii Sofiei de sub jugul otoman, construcția masivă a bisericii Sf. Sofia, în a cărei grădină se află mormântul marelui scriitor bulgar Ivan Vazov, ruinele fostei cetăți romane Ulpia Serdica, mica biserică romană din secolul V, aflată într-un pasaj subteran. În zona Băilor centrale, vechi clădire în stil arab, se poate servi un „ceai” mineral cald, de la izvorul care alimentează gratuit pe amatorii de ape minerale tămăduitoare.

Liniștea din inima orașului este întreruptă de zgomotul buldozerelor, de agitația specifică a unui șantier de construcții. Și dacă în centrul Sofiei șantierele ocupă suprafețe mici și dispa-

rate, împrejmuite cu grijă pentru a nu stingheri cu nimic activitatea normală a orașului, în zonele unde se înalță noile cartiere de locuințe: „Mladost”, „Drujba”, „Lozenet”, „Cervena Zvezda” și altele, macaralele-turn stăpinesc teritoriul întins. „Crește, dar nu îmbătrânește”, deviza Sofiei — aleasă ca inscripție pe stema capitalei bulgare încă din 1911 — își găsește adevărata împlinire în anii noi, ai socialismului. Sofia este în prezent un vast șantier, al constructorilor dornici să-i confere o dezvoltare armonioasă, modernă. Pornind de la condițiile specifice ale amplasării orașului, suprafața lui fiind limitată în toate cele patru puncte cardinale de bariere naturale, se are în vedere o gospodărire judicioasă a terenului, lăsându-se loc și extinderii zonelor verzi.

Planul general de dezvoltare a Sofiei prevede crearea mai multor centre ale orașului, în acest fel ajungându-se la o descongestionare a centrului tradițional, unde sînt în prezent amplasate două treimi din unitățile comerciale ale capitalei. Ceea ce îți atrage atenția în mod plăcut, văzînd cum sînt puse în aplicare planurile de sistematizare ale Sofiei, este faptul că toate noile construcții au ferestrele îndreptate spre Vitoșa! Blocurile cartierelor noi, care împodobesc de jur împrejur orașul ca o salbă a arhitecturii moderne, sînt dispuse în așa fel încît reușesc să pună în valoare configurația terenului, iar jocul volumelor lor permite păstrarea unor deschideri prin care să se poată vedea fundalul de totdeauna al orașului: muntele. Ediliile capitalei bulgare, prezentîndu-ne planurile de viitor ale constructorilor, au amintit înălțarea unor noi obiective culturale; și pînă la sfîrșitul actualului cincinal, se vor ridica noi săli de concerte, teatre, pavilioane pentru expoziții, cinematografe și biblioteci, complexul pentru concerte și muzică, clădirea Muzeului național de istorie. Se preconizează în viitorii ani o „urbanizare subterană” a Sofiei: linii de metrou, parcaje, zone comerciale.

Sofia este principalul centru industrial al țării, întreprinderile sale dînd 18 la sută din venitul național. Pe teritoriul capitalei sau în jurul ei au luat naștere moderne capacități de producție industrială, printre care cel mai reprezentativ este Combinatul metalurgic Kremikovți, care a transformat Sofia în cel mai mare centru metalurgic al țării. În cele peste 250 de uzine și fabrici ale capitalei bulgare se produc electrocare, mașini electronice de calcul, motoare electrice, strunguri, oțel și laminate, televizoare și anvelope etc. Alte uzine, în construcție, vor spori gama produselor de marca „Sofia” cu noi tipuri de motoare, calculatoare, coloranți.

...Seara, Sofia păstrează pulsația specifică oricărui mare oraș. Privită de pe Vitoșa, constelația de lumini a orașului pregătit de noapte, în mijlocul căruia strălucesc pînă departe cupolele catedralei Nevski, capătă însă un farmec aparte.

RODICA ȚEPEȘ

MONDO UMANO ?

Amestecate

...După ce a finanțat și a cîștigat copios de pe urma acelui monstru „King Kong”, Dino de Laurentiis perseverează. El va finanța (și speră că va și cîștiga) din producerea filmului „Orca” ce va povesti istoria înspăimîntătoare a unei balene. După „Jaws”, „Towring Inferno”, „Rollercoaster”, „Earthquake” etc. etc. lista filmelor de groază și a monștrilor continuă!

...În schimb, într-un număr din februarie a.c. al publicației „Variety”, președintele consiliului de administrație al casei de filme „Gulf and Western” (companiă-mamă a „Paramount”) se declară „foarte dezamăgit” de încasările realizate de „King Kong”. Însă, în același număr al publicației citate, „Paramount” declară în pagina de publicitate că pînă la 1 februarie a.c. filmul a realizat încasări de 80 milioane dolari!

...O știre a unei agenții de presă informează că ultimul produs care cunoaște un succes enorm în Marea Britanie este un paner special ce asigură ocupantului (veți vedea la sfîrșit cine poate fi) o poziție mai mult decît confortabilă. Cel mai important lucru este că panerul a fost dotat cu un magnetofon stereo High fidelity! În acest fel, ocupantul poate asculta, după voie, orice melodii sau arii fără de care viața i-ar deveni în curînd imposibilă. După succesul din Marea Britanie, panerul, realizat de firma „Carabel Company”, este vîndut și în Franța la prețuri de 110—130 de franci. În plus, compania producătoare și magazinele ce-l oferă spre vînzare plătesc bani grei pentru reclamele publicitate în „Paris Match” sau alte reviste. O ultimă precizare: ocupantul panerului poate fi o pisică sau un ciine! — căruia trebuie să i se asigure... educație muzicală de către fericiții proprietari!

...Publicația vest-germană „Der Spiegel”, referindu-se la „pornografia infantilă în statele occidentale”, arată că tineretul din aceste țări este utilizat „ca o rezervă lipsită de apărare a armatei industriei pornografice”.

...„Aici, în Brooklyn, spune o bătrînă negresă, imnul nostru național este sirena poliștilor”. (Dintr-un reportaj despre New York publicat în revista „L'Express”).

De fapt, știrile de mai sus ar putea constitui, toate, subiectele unor ample comentarii pe marginea realităților pe care le denunță direct sau indirect!

PETRE NICOLAE

Un fenomen anti: PUNK

Din Westeb's New World Dictionary, punk înseamnă acel cuvînt vechi din jargonul pușcărișilor care desemnează ceva mic, neînsemnat. În 1977 cuvîntul are mai multe sensuri în argoul american: o tînără persoană considerată neexperimentată, insignifiantă, etc.; ca adjectiv înseamnă inferior, ticălos, vrednic de milă.

Fără îndoială, cuvîntul, de mare vogă în vest, implică mai multe aspecte, începînd cu cel artistic, muzical mai precis, și terminînd cu cel social, în fond cel mai important. Ca sorginte socială, mișcarea punk este produsul mediilor bîntuite de foamete și sărăcie ale unei societăți care, paradoxal, se autointitulează „societate de consum”. Punks se vor purtătorii de cuvînt ai lumpen proletariatului, contestînd într-o manieră proprie, departe, evident, de soluțiile reale, structurile sociale care dau naștere alături de o mică lume a opulenței, luxului, unei alte lumi, umile și mereu umilite, mizere, lipsite de orizont. Din punct de vedere muzical, punks se vor continuatorii muzicii unor Rolling Stones, Who și Yardbirds. Dealtfel, în America, primul val punk a apărut imediat după lansarea sus-numitelor formații (anii '65—'66). Punks ai acestor ani nu făceau altceva decît să dilueze

muzica idolilor lor sau eventual să accentueze latura ritmică pînă la masacrare, ulterior încercînd o vizualizare a ei. La vremea sa, curentul a fost total neglijat, datorită eclipsei în care l-au ținut formațiile de valoare. Prin 1973, unii critici muzicali, probabil blazați, dornici de noutăți, au încercat o reinviere a acestei muzici, încercînd să impună pe acei „actori” unui rock sălbatic, crud, atroc.

Din februarie anul acesta, pompat de antipublicitate (spectacole și discuri interzise, contracte reziliate de producători), curentul a luat o mare amploare în Anglia.

Astfel, modei decorative a spectacolului de rock clasic (plete, costume baroce etc.) i s-a opus una nouă, aceea a părului scurt, însoțit de haine cît mai mizere, nelipsind blaza neagră de skay. Așa au intrat pe scenă vidanjorii rock-ului, cu jegul lor cu tot. Unele reviste au publicat chiar modele, cuprînzînd în amănunt piesele vestimentare — bluză neagră, tricou cu desene imprimare, blues-jeans cît mai răpănoși. S-au publicat și nelipsitele prețuri, inclusiv cel al tunsului. Nu lipsesc nici accesoriile: ochelari mici, fumurii, petice, insigne (badges) cuprînzînd tot felul de inscripții. Bineînțeles, toate acestea trebuie produse, deci și vîndute, generînd inevitabil industria și profitul aferente curentului

punk. Producătorii, impresarii acestei muzici au profitat și profită din plin de ea, nefînd cîtuși de puțin interesați de aspectul estetic, ci doar de cel pecuniar, întretînînd în rîndurile tineretului cultul pentru o astfel de muzică și o astfel de modă care de fapt nu contribuie cu nimic la împlinirea personalității umane. Șocul nu s-a oprit aici, el a continuat cu botezarea formațiilor: Sex Pistols (Pistoalele sexului), Damned (Blestemații), Clash (Ciocnirea), Go-rillas. Ca să șocheze și mai mult, cîntecele lor propagă violența, anarhia, erotismul.

Mișcare eterogenă în compoziția sa, care alături tineri confrunțați cu mizeria, cu somajul și delinvenții sau pușcăriși, are același caracter și în ceea ce privește manifestările. Alături de aspectul contestatar, împotriva unor nedreptăți sociale, punkul bate în mare măsură cărările întortocheate ale anarhismului. O spune chiar unul din cîntecele lor: „Eu nu știu ce vreau / Dar eu știu cum să am / Vreau să sparg totul, să distrug / Vreau să fiu un anarhist”. De fapt, lipsiți de un ideal bine precizat, punks contestă totul, atît ceea ce desfigurează personalitatea omului în „societatea de consum” cît și adevăratele căi care i-ar putea aduce salvarea. Din această pricină mișcarea are mai curînd un caracter confuz, expresie, în fapt, a confuziei, a derutei în care se

găsește o mare parte a tineretului în Occident, tineret care și-a pierdut încrederea în valorile promovate de capitalism dar nu a ajuns sau i-a fost interzis să descopere încă altele.

Iată, în completarea acestei succinte prezentări spicuri dintr-o scrisoare semnată de un grup de tineri (care au, împreună, douăzeci de ani de închisoare), trimisă unei redacții care a inițiat o anchetă despre mișcarea punk: „Muzica aceasta e a noastră. Pentru noi, jazz-ul și muzica electronică nu exprimă în nici un fel violența pe care o avem în sufletul nostru. Violența datorată rasismului, sărăciei, societății. Majoritatea dintre noi sîntem șomeri și trăim acolo unde nu e bine să trăiești, în cartierul unde nu e bine să ieși la plimbare dacă ții la integritatea ta. Violența, învîlmășeala, ura, lanțurile, cuțitele, drogurile de fier, bastoanele și apoi, bineînțeles, închisoarea, poliția, fără a uita alcoolul și drogurile.”

Cît despre concluzii, apelăm din nou la un citat, luat de data aceasta dintr-o declarație a lui Pete Townshend, liderul marii formații Who: „Adio tuturor tinerilor punks. Rămîneți mai bine tineri!”

Punk nu e, bineînțeles, o soluție. E un simptom.

GEORGE STANCA

Ce să mai credem?

Am văzut săptămîna asta două partide: la televizor una, de la Timișoara unde, o echipă care avea să cîștige duminică în mod surprinzător la Oradea și încă la un scor destul de confortabil, ne-a arătat pe teren propriu o „bătrînească” îngrijorătoare. Am recunoscut stilul binecunoscut al lui Angelo Niculescu, numit al temporizării, adică na-ți-o ție, dă-mi-o mie din care nu s-a mai înțeles nimic. E drept că și adversarul arăta și el ca după gripă, dar m-a intristat că s-au făcut atîtea speculații pe tema acestei echipe asociate cu Angelo Niculescu, încît începusem să cred că s-a și terminat campionatul și că-i cunoaștem pe cîștigători. Dar iată că la Oradea aceeași formație cîștigă surprinzător. Ce să mai credem?

Al doilea meci a fost cel de la Ploiești unde, se pare că, dacă ne-am lua după tribunele cu goluri în ele, interesul publicului s-ar îndrepta mai mult spre televizor. Au jucat Petrolul, o echipă tînără, neexperimentată care, timp de o repriză, ne-a lăsat să credem că poate și cîștiga, numai că după pauză a apărut Zamfir, fost jucător ploieștean care joacă din trei etape una, din două reprize — una, dar fiind joacă se vede. E mai prost cînd nu se vede, pentru că dacă nu se vede înseamnă că poate fi văzut prin Ghencea, la culesul viilor. Deci, într-o doua repriză, clarificîndu-și jocul, am putut vedea echipa Steaua, cea din zilele ei bune încîntîndu-ne printr-un joc cum n-am mai văzut de multă vreme. Trei goluri mai frumoase unul decît altul au silit publicul ploieștean să aplaudă la „scenă deschisă”. Cum Dinamo pe terenul său pierdea în aceeași după-amiază cu 1-0 (se spune că putea pierde și mai mult), se pare că anul acesta campioana de acum doi ani are mari șanse să reediteze performanța de a cîștiga și titlul și Cupa.

Apropo de Dinamo — n-o știu numai eu — echipa aceasta a renunțat cu ușurință la jucătorii asaziși bătrîni care, pe alte terenuri și-n alte tricouri, fac încă față foarte bună în jocul cu balonul rotund. Tinerii promovați de Dinamo sunt departe de talia unui Nunweiler VI sau a lui Lucescu. A fost adus Tălnar de undeva, din provincie, dar el astupă gaurile se pare acolo unde apar, în formația din Ștefan cel Mare. S-ar putea ca această echipă să reediteze figura din alți ani: a început foarte slab și s-a redresat pe drum. Numai că ne mai despart abia trei duminici pînă cînd în fața campionilor nu va fi Olimpia Satu Mare, actualul lider (care merită felicitări pentru debutul ei curajos în prima divizie a țării), ci Atletico Madrid care nu prea seamănă cu echipele noastre. Toată lumea se căinează, dar jucătorii inventați peste noapte nu există. Cred că antrenorii și conducerea clubului s-au pripit cu măsurile luate și că soluții salvatoare sunt foarte greu de găsit.

În rest, am menționa echipa F.C. Constanța care a scos rezultatul etapei și care, conform unui foarte bun principiu, a scos la pensie pe pensionari (vreau să înțeleg prin asta pe cei care se simt pensionari) și joacă cu elemente tinere. Vorbe bune se pot spune și despre F.C. Argeș în care Radu II și Dobrin se arată a fi în mare formă.

N-am vrea să anticipăm, dar campionatul actual nu anunță mari surprize. Oboseala manifestată și anul trecut, plictisul jucătorilor sunt cu totul evidente. Ar trebui făcut ceva ca ori să se renunțe la jucătorii care nu mai au chef să joace, ori să se renunțe la conducătorii de cluburi care se joacă cu soarta fotbalului nostru. Timorarea antrenorilor intervenită în urma unor măsuri luate prin unele locuri care se dovedesc încă de pe acum nefaste, nu poate duce decît la faliment. În timp ce în alte discipline se procedează drastic cu cei care nu-și văd de treabă, în fotbal bunul plac s-a instaurat la el acasă. Rezultatele din confruntările internaționale ne vor arăta încă o dată că drumul împăcării duce la cimitir.

EUGEN BARBU ■

P.S. Nici Naționala nu se află într-o situație mai bună. Postul de portar e incert. Cheraș n-a jucat mai deloc. Despre Sătmăreanu II nu mă pot pronunța; Sameș e în mare formă, Vigu — la fel. Linia halfi are în Romilă, decamdată, un titular cert; Dumitru, cel puțin la Ploiești, a jucat numai 20 de minute; la Pitești, Băloian a fost înlocuit; Dudu Georgescu nu se mai vede, nu se mai aude și Zamfir face ce face.

SUB SEMNUL DACIADI

Să păstrăm, să îngrijim, dar mai ales să folosim bazele sportive!

București. Cu programul competițional alcătuit de Consiliul municipal pentru educație fizică și sport în fața, alog aproape la intimplare una dintre asociațiile sportive care și-au anunțat, pentru duminică de 28 august, efectuarea de manifestații sportive în cadrul Daciadei. Este vorba de Asociația sportivă Mecanică fină (a întreprinderii cu același nume din București), care anunță, conform programului: de la ora 9, fotbal, tenis de masă, șah, popice — toate pe baza proprie, situată în sectorul 3. Respectiva bază sportivă nu e deloc aproape de centru, ba așa spune mai curînd că ea se află undeva chiar la marginea Bucureștiului, cale de mai bine de o oră de transport în comun. Totuși, interesul fiind major, iată-mă la ora 9 fix la Baza sportivă și de agrement a Întreprinderii de mecanică fină, aflată în vecinătatea lacului Pantelimon II. Chiar de la poartă mă întâmpină o frumoasă plachetă ce strălucește cu mindrie în soarele dimineții: „Astăzi 7 mai 1977 a fost inaugurată baza sportivă și de agrement a Întreprinderii mecanice fine București. Acest complex a fost construit prin eforturile și munca patriotică a angajaților uzinei. Să păstrăm și să îngrijim ceea ce am realizat noi și pentru noi!” Emoționant, desigur, dar și foarte adevărat intrucit, am aflat mai tîrziu, eforturile tinerilor de la întreprinderea amintită au fost cu adevărat notabile, ca și foarte frumoasa inițiativă a comitetului de conducere, dealtfel, care a luat hotărîrea să ridice prin forțe proprii o minunată bază sportivă. Sînt aici două terenuri de tenis de cîmp, unul de handbal (toate bituminizate), un teren de fotbal gazonat, o arenă de popice cu două piste, citeva mese de tenis de masă și altele de șah, există vestiare și alte asemenea facilități necesare bunei desfășurări a oricărei competiții de genul amintit. La fața jocului nu aveam însă să dau decît peste paznicul bazei, Adrian Alistar, împreună cu Maria și Dorina, soția și respectiv fieta dînsului. În rest, vâg roșu mă credeți, nici țipenie de om. Nimeni, niciieri — nici pe terenurile de tenis, nici pe cel de fotbal, nici la arena de popice. Mesele de tenis de masă și de șah stau neîntrebuțate. Administratorul bazei, Ion Ștefănescu, ca și magazionerul, Gheorghe Negoescu, sînt plecați la meciul echipei de fotbal a întreprinderii. Mecanică fină are începînd din anul acesta reprezentanță în divizia C. A pierdut în prima etapă, pe teren propriu, meciul cu Electronica, iar duminică trecută a jucat și iarăși a pierdut, în deplasare, la Automecanica, primind un gol în ultimul minut. Pe la ora 10,30, după ce am zăbovit pentru citeva vorbe cu paznicul și citeva fotografii, plec deplin edificat în privința activității competiționale din acea zi însoțită de duminică, pe baza sportivă a Întreprinderii de mecanică fină...

A doua zi, luni, am ocazia să stau de vorbă cu ing. Ștefan Blaier, președintele asociației sportive. Dînsul avea să-mi spună, cit se poate de textual: „Duminică, pe baza noastră sportivă au avut loc întreceri în cadrul competiției interne de tenis de cîmp. Sînt înscriși 43 de sportivi. Fotbal n-am avut, pentru că Daciada de fotbal am și încheiat-o, la fel ca și pe cea de șah. La fotbal au participat 34 de echipe, pe ateliere, competiția fiind cîștigată de Scularie-sectorul I. Începem, în curînd, Daciada la popice...” Îndrăznesc să-i spun că în programul competițional amintit se amintește și despre alte activități. „S-ar putea, ne spune dînsul. S-ar putea să se fi desfășurat în paralel cu activitățile noastre și unele activități sportive ale altor asociații sportive, care n-au bază proprie și sînt programate de comitetul U.T.C. al sectorului”. Intrucit mi se pare edificator, nu mai insist, lăsîndu-l pe tovarășul Blaier (prezent dealtfel duminică trecută tot la meciul de fotbal disputat în deplasare de echipa întreprinderii) să creadă că s-ar fi putut desfășura și unele activități sportive „în paralel” pe baza sportivă de lingă lacul Pantelimon. În ceea ce ne privește, ne-am lămurit! (Dumitru Graur)

Primele recorduri — cele de participare

Pitești. Un raid în municipiul Pitești, efectuat duminică împreună cu tovarășul Al. Oțeleanu, prim-vicepreședinte al Comitetului municipal pentru educație fizică și sport, ne prilejuiește o trecere în revistă a manifestațiilor sportive (care s-au vrut de masă) înscrise în cadrul competiției sportive naționale „Daciada”. Pe aleile din pădurea Trivale, de la ora 9 dimineața și nu de la ora 8 cum era anunțat, s-a desfășurat faza pe județ a „Crosului tinerilor muncitori”. Mi s-a spus că, la fete, pentru fiecare categorie de vîrstă trebuie să fie 6 concurențe, adică două din Pitești, două din Cimpulung și două din Curtea de Argeș. Au fost doar cinci concurențe sub 19 ani, iar cîștigătoarea, Ioana Vlăscăanu, strungărită la întreprinderea de autoturisme, a dovedit reale calități de alergătoare, depășindu-și cu mult adversarele la 1000 de metri. Îndrăznim să afirmăm că și-ar putea încerca talentul la sportul de performanță. Pe locul doi a sosit Luminița Ciobanu, din Curtea de Argeș. La fete peste 19 ani, pe primele două locuri s-au clasat, în ordine, Florica Pătrău (I.A.P.) și Filofteia Ciobanu (întreprinderea de confecții Curtea de Argeș). Băieții au plecat toți odată și, din 14, cîți s-au încumetat să alerge 2000 de metri la umbră, au trecut linia de sosire doar 7. Nu am înțeles de ce aici reprezentarea a fost alta, adică din 3 orașe, doar 2 tineri peste 19 ani și 12 sub 19 ani? Cîștigători: Zolti Deac (T.C.I.—Pitești) și Constantin Bigă (I.F.E.T.—Curtea de Argeș). La aceeași oră, în cadrul etapei județene a celei de a patra ediții a „Cupei Științei tineretului la tenis”, pe terenul Petrolul, 32 de tineri se întreceau în preliminarii pentru desemnarea reprezentanților la faza pe țară. Un lucru îmbucurător, din cei 32 de băieți și fete, un număr de 7 tineri erau reprezentanți ai comunei Valea Iașului. Dealtfel, sportul cu racheta și-a cucerit tot mai mulți amatori în rîndul tinerilor de la sate, iar ca o ilustrare fidelă amintim că sub îndrumarea profesorului Angel Dumitrescu 50 de tineri din Valea Iașului s-au inițiat în tainele acestui sport din ce în ce mai popular. Stadionul athletic din parcul Strand a găzduit faza teritorială (județele Argeș, Vîlcea și Olt) a sportivilor surdomuți din asociația sportivă „Tăcerea”, la care au participat 30 de tineri ce au alergat, au sărit și au aruncat greutatea. Remarcăm că din circa 200 de surdomuți locuitori ai Piteștiului, așa cum ne preciza instructorul sportiv Zorilă Opreșan, aproape 150 au participat la diferite întreceri din cadrul Daciadei. O altă manifestare sportivă a fost cupa U.G.S.R. la popice juniori, tot etapă județeană, și ea cu numai 16 participanți. Tovarășul Al. Oțeleanu ne promisese, simțînd, că pe baza programului C.M.E.F.S.—Pitești în fiecare asociație vor avea loc întreceri la fotbal, handbal, popice, tenis de masă și volei, iar duminică a adăugat că, la nivel de asociație, întrecerile au putut fi organizate și în alte zile, așa că noi nu putem face altceva decît să-l credem pe cuvînt (Ion Predoșanu)

Din cei 14 tineri care au luat startul la „Crosul tinerilor muncitori”, desfășurat la Pitești, numai șapte au trecut linia de sosire.

Victorie după șapte ani

IAȘI: Politehnica — Dinamo 2-1 (1-0), meci disputat miercuria trecută. Un meci mare în orașul de pe Bahului. Ieșenii, ca și alți iubitori ai fotbalului din județele limitrofe (sosiți la stadion cu miștoace proprii sau prin oficiile de turism), au înșesat stadionul în număr aproape dublu capacității oficiale, în ciuda unei ploici ce parcă ne semnala venirea toamnei. Aproape 25 000 de spectatori au urmărit, cu sufletul la gură și cu umbrelele serios întrebunțate, desfășurarea unei partide deosebit de interesante atît prin evoluția scorului cit, mai ales, prin jocul bun practicat de ambele echipe. Înainte de meci, profesorul Leonida Antohi declara că „victoria nu ne poate scăpa, Dinamo avînd mai slab, la care se mai adaugă și plecarea lui Lucescu”. Dealtfel, cele declarate de secundul Antohi veneau să completeze optimismul antrenorului principal Ilie Oană, care, apreciînd că la Pitești elevii săi au jucat multumitor (chiar fără să arate tot ce pot), spera într-o evoluție a echipei la întreaga sa capacitate. A fost chiar mai mult de atît. Studenții s-au întrecut pe ei înșiși, desfășurînd în atac un joc rapid, prin cele două extreme Doru Ionescu și Costea, susținute de o linie de mijloc harnică și o apărare sigură, în care a excelat fundașul central Ursu. Prima repriză, care a apărîntat aproape în totalitate gazdelor, a luat sfîrșit doar cu 1-0 în favoarea lor (penalty transformat de Romilă), dar asta numai datorită barelor — salvatoare la loviturile cu capul trimise de Nemțeanu și Trandafion, ca și intervențiilor de ultim moment ale portarului Ștefan. Revenirea la egalitate de scurtă durată (la un șut al lui Mateescu de la circa 25 de metri, direct în bara de fier a porții lui Naste), dar lușreșul formidabil din finalul partidei al Po-

Nelu Nunweiler n-a dansat nici cit o vară

dinamoviștilor din a doua repriză le-a adus o egalitate de scurtă durată (la un șut al lui Mateescu de la circa 25 de metri, direct în bara de fier a porții lui Naste), dar lușreșul formidabil din finalul partidei al Po-

litehnicii a îngenucheat pur și simplu echipa campioană. Așadar, după șapte ani de eterne insuccese sau semi-insuccese leșenii reușesc o mare victorie în fața dinamoviștilor, în urma unui joc de bună calitate (I. Oană: „Ce joc, domnule, păcat că nu s-a televizat!”). La nivelul partidei, adică foarte bun, arbitrajul lui N. Rainea, din Birlad, ajutat de C. Ghiță — Brașoc și C. Szilaghi — Baia Mare (Dumitru Constantinescu).

Ultimul sfert de oră al Olimpiei

SATU MARE: F.C. Olimpia — Jiul 2-0 (0-0). Jocul bun și punctul cucerit la Baieșu au făcut ca stadionul sătmărean să devină neîncăpător, organizatorii fiind puși chiar în incurcătură atunci cînd primul stoc de bilete (aproximativ 10 000) s-au epuizat cu mare repezițiune. În mai puțin de o oră, organizatorii au făcut rost de alte cinci mii de bilete, vindute la fel de repede pînă la ora începerii meciului. Așteptările suporterilor Olimpiei au fost în bună parte satisfăcute, partida — chiar fără să atingă nivelul cel mai înalt — plîcîndu-și printr-un ritm alert, angajamentul total al ambelor combatante și disputa tactică a celor doi antrenori. Gazdele au atacat mult, dar în marea majoritate a timpului stereotip, cu centrări înalte, acolo unde Ciupitu, Bădin și mai ales Cavai păreau de netrecut. Trecea în schimb timpul, desigur în favoarea oaspeților, cărora le convenea de minune o asemenea stare a lucrurilor. Ultimul sfert de oră al meciului (ceea ce începe să devină tradițional la Satu Mare) a rupt brusc echilibrul partidei. Hărțuită timp de 75 de minute, apărarea Jiului avea să fie îngenucheată în mai puțin de 120 de secunde de două ori, cele două goluri semnate de Mureșan și Helvel fiind însă urmarea firească a adevăratului echilibru de forțe din teren. Spre deosebire de campionatul trecut, evoluția oaspeților într-un joc în deplasare a fost mult mai stearsă, exprimirile sale ofensive fiind acum ca și inexistente. Punctul forte al Jiului rămîne astăzi apărarea, în timp ce eforturile constructive ale lui Mureșan sînt prea rar susținute de coechipieri. Cu interes a fost așteptată la Satu Mare reapariția arbitrilor vîlcean Nicolae Dinescu, care după o inactivitate „obligatorie” de 10 luni a arbitrat totuși foarte bine. Chiar mai mult decît revenirea lui Dinescu pe prima scenă a fot-

balului nostru (de unde, reamintim, fusese inițial suspendat pe viață!), la Satu Mare, a intrigat prezența tușierilor M. Moraru și Al. Avramescu, ambii din Ploiești, care au apărut ca niște adevărați „trimiși speciali” ai Petrolului, echipă care va fi gazda Olimpiei chiar în etapa care urmează! Spre meritul lor, cei doi s-au achitat corect de principalele lor misiune, aceea de a asigura respectarea regulamentului. O subliniere de final — fair-play-ul echipei Jiul, care se recunoștea învînsă pe drept, neputîndu-și reproșa decît ei însăși insuccesul de la Satu Mare. Pe Traian Ionescu îl purta deja gîndul la meciul următor, cînd echipa mînerilor are de susținut un joc pe care-l consideră extrem de greu, în compania Corvinului din Hunedoara (Cornel Popescu)

Dumitrache, rămas de unul singur în atacul Jiului

Universiada '77: bilanț strălucit al sportului românesc

Gaudeamus igitur...

AUR

ALINA GOREAC — gimnastică (individual compus)
ALINA GOREAC — gimnastică (paralele)
DAN GRECU — gimnastică (inele)
CORNEL MARIN — scrimă (sabie)
CONSTANTIN ALEXANDRU — lupte greco-romane (cat. 48 kg)
ION PAUN — lupte greco-romane (cat. 62 kg)
ION DRAICA — lupte greco-romane (cat. 82 kg)
VIRGINIA RUZICI — FLORENȚA MIHAI — tenis (dublu femei)
ECHIPA DE SABIE (Ioan Pop, Cornel Marin, Dan Irnicuic, Marin Mustață, Ion Pantelimonescu)
ECHIPA DE POLO (Florin Slăveț, Viorel Rus, Dănu Popescu, Adrian Nastasiu, Liviu Răducanu, Ilie Slăveț, Adrian Schervan, Csongor Gyarfás, Radu Mirea, Ivan Fejer și Doru Spina)
ECHIPA DE SPADĂ (Liviu Angelescu, Costică Bărgan, Constantin Duțu, Ion Popa, Octavian Zidaru)

ARGINT

ECHIPA FEMININĂ DE GIMNASTICĂ (Alina Goreac, Anca Grigoraș, Gabriela Trușcă, Rodica Sabău)
ANCA GRIGORAȘ — gimnastică (birnă)
GABRIELA TRUȘCĂ — gimnastică (paralele)
NICU GINGĂ — lupte greco-romane (cat. 52 kg)
ȘTEFAN RUSU — lupte greco-romane (cat. 68 kg)
GHEORGHE CIOBOTARU — lupte greco-romane (cat. 74 kg)
PAUL COPU — atletism (3 000 m obstacole)
NATALIA MĂRĂȘESCU — atletism (1 500 m)
ECHIPA FEMININĂ DE FLOREȚĂ (Magdalena Chezan, Marcela Moldovan, Viorela Turcan, Adriana Băcioi, Mariana Bog)
VIRGINIA RUZICI — DUMITRU HĂRĂDAU — tenis (dublu mixt)

BRONZ

ILIE FLOROIU — atletism (10 000 m)
ALINA GOREAC — gimnastică (birnă)
ANCA GRIGORAȘ — gimnastică (sărituri)
NICOLAE OPRESCU — gimnastică (inele)
DAN IRNICUIC — scrimă (sabie)
NICOLAE HORINCEANU — lupte greco-romane (cat. 57 kg)
PETRE DICU — lupte greco-romane (cat. 90 kg)
MARICICA PUICA — atletism (1 500 m)
ANCA MICLAUȘ — inot (100 m defn)
GHEORGHE BÎRCU — lupte libere (cat. 52 kg)
GIGEL ANGHIEL — lupte libere (cat. 62 kg)
ION IVANOV — lupte libere (cat. 90 kg)
VASILE PUȘCĂȘU — lupte libere (cat. 100 kg)
LADISLAU SIMON — lupte libere (cat. + 100 kg)

Niciodată frumosul imn al studenției, al tinereții nu s-a potrivit mai bine ca acum, după splendida comportare a sportivilor noștri studenți la Jocurile Mondiale Universitare de la Sofia. Să ne bucurăm, deci, pentru cele 35 de medalii, de aur, argint și bronz cu care delegația României s-a învânat la București, buchet de titluri și medalii fără precedent în istoria participărilor sportivilor români la marile competiții ale lumii, cei mai strălucitori orna-

ment pe blazonul mișcării noastre sportive.

Universiada a dominat anul competițional 1977, aducând la start timp de 10 zile pe arenele, în sălile și piscinele capitalei bulgare aproape 4 500 de sportivi și sportive din 85 de țări, de pe toate continentele, numărul națiunilor participante fiind mai mare decât la Jocurile Olimpice de la Montreal. Acest număr, raportat și la faptul că programul Universiadei a cu-

prins întreceri la numai 8 discipline — mai puțin decât jumătate față de Olimpiadă — iar mulți dintre eroii de la Montreal au fost prezenți și la Sofia (între cei peste 60 de campioni și medaliați olimpici care au concurat la Universiadă se află celebriți ca atleții Alberto Juantorena și Alejandro Casanas (Cuba), Tatiana Kazankina (U.R.S.S.), poloistul ungur Farago, recunoscut ca cel mai bun jucător al lumii, luptătorul bulgar Aleksander Tomov ș.a.) ne arată că o încercare de a apropia forța competiției studențiene de țara unei confruntări olimpice nu poate părea exagerată. Cu atât mai mult trebuie să ne bucurăm succesele reprezentanților noștri, care au înscris în cartea de aur a sportului românesc una din cele mai frumoase pagini, în condițiile unei concurențe atât de puternice.

Studenții români s-au numărat printre cîștigătorii la 5 ramuri sportive de pe așul competiției: gimnastică (3 titluri), lupte greco-romane (3 victorii), scrimă (3), tenis și polo. După cum se vede, gimnastica, luptele și scrima își dispută, cu argumente egale, dreptul de a deschide lista evidențierilor. Pentru a le departaja este nevoie de un criteriu secundar, numărul medaliilor de bronz, unde gimnastica depășește, cu o medalie, luptele. Gimnastica are și avantajul... cronologic, deschizând întrecerile de la Sofia. Alina Goreac — strălucită învingătoare în concursul individual și la paralele — și Dan Grecu s-au dovedit lideri autentici, aducând din nou ropote de aplauze și cuvinte măgulitoare la adresa școlii românești de gimnastică. Port-draper al sportului nostru, gimnastica nu conține în a ne oferi cele mai mari satisfacții, indiferent de competiție, de vîrsta campioanelor sau de obirșia lor. Cele 9 medalii, cîte trei pentru fiecare treaptă a podiumului, fac inutile alte comentarii...

Luptătorii de la greco-romane mărturisesc, înaintea Universiadei, că speră să egaleze bilanțul înregistrat în luna mai, la campionatele continentului de la Brusa (Turcia) — 7 medalii. Și, ca de obicei, s-au ținut de cuvînt, realizînd chiar o repartiție identică a aurului, argintului și bronzului! Constantin Alexandru (cat. 48 kg, succesor al lui Gheorghe Berceanu, învingător în 1973 la Universiada de la Moscova la aceeași categorie), Ion Păun (cat. 62 kg.) și tînărul Ion Draica, revelația anului (cat. 82 kg.), campioni continentali la începutul verii, sînt acum și campioni mondiali universitari. Trînta, strămoșeasca „luptă dreaptă”, și-a găsit în strădaniile acestor voinici pe cit de talentați pe atât de serioși și modești un larg cîmp de afirmare internațională.

Scrima, un alt sport în care am învățat

de mult gustul victoriei, se poate lăuda acum cu cel mai frumos palmares adunat vreodată. Cele două titluri ale echipelor — de sabie și spadă — arată un progres substanțial la nivel de ansamblu, la arme care pînă nu demult priveau cu jînd la succesele floretei. Cornel Marin — d'Artagnan-ul sabrierilor — și coechipierii lui Ioan Pop, Dan Irnicuic, Marin Mustață și Ion Pantelimonescu și spadasiții Liviu Angelescu, Costică Bărgan, Constantin Duțu, Ion Popa și Octavian Zidaru au trecut la Sofia un examen dificil, promovînd cu notă maximă. Examenul de diplomă va avea loc însă, și ei știu prea bine, în 1980, la Moscova!

Virginia Ruzici și Florența Mihai, amazoanele tenisului nostru, constituie o apariție inedită într-un clasament de acest gen, tenisul nefînd, îndeobște, un sport deprins cu medaliile. Fetele noastre învață însă repede și iată s-au întors de la Sofia cu aur!

După ce la campionatele europene de la Jönköping i-au scos peri albi antrenorului Grîntescu, poloștii s-au... spălat de toate păcatele, obținînd prima mare victorie a unui sport privit mereu ca un copil talentat, dar care se împiedica, de obicei, în treapta podiumului. Poloștii noștri trebuie nu numai lubiți ci și stimuți pentru ultima lor ispravă care le va deschide, nădăjdum, apetitul pentru alte victorii. Dinu Popescu, Viorel Rus, frații Slăveți, Adrian Nastasiu și toți ceilalți pot și trebuie să confirme în viitoarele turnee că alcătuiesc una din cele mai bune echipe ale lumii.

Aceștia au fost învingătorii noștri, pentru ei s-a cîntat la Sofia Gaudeamus igitur, pentru ei s-a ridicat tricolorul pe catargul din mijloc, cel mai înalt. Nu trebuie să-i uităm pe ceilalți laureați, medaliați cu argint și bronz — gimnaști, luptători, atleți, tenismani, înotători — al căror nume nu-l mai amintim din motive de spațiu. Toți și-au adus contribuția, printr-o mobilizare exemplară, prin talent și dăruire la realizarea acestui bilanț unic, care poate cuprinde tot ce se obținuse la precedentele trei ediții ale Universiadelor (Budapesta 1965, Torino 1970 și Moscova 1973).

VLAD ARDELEAN ■

Flori, porumbei și alte cadouri...

PITEȘTI: F.C. Argeș — A.S.A. Tg. Mureș 4-2 (2-2). Cu cinci minute înainte de începerea partidei, jucătorii, arbitrii și conducătorii celor două cluburi au fost invitați la o festivitate de la care n-au lipsit flori, porumbei, fanioane și, bineînțeles, spectatori. Primul sărbătorit, Nicolae Dobrin, a împlinit vîrsta de 30 de ani, dar talentul și seriozitatea cu care se pregătește în ultimul timp îl arată mult mai tînăr. Spectatorul piteștii l-au cîntat din toată inima un mișcător „Mulți ani trăiască!”, lucru care l-a impresionat pînă și pe „Gicu” Dobrin. În aceeași sărbătorit și retragerea din activitatea competițională a fostului mijlocăș argeșean Al. Mustața, care de acum a și pășit în rîndurile cavalerilor fluerului, trecînd, ca să zicem așa, în tabăra adversă, unde nouă nu ne rămîne decît să-l dorim o frumoasă carieră. Pentru frumoasa festivitate merită felicitat actualul conducător al clubului, Ion Barbu, care știe bine cît valorează în viața unui sportiv asemenea momente festive. Mecul care a urmat a stat sub semnul întrebării multă vreme, timp în care oaspeții, bine organizați și prea puțin impresionați de frumoasele festivități dinaintea partidei, au pus repede stăpînire pe joc și, cu un atac în vervă, au reușit să la un avans de două goluri (Pislaru și Fănicu). Deși Dobrin era marcat cînd de Onutan, cînd de Băloni, gazdele luptă cu disperare pentru egalare, pe care o obțin dealtfel înainte de sfîrșitul reprizei. Dacă golul egalizator (înscris de Dobrin, cu o nemaiapomenită dorință de a răsplăti publicul) a fost pe deplin regulamentar și chiar foarte spectaculos, la primul gol al argeșenilor a contribuit și arbitrul, care s-a făcut că nu vede un fault clar la portarul Solyom. Portarul oaspeților, obstrucționat de Radu I, n-a reușit să prindă balonul decît după înia de poartă. A fost, este adevărat, o mare aglomerație în fața porții mureșene, iar tot adevărat este că ieșeau Balanovici are o mașină Dacia, pentru care își procu-

rase în dimineața aceleiași zile un set de segmente pentru motor de la clubul piteștean... După pauză, oaspeții apar în teren fără Băloni, care acuza dureri la ficat, și lipsa blondului internațional s-a resimțit din ce în ce mai acut, Onutan nemaiputînd să-l oprească pe Dobrin să-și pună coechipierii în poziții foarte bune de șut. Golul care va înclina balanța întîrzie însă. Va fi înscris de Radu II din penalty, la un fault învînt al lui Unchiăș, dar un fault în careu totuși, pentru care arbitrul posedă deplină acoperire. În final s-a produs și desprinderea despre care am vorbit (gol Roșu, min. 77), care a adus oaspeților o înfrîngere neașteptată de severă într-o partidă în care n-au jucat deloc rău (Ion Predoșanu).

Ion Barbu: „Gicule, îți dau cupa asta, așa, ca să ne vadă lumea, dar nu uita că-i din vitrina clubului și trebuie s-o dai înapoi!”

Divizia B

BUUREȘTI: Rapid — Chimia Tr. Măgurele 3-1 (0-0). Mai bine de 15 000 de spectatori au fost martori la debutul echipei giuleștene pe lungul drum care, se speră, o va readuce în prima divizie a țării. N-a fost însă un debut dintre cele mai ferice, chiar dacă giuleștenii aveau să cîștige în final două puncte prețioase. Rapid se găsește la ora actuală abia în perioada căutărilor de sine, în plină schimbare de stil și concepție despre joc sub cîrma noilor antrenori. După pauză, oaspeții au deschis scorul pe contraatac (Bădăluță). Însă rapidiștii au dovedit o frumoasă capacitate de mobilizare, remontînd și cîștigînd destul de detașat în final prin golurile lui Bartales (tehnic, cu poftă de joc) și Manea (de două ori). Scor normal, dar meciul în sine pune certe semne de întrebare asupra evoluțiilor viitoare ale echipei din Giulești. Mecul a fost bine arbitrat de orădeanul O. Streng (Dinu Grecu). BISTRIȚA: Gloria — F. C. Baia Mare 2-2 (1-0). Fanfara comunei Sărata a salutat apariția celor două echipe. Abordînd partida cu mult curaj, oaspeții au jucat deschis, dezînvolat, incomodînd de la început formația gazdă, care a părut surprinsă la o astfel de replică. Gloria este la un pas de K.O., dar în plină dominare bătătoareană, la un atac ce nu părea prea periculos, gazdele marchează prin Berceanu, cu lărgul concurs al portarului Ariciu. Elevii antrenorului Viorel Mateianu suportă șocul, continuă să la jocul aproape pe cont propriu, impresionînd asistentă prin tehnica individuală a unor jucători, între care Sabău s-a dovedit cel mai bun de pe teren. La reluare oaspeții atacă cu tot efectivul și înscris după numai 4 minute un gol pe care arbitrul îl va anula pe motiv de ofsaid, la semnalezarea fuzierului Gh. Arhire. Se joacă rapid, cu fase dramatice la ambele porți, partida situîndu-se peste nivelul multor jocuri din prima divizie. Oaspeții vor egala în min. 70 (splendid „cap” al lui Terheș, jucător încă junior), apoi, simțînd că pot obține și mai mult, iau conducerea prin golul lui Radu Pamfil, după o cursă a 40 de metri. Se părea că bătătorii vor cîștiga, dar Gloria își revine ca din pumni, se aruncă pur și simplu în atac cu tot efectivul și egalează cu două minute înainte de final, prin veșnicul tînăr Ciocan. Rezultatul este însă echitabil și meritat pentru ambele echipe. După meci, Viorel Mateianu își exprima regretul de a nu-i fi aliniat pe doi dintre jucătorii cu

care a făcut toată pregătirea de vară, adică pe Rosznai și Domide. În cazul primului, cînd toate formele de transfer erau gata, la F.R.F. a sosit o telegramă, semnată pare-se chiar de Rosznai, în care acesta și-ar fi anunțat hotărîrea de a juca în continuare la Jiul Petroșani — lucru despre care actualul bătătorian nu știe absolut nimic!?! În cazul lui Domide, jucător care a apărut culorile U.T.A. timp de 20 de ani, cu rezultate dintre cele mai bune, și care este actualmente student la un institut superior din Baia Mare, clubul arădean refuză categoric să-i acorde dezlegarea, cedîndu-l în schimb unei divizionare C din Arad, Strungul! Arbitrajul meciului a fost asigurat de suceveanul M. Fediuc, care a condus bine (Cornel Ionescu).

CARE ESTE ECHIPA NAȚIONALĂ A ULTIMULUI SFERT DE VEAC ÎN FOTBALUL ROMÂNESC?

Între scrisorile sosite pe adresa redacției, conținînd răspunsuri la întrebarea de mai sus, am întîlnit — spre exemplificare — următoarea „formulă de echipă”: Voinescu — Zavoda II, Apolzan, Dinu, Mocanu — Bone, Dumitru — Petșevschi (Pircălab), Constantin, Dobrin, Tătaru I (Lucescu). Sînteți de acord cu ea? V-ar plăcea mai mult acest „II”: Răducanu — Săpăreanu I, Lușescu, Dan Coe, Greavu — Dumitru, Iordănescu, Dobrin — Dembrovșchi, Alexandrescu, Zamfir?

Asemenea formații ideale, alcătuite din fosi jucători sau jucători încă în activitate, așteptăm să „selecționăm” dumneavoastră, dragi cititori, PÎNĂ LA 15 SEPTEMBRIE a.e. Echipa națională a ultimului sfert de veac (1952-1977), alcătuită prin „voiturile” cititorilor, ale tehnicienilor și ziaristilor de specialitate, va fi publicată în ALMANAHUL „FLACĂRA” 1978. Așteptăm, așadar, opiniile dumneavoastră!

„Știința este opera unui număr redus de arhitecți și a unui mare număr de muncitori”

Dr. C. Maximilian s-a născut la 1 august 1928. Este șeful laboratorului de genetică al Institutului de endocrinologie „Prof. C.I. Parhon”. A publicat mai multe volume de antropologie și de genetică: Sărata-Monteoru — Studiu antropologic (în colaborare), 1962; Genetica umană (în colaborare), 1966; Introducere în antropologie (în colaborare), 1967; Endocrinopatiile genetice (în colaborare), 1968; Ereditatea umană, 1970; Timp și destin biologic, 1973; Sfaturile genetice (în colaborare), 1977. A scris numeroase lucrări de genetică, articole de popularizare și eseuri despre știință și oameni.

— Ce înseamnă genetica?
— O cale, poate cea mai importantă, de a ne înțelege începuturile și rosturile. Ce poate fi mai emoționant decât ideea că fiecare dintre noi este produsul întâmplării — în primul rând — și al circumstanțelor în care am avut șansa să evoluăm, că fiecare dintre noi este un unicat, un experiment al naturii, pe care istoria vieții nu-l va mai cunoaște niciodată? Iată de ce fiecare dintre noi vede lumea cu ochi diferiți, chiar și acea parte din ea pe care o vedem în comun, și iată de ce lumea noastră este atât de diversă și totuși atât de similară.

— Un punct nou de vedere asupra vieții și asupra morții?

— Un mod de a înțelege și de a accepta viața și moartea.

— Așa se explică marele interes pe care îl stărnește genetica?

— Parțial. Genetica va domina scena științei deceniilor următoare. Nimeni nu se îndoieste că ea va oferi cele mai multe soluții acestui veac frământat de întrebări, în căutarea unor rezolvări pentru cele 6 miliarde de oameni care vor popula pământul.

— Pornind de aici se poate spune că un genetician privește cu alți ochi omul de lângă el?

— Da, pentru că știe că fiecare individ este un fenomen biologic singular ce reacționează specific la solicitările mediului lui. De fapt, genetica ne oferă premisele de a ne înțelege mai bine unii pe alții și implicit de a fi mai toleranți.

— Nu-și propune și antropologia același scop?

— Ba da, dar între ele există o diferență fundamentală. Antropologia fizică, acea antropologie pe care am făcut-o și eu acum două decenii, aduna fapte și în fața explicațiilor se oprea. Elucidarea observațiilor o face genetica. Evident, această antropologie nu poate explica omul.

— Ați vorbit des în ultima vreme despre ingineria genetică, despre materializarea uneia dintre cele mai vechi și mai constante speranțe ale geneticii — controlul eredității. Vă este teamă de ea?

— Da și nu. Mai curînd da. Vedeți, bioingineria s-a născut acum cîțiva ani. Un început spectaculos. Se transferau gene de la un virus la o bacterie sau de la o bacterie la alta, de dragul performanței în sine. Foarte curînd a devenit evident că laboratoarele de inginerie genetică pot declanșa oricînd o catastrofă biologică. Și cercetările au fost întrerupte. Pentru prima dată în istoria științei oamenii de știință au înțeles că nu mai există o libertate absolută a științei, că ei — au datoria de a participa la decizia socială care implică propriile ei succese. După cîteva luni cercetările au fost reluate, de data aceasta în condiții de maximă securitate. Dar ingineria genetică va fi curînd accesibilă oricui. Din acel moment nimeni nu ne mai poate asigura că ea va fi folosită doar pentru atingerea unor țeluri exclusiv umanitare.

Cred totuși că în viitorul apropiat bioingineria va soluționa o parte dintre imperatiile epocii noastre. Această speranță va deveni o certitudine în clipa în care ingineria genetică va fi pusă sub control internațional.

— Chiar credeți că undeva pe glob se vor produce arme genetice?

— Afîta vreme cît această cumplită cursă a înarmărilor va continua, da, dar în același timp sper că ele nu vor fi folosite niciodată.

— Să rămînem un moment la prezent. Pentru mulți dintre noi genetica medicală este o știință teoretică. Este chiar așa?

— Nu, firește că nu. Genetica umană este o știință practică cu numeroase consecințe sociale, economice și etice.

— Cîndva vom controla procesele biologice. Mă gîndesc la două dintre ele, la clonare și la predeterminarea

sexului. Ce se va întîmpla cu ele?

— Greu de spus. Clonarea, adică producerea în serie de indivizi identici genetic, este realizabilă, mai bine spus putea fi realizată de mult. Și totuși nimeni n-a avut curajul să continue cercetările începute acum patru decenii. Și este ușor de înțeles de ce. Cine își asumă responsabilitatea de a oferi lumii o metodă cu consecințe imprevizibile? La urma urmei, vom obține succese mereu mai importante dacă vom utiliza mai bine actualul potențial creator al speciei noastre.

Predeterminarea sexului — alegerea sexului copilului — riscă să antreneze un dezechilibru biologic. De aceea nu cred că va deveni o metodă de rutină. N-ar fi exclus să fie totuși mai mult sau mai puțin tolerată.

Un singur fapt este cert — performanțele geneticii pun întrebări la care nu știm încă să răspundem. Numai după ce vom descifra toate consecințele sociale și morale ale unei descoperiri vom decide dacă o vom utiliza sau nu.

— Ne va permite genetica să stabilim limitele potențialului nostru adaptativ? Spus altfel, există oare limite ale capacității noastre de adaptare?

— Firește, și trebuie să înțelegem foarte clar acest fenomen. Evoluția umană s-a desfășurat pînă foarte recent, pînă acum trei secole, într-un mediu aproape nemodificat. Aproape brusc mediul s-a transformat. Bineînțeles urmările au fost pozitive. Dar potențialul nostru adaptativ este, nici n-ar putea fi altfel, limitat. Toți geneticienii sînt de acord că o parte, numai o parte dintre tulburările lumii contemporane, sînt expresia unei insuficiențe adaptării la mediul înconjurător. Și acum vine o întrebare firească: în ce măsură putem să restructurăm mediul fără să periclitàm capacitatea de adaptare? Nimeni nu știe exact. Știm însă că trebuie să construim o lume pe măsura omului și nu o lume artificială în care să ne găsim greu locul. Iată de ce partidul nostru acordă o importanță atât de mare și omului, și mediului în care trăiește.

— Cum vedeți viitorul biologic al omului?

— Întrebarea a revenit de nenumărate ori în biologia ultimului deceniu. Iar răspunsul nu are o valoare pur academică. În circumstanțe obișnuite, adică atîta vreme cît vor opera numai factorii care au generat și omul actual, evoluția speciei noastre nu va mai continua. Cu noi uluitoarea aventură a vieții s-a terminat. Aceasta nu înseamnă că universul genetic al speciei Homo sapiens nu se va mai modifica. Remanierile vor fi însă reduse. Mai important va fi viitorul amestec dintre populații. Ele vor accentua diversitatea genetică și implicit vor facilita adaptarea la un mediu în permanentă transformare. Și, biologic vorbind, cam atât.

Cu o singură și hotărîtoare condiție: pământul să rămînă locuibil. Nu sînt un pesimist, nu cred că omul va dispărea într-un „apocalips genetic”, dar nu sînt sigur că ceea ce numim entuziasmați civilizație tehnocratică nu va avea nici un ecou asupra fragilității noastre structurii genetice. Omul viitorului va fi omul de azi într-o lume mai bună.

— Genetica a devenit astfel o problemă politică și socială.

— A fost întotdeauna, chiar și atunci cînd rolul ei nu era atît de clar ca acum. Genetica a creat o revoluție în agricultură, tot ea poate produce bacterii necunoscute deosebit de virulente, în fața cărora sîntem total dezarmați și tot ea va controla în curînd evoluția. Cînd nu mai știu cine a cerut ca cercetările de genetică să fie efectuate în institute închise se gîndește la potențialul ei distructiv. Noi ne gîndim la dispariția foametei și a bolilor ereditare. Două puncte de vedere diferite, generate de două concepții politice deosebite. Noi credem în știință, credem în forța ei constructivă, spunea deseori prof. Șt. Milcu.

— În ritmul actual al descoperirilor o parte dintre „dogmele” de ieri trebuie înlocuite. Dacă specialiștii renunță ușor, sper, la concepțiile anacronice, cum pătrund noile teorii în afara științei?

— S-a spus deseori că noile concepții și teorii științifice intră în marea circulație, chiar în învățămînt uneori, după o îndelungată perioadă de verificare, după 10 ani. Acest timp s-a redus sau ar trebui să se reducă considerabil. Oricît ar părea de ciudat, nu se întîmplă întotdeauna așa. Mă gîndesc la evoluționism, de pildă. În ultimii ani a devenit o certitudine că din teoria evoluționistă de ieri, teoria sintetică a evoluției, teorii pe care le-am acceptat cu entuziasm — a rămas puțin. Locul lui a fost luat de o altă teorie, născută de o serie remarcabilă de descoperiri. Dar noul evoluționism nu și-a găsit încă locul în biologia noastră.

Dealtmînteri, literatura noastră biologică nu operează întotdeauna cu suficientă promptitudine revizuirile impuse de descoperirile cele mai recente ale științei. Am citit cărți de genetică deosebite, dar am citit și cărți cu un aer vetust — ai impresia parcurgîndu-le că în genetică nu s-a mai întîmplat nimic de multă vreme — și cărți încărcate de erori, cu inadmisibil de multe erori. Firește, de multe ori sînt inovații autorii — n-am văzut semnînd cărți oameni care n-au avut niciodată preocupări serioase de genetică? Nu este singura explicație.

— Spuneți că în ultimii ani genetica a trăit o serie de descoperiri cu totul excepționale. Care dintre ele vi se pare cea mai impresionantă?

— Orice ierarhizare este arbitrară. Cred totuși că puține dintre performan-

țele științifice ale acestui secol au avut un ecou emoțional mai puternic decît aceea că în universul nostru genetic se păstrează urmele îndelungatei istorii a vieții — că noi avem gene comune cu iarba și cu florile, cu vulturii și cu maimuțele. Mai este oare nevoie de altă dovadă că noi sîntem doar un moment din evoluția universului?

— Ce diferențiază viața omului de știință de azi de viața omului de știință de ieri?

— Neliniștea. Cercetătorul de acum cîteva decenii, deseori un izolat, avea siguranța că opera lui va rezista timpului. Era o perioadă în care marile descoperiri erau rare și ca atare teoriile se schimbau lent. Astăzi omul de știință este sufocat de avalanșa de fapte noi, îi este din ce în ce mai greu să rămînă pe poziții de avangardă. În mod necesar își restrînge cîmpul de activitate.

Apoi, este și problema ritmului. Sînt puțini cei care, în condițiile actuale, reușesc să urmeze permanent ritmul schimbărilor — poate pentru că sînt puțini cei pentru care știința este o „rațiune” de a fi. Ei sînt însă marii deschizători de drumuri.

— Ce credeți că știu oamenii despre ei înșiși, biologic vorbind?

— Presupun că știu puțin. Și știu puțin deoarece informațiile pe care le avem despre om sînt destul de puține și deoarece biologia umană n-a reușit să-și sintetizeze rezultatele.

— Dacă n-ați fi fost genetician, ce ați fi vrut să fiți?

— Paleontolog. Mă fascinează în egală măsură trecutul foarte îndepărtat al omului, momentele de cumpănă cînd evoluția „căuta” cel mai bun drum, ca și viitorul lui.

— Ați spus, mai înainte, că este aproape sigur că agricultura va datora enorm ingineriei genetice. Cum?, cît? — concret.

— Plante cu imensă productivitate, poate plante necunoscute încă, animale cu mare valoare economică — și ar fi de ajuns dacă ar fi numai atît. Propriile noastre realizări — vorbesc de genetica vegetală și animală — sugerează că viitorul acesta este aproape.

— Ce a oferit, genetica, medicinei românești?

— Mult, dar nu atît de mult cît ar putea da. Ea oferă sfaturi genetice care sînt, din rațiuni greu de înțeles, mult mai solicitate decît am vrea noi, geneticienii.

— Cine ar trebui să le ceară?

— Părinții care au născut copii handicapați genetic, ori cei ce provin din familii cu tulburări ereditare. În acest fel am putea evita apariția unui număr mai mult sau mai puțin important de drame. Dar nu numai atît. Un centru puternic de genetică medicală ar putea descoperi o boală ereditară încă de la începutul vieții intrauterine. Ar putea pune diagnosticul în nenumărate boli ereditare, atît de puțin cunoscut, din păcate, de lumea medicală nefamiliarizată cu genetica.

— Ce-i de făcut și cum?

— Intensificarea, la toate nivelele și pe toate canalele cunoscute, a educației genetice.

— Se știe că genetica românească a renăscut în urmă cu mai puțin de două decenii. Cum s-a impus ea?

— Cu contribuții uneori impresionante. Ar fi suficient să amintesc, de pildă, că s-au descris noi entități ereditare patologice care au fost incluse în cataloagele de patologie genetică umană și, dincolo de aspectul și importanța lor practică, reprezintă o contribuție la înțelegerea mai largă a eredității umane.

— Genetica este o știință aridă. A mai rămas loc pentru ipoteze și, de ce nu?, pentru vis?

— Da, mult. O știință care nu-ți permite să visezi își pierde dimensiunea umană.

A. DOHOTARU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod tură, cenacul (Eugen Seceleanu — 16 06); știință (Tudor Octavian — 16 19); probleme cetățenești, anchete (Liviu Timbuș — 16 18), scrisori (Marga Nedelea — 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu — 16 18); fotoreportaj (15 95); documentare (16 23); administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza — 17 78 82 și interior 17 83); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană — 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Nicolae Arsenie — 17 63 16 și interior 17 86); redactor șef adjuncț (Niculae Stoian — 17 63 16 și interior 16 11); redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cîțitorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136-137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.